

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul legii bugetului de stat
pentru anul 2021

CUPRINS

Introducere.....	3
I. Contextul macroeconomic.....	5
1.1. Evoluția cadrului macroeconomic în anul 2020.....	6
1.2. Prognoza macroeconomică pentru anii 2021-2023.....	8
II. Executarea scontată a bugetului public național în anul 2020.....	12
2.1. Executarea scontată a veniturilor.....	14
2.2. Executarea scontată a cheltuielilor.....	15
2.3. Soldul bugetar al bugetului public național și finanțarea deficitului bugetar.....	16
2.4. Datoria de stat.....	17
III. Politica bugetar-fiscală pentru anii 2021-2023.....	18
3.1. Politica fiscală.....	18
3.2. Politica în domeniul cheltuielilor.....	19
IV. Datoria de stat în anii 2021-2023.....	20
4.1. Politica în domeniul datoriei de stat pentru anii 2021-2023.....	20
4.2. Datoria de stat și deservirea acesteia în anul 2021 și estimări pentru 2022-2023.....	20
V. Estimările bugetului public național pentru anii 2021-2023.....	23
5.1. Bugetul public național 2021.....	23
5.2. Bugetul asigurărilor sociale de stat 2021.....	33
5.3. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală 2021.....	34
5.4. Bugetele locale 2021.....	35
5.5. Indicatorii principali ai bugetului public național, 2022-2023.....	35
VI. Proiectul bugetului de stat pentru anul 2021.....	36
6.1. Veniturile bugetului de stat.....	37
6.2. Cheltuielile bugetului de stat.....	44
6.3. Soldul (deficitul) bugetului de stat.....	48
6.4. Cheltuielile în cadrul grupelor funcționale principale.....	50
6.4.1. Servicii de stat cu destinație generală.....	50
6.4.2. Apărare națională.....	55
6.4.3. Ordine publică și securitate națională.....	57
6.4.4. Servicii în domeniul economiei.....	62
6.4.5. Protecția mediului.....	70
6.4.6. Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale.....	74
6.4.7. Ocrotirea sănătății.....	76
6.4.8. Cultură, sport, tineret, culte și odihnă.....	79
6.4.9. Învățământ.....	82
6.4.10. Protecție socială.....	86
6.5. Raporturile dintre bugetul de stat și componentele bugetului public național.....	89
6.5.1. Transferurile către bugetele locale.....	89
6.5.2. Transferurile către bugetul asigurărilor sociale de stat.....	98
6.5.3. Transferurile către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.....	98

Introducere

Proiectul de lege a bugetului de stat pentru anul 2021 este elaborat luând în considerație impactul fără precedent al pandemiei COVID-19 și calamităților naturale din anul 2020 asupra economiei naționale, acutizând vulnerabilitățile deja existente.

Pandemia COVID-19 și efectele sale adverse s-au accelerat rapid, determinând autoritățile să declare o stare de urgență națională începând cu luna martie 2020, cu restricții stricte asupra activității economice și sociale. Pe lângă aceasta, impactul asupra economiei s-a agravat și urmare a calamităților naturale din primăvara-vara anului 2020.

Măsurile fără precedent adoptate pentru a combate răspândirea pandemiei și pentru a consolida sistemele de sănătate au afectat grav și activitatea economică în majoritatea țărilor. Republica Moldova, la fel ca și multe țări din Europa și din lume, utilizează toate resursele disponibile pentru a limita răspândirea infecției COVID-19 și pentru a reduce impactul acesteia asupra sănătății și vieții populației, precum și asupra vieții sociale și a economiei în ansamblu.

Perspectivile macroeconomice pre-COVID-19 ale Republicii Moldova au avut la bază poziții fiscale, financiare și externe puternice. Creșterea reală estimată a PIB-ului în 2020 inițial era prognozată de 3,8%. Bugetul 2020 avea preconizat un deficit fiscal de aproximativ 3,25% din PIB, în timp ce datoria publică (sub 30% din PIB) a fost considerată cu un risc scăzut de supra îndatorare.

Odată cu debutul rapid și accentuat al impactului economic al pandemiei COVID-19 și al secetei hidrologice, incertitudinea cu privire la evoluțiile viitoare rămâne a fi destul de mare. Extinderea răspândirii pandemiei COVID-19 până la finele anului 2020 și în anul 2021 ar putea să extindă în timp și perioada recesiunii economice. Conform prognozelor, PIB-ul va scădea cu 6,5% în anul 2020, exporturile - cu 13%, importurile - cu 9%, producția industrială - cu 4%, producția agricolă - cu 27%, investițiile în active imobilizate - cu 4,8%.

Pentru anul 2021, politica fiscală va fi orientată spre oferirea unui sprijin sectoarelor economice afectate de criza pandemică din anul 2020. Astfel, în vederea asigurării unui tratament echitabil aferent entităților economice, creșterea veniturilor bugetare și formalizarea ocupării forței de muncă, Guvernul va intensifica lupta pentru eliminarea evaziunii fiscale și reducerea economiei tenebre. Sistemul fiscal în continuare va fi orientat spre stimularea proceselor economice și sociale în vederea creării unui climat prosper pentru toți cetățenii.

Întru asigurarea unui mediu fiscal axat pe impulsionează dezvoltării economice, principalele masuri de politici pe care este construit proiectul bugetului pentru anul 2021 se referă la:

- ✓ perfecționarea și simplificarea sistemului fiscal;
- ✓ armonizarea legislației fiscale naționale cu standardele Uniunii Europene legate de punerea în aplicare a Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană;
- ✓ redistribuirea echitabilă a venitului național;
- ✓ stimularea economică;
- ✓ asigurarea finanțării cheltuielilor publice prioritare (investiții, cheltuieli sociale și educație, cheltuieli privind asigurarea ordinii publice, etc.).

Proiectul bugetului de stat are la bază prognoza indicatorilor macroeconomici elaborate de Ministerul Economiei și Infrastructurii discutată și coordonată cu experții FMI în cadrul misiunii din luna octombrie 2020 și conține măsurile bugetar-fiscale adoptate de Guvern până în septembrie 2020.

În contextul provocărilor anului 2020, pentru soluționarea unor constrângeri economice și impulsionează dezvoltării durabile a Republicii Moldova, Guvernul urmează să își concentreze eforturile pe promovarea unor politici macroeconomice orientate spre stabilitate și reforme care să favorizeze relansarea și creșterea economică.

Anul 2021 se așteaptă a fi un an de recuperare a pierderilor din anul 2020.

Pentru anul 2021, scenariul de prognoză macroeconomică prevede că Produsul Intern Brut (PIB) în termeni reali față de anul 2020 va fi în creștere cu 4,7%.

Conform estimărilor, în anul 2021 veniturile bugetului public național vor fi în creștere cu 9,8% față de volumul aprobat (rectificat) în anul 2020, cheltuielile - cu 5,1%, iar deficitul bugetar va atinge nivelul de 6,5% din PIB.

Reieșind din situația epidemiologică și economică creată în anul 2020, ca urmare a impactului epidemiei COVID-19, pentru anul 2021 se va aplica clauza de derogare de la regula bugetar-fiscală generală stabilită în art.15, alin.(1) în Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, care limitează deficitul bugetului public național, excluzând granturile la 2,5% din PIB. Astfel, în contextul menținerii pandemiei și pe parcursul anului 2021, vor fi aplicate prevederile alin.(3) lit. a) a aceluiași articol, care admite derogarea de la regula bugetar-fiscală în caz de situații excepționale care pun în pericol securitatea națională.

Consolidarea poziției bugetar-fiscale și gestionarea responsabilă a finanțelor publice continuă să fie obiectivul principal al Guvernului pentru anul 2021. Implementarea strategiei generale și a principalelor inițiative de politici ca răspuns la pandemia COVID-19 necesită mobilizarea de resurse semnificative, inclusiv

financiare, iar Guvernul se angajează să ofere fonduri de la bugetul public național sub formă de cheltuieli directe și alte operațiuni de susținere.

În anul 2021, va continua implementarea unor programe începute în anul 2020:

- majorarea salariilor în sectorul bugetar, și în primul rând a salariilor cadrelor medicale;

- susținerea sectorului sănătății prin finanțare internă și externă;

- măsuri de susținere a populației vulnerabile;

- crearea platformelor industriale multifuncționale;

- subvenționarea locurilor de muncă;

- subvenționarea dobânzilor la creditele contractate de la băncile comerciale de către agenții economici;

- rambursarea TVA în contul achitării impozitelor salariale.

Ca structură, proiectul de lege a bugetului de stat pentru anul 2021 cuprinde: partea textuală, cu prevederi generale și de ordin specific anului bugetar 2021 și anexele la proiect. De asemenea, proiectul de lege este însoțit de Nota informativă și alt material informativ adițional care conține tabele, destinat facilitării procesului de analiză și promovare a acestuia în Guvern și Parlament.

I. Contextul macroeconomic

Criza cauzată de răspândirea pandemiei COVID-19 a avut un impact considerabil asupra economiei mondiale în prima jumătate a anului 2020. Măsurile întreprinse pentru combaterea răspândirii infecției au dus la reducerea semnificativă a activității de producție, comerțului, creșterea șomajului, diminuarea consumului. În condițiile scăderii accentuate a cererii, perturbării lanțurilor valorice globale și gradului înalt de incertitudine, companiile și-au redus activitatea investițională.

Drept rezultat, în trimestrul II 2020 în majoritatea țărilor s-a înregistrat un declin economic profund. În Statele Unite, PIB-ul a înregistrat cea mai accentuată descreștere economică din istorie - de 9,1%, în Spania - 21,5%, în Marea Britanie - de 21,5%, în Franța - de 18,9%, în Italia - de 17,9%, în Germania - de 11,2% etc. Doar China, care în luna aprilie a eliminat majoritatea restricțiilor, a înregistrat o creștere economică de 3,2%.

Ca răspuns la aceste provocări, guvernele au întreprins măsuri în vederea atenuării efectelor crizei orientate spre susținerea mediului de afaceri și populației. Astfel, în trimestrul III 2020, după eliminarea restricțiilor, economiile multor țări au intrat într-o fază de recuperare mai intensă decât s-a așteptat.

În aceste condiții, FMI a îmbunătățit prognoza economiei globale în raportul său World Economic Outlook din luna octombrie 2020. Conform acestei prognoze, volumul produsului global se estimează să scadă cu 4,4% în anul 2020, cu o recuperare de 5,2% în 2021 și va depăși nivelul din 2019 cu 0,6 puncte procentuale.

După recuperarea din 2021, creșterea economiei mondiale pe termen mediu se preconizează la nivel de circa 3,5%. Totodată, revenirea economiei mondiale la nivelurile anterioare, cu mare probabilitate, o să fie de lungă durată, neuniformă și asociată cu un grad înalt de incertitudine.

1.1. Evoluția cadrului macroeconomic în anul 2020

La începutul lunii martie, Ministerul Economiei și Infrastructurii (MEI) a elaborat prima variantă preliminară a Prognozei indicatorilor macroeconomici pentru anii 2021-2023. Conform acestei versiuni a prognozei, în anul 2020 Republica Moldova urma să înregistreze o creștere economică de 3,8%.

Răspândirea pandemiei COVID-19 a impus necesitatea declarării stării de urgență pe data de 17 martie pentru o perioadă de 60 zile. Aceasta a determinat restrângerea sau sistarea temporară a activității companiilor din majoritatea sectoarelor economice ca urmare a măsurilor interne de protecție a sănătății angajaților și de prevenire a răspândirii pandemiei COVID-19. În acel moment, era evident că șocurile interne și externe generate de răspândirea pandemiei COVID-19 vor exercita un impact major asupra economiei naționale. Deși magnitudinea șocurilor încă nu era clară, la sfârșitul lunii martie, MEI, în comun cu experții Fondului Monetar Internațional (FMI), a revizuit prognoza macroeconomică pentru anul 2020 de la o creștere a Produsului intern brut de 3,8% la declin de circa -3%.

Disponibilitatea datelor statistice care scoteau în evidență impactul pandemiei (datele privind producția industrială, comerțul interior de bunuri și servicii, remiterile, transportul de mărfuri și pasageri, comerțul exterior, indicatorii externi etc.) au impus necesitatea de a revizui în luna iunie prognoza evoluției Produsului intern brut până la -4,5% pentru anul 2020, la bază fiind ipoteza revenirii rapide a economiei pe un trend pozitiv până la finele anului 2020.

Totuși, realitatea economică, care denotă o recuperare a economiei naționale mai lentă decât s-a anticipat, materializarea riscului legat de declanșarea unui al doilea val de pandemie, precum și rezultatele negative din sectorul agricol provocate de condițiile meteorologice nefavorabile a determinat necesitatea de a revizui din nou prognoza macroeconomică, cu o estimare de -6,5% a PIB-ului pentru anul 2020 și o recuperare ușoară de 4,7% în anul 2021. Această versiune a prognozei a fost consultată cu experții FMI în cadrul misiunii din luna octombrie. Totodată, e de menționat că persistă în continuare riscuri și incertitudini cu privire la evoluția pandemiei, ceea ce poate afecta prognoza macroeconomică.

Criza pandemică a generat o contracție de 14% a economiei naționale în trimestrul II al anului 2020 și de -7,2% în primul semestru. Majoritatea sectoarelor economice au contribuit negativ la evoluția Produsului intern brut, dar influențe majore se remarcă din contul comerțului intern de bunuri cu ridicata și cu amănuntul

(contribuție de -2,1 p.p.), industriei prelucrătoare (-1,7 p.p.), transport și depozitare (-1,3 p.p.), construcții (-0,9 p.p.), activități de cazare și alimentație publică (-0,8 p.p.), învățământ (-0,8 p.p.), etc. Totodată, măsurile restrictive impuse în contextul răspândirii pandemiei au condus la diminuarea accentuată a consumului final, în special a consumului privat, influențând creșterea economică cu -15 p.p.

Cererea internă în diminuare a avut impact dezinflaționist, înregistrând în luna octombrie 2020 o rată a deflației de 0,1% față de decembrie 2019, comparativ cu rata inflației de 5,8% în aceeași perioadă a anului 2019. Rata inflației anuală (octombrie 2020 față de octombrie 2019) a constituit 1,6%, fiind sub limita intervalului de variație al țintei inflației stabilite de Banca Națională a Moldovei (5% +/- 1,5%). În scopul atenuării presiunii dezinflaționiste, la 6 noiembrie 2020, BNM a luat decizia de a micșora rata de bază de la 2,75% până la 2,65%.

Leul moldovenesc s-a apreciat față de dolarul SUA. De la începutul anului 2020 moneda națională a marcat o apreciere de 1% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,21 lei pentru 1 dolar SUA la 01.01.2020 până la 17,03 lei la 31.10.2020). Față de Euro, leul moldovenesc s-a depreciat cu 3,5%. Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM a atins 3 537 mil. dolari SUA la 31.10.2020, majorându-se cu 15,8% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2019.

Comerțul exterior este în continuare afectat de criza pandemică. Reducerea cererii externe din partea principalilor parteneri ai Republicii Moldova a rezultat în scăderea exporturilor, iar diminuarea consumului a condus la scăderea importurilor. În ianuarie-septembrie 2020, exporturile s-au diminuat cu 13,4%, iar importurile - cu 10,3%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit circa 2,1 mild. dolari SUA, cu 7,5% mai mic decât cel înregistrat în perioada similară 2019.

Sectorul industrial rămâne pe un trend negativ. În ianuarie-septembrie 2020, volumul producției industriale a scăzut cu 6,8%, inclusiv cu 8,1% în luna septembrie. Cele mai afectate ramuri de criza pandemică rămân a fi: industria constructoare de mașini, industria ușoară, prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor, fabricarea băuturilor, precum și sectorul energetic.

Condițiile climaterice nefavorabile au determinat scăderea esențială a volumului producției agricole. În ianuarie-septembrie 2020 acesta s-a diminuat cu 25,3%, însumând circa 21 mild. lei. Producția vegetală a scăzut cu 35,5%, iar producția animalieră - cu 2,8%. Cele mai mari descreșteri s-au înregistrat la următoarele culturi: sorg, sfeclă de zahăr, soia, porumb, grâu, floarea soarelui, rapiță.

Criza pandemică a afectat activitatea investițională. În ianuarie-iunie 2020 volumul investițiilor a scăzut cu 14,9% față de aceeași perioadă a anului precedent, însumând circa 7,9 mild. lei. Au fost în diminuare esențială atât investițiile din sursele proprii ale agenților economici (-11,2%), cât și investițiile din surse bugetare (-48,7%).

Câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională în semestrul I 2020 a constituit 7 737,9 lei și s-a majorat în termeni nominali cu 8,8% față de semestrul I 2019. În termeni reali salariul s-a majorat cu 3,2%. În sfera bugetară câștigul salarial mediu lunar a constituit 7 128,5 lei, fiind în creștere cu 7,4%, iar în sectorul real - 7 967,3 lei și s-a majorat cu 9,9%, respectiv (în termeni nominali).

Mărimea medie a *pensiei lunare* la 01.10.2020 a constituit 2 050,2 lei și s-a majorat cu circa 8,0% față de aceeași dată a anului 2019 în termeni nominali.

Rata șomajului (ponderea șomerilor BIM în forța de muncă) la nivel de țară în trimestrul II 2020 a înregistrat valoarea de 4,2%. *Numărul șomerilor* înregistrați la oficiile forței de muncă în ianuarie-octombrie 2020 a constituit 41,5 mii persoane și s-a majorat de circa 1,8 ori față de ianuarie-octombrie 2019.

1.2. Prognoza macroeconomică pentru anii 2021-2023

Pentru următorii ani se prevede relansarea treptată a economiei.

De la începutul anului 2020 rata inflației a urmat o traiectorie descendentă, în contextul unei cereri interne slabe, scăderii prețurilor la combustibil, ajustării tarifului la energia electrică și a efectului determinat de aprecierea monedei naționale.

Conform prognozei, *rata anuală a inflației* se va diminua continuu până la începutul anului 2021. Astfel, inflația la sfârșitul anului 2020 se estimează la nivel de 0,4%. Pentru anii următori aceasta va fi relativ stabilă constituind 4%-5%. Rata inflației medie anuală pentru anul 2020 se estimează la nivel de 3,7%, iar în următorii 3 ani va constitui 2,7%, 4,5% și 5%, respectiv.

În anul 2020, după deprecierea din trimestrul I, *moneda națională* a început să se aprecieze față de dolarul SUA. Aprecierea leului a fost determinată de scăderea cererii pentru valută străină din cauza sistării activității economice și diminuării cererii interne. Ca rezultat, se estimează că la sfârșitul anului 2020 cursul monedei naționale va constitui 17,40 lei pentru 1 dolar SUA, cu o depreciere în următorii trei ani până la 19,19 lei pentru 1 dolar SUA. Cursul mediu anual pentru anul 2020 este prognozat la nivel de 17,34 lei pentru un dolar SUA, iar în următorii 3 ani moneda națională se va deprecia ușor până la 19,35 lei pentru un dolar SUA în anul 2023.

Luând în considerație multitudinea de factori, precum și recuperarea pierderilor din anul 2020, pentru anul 2021 a fost prognozată o creștere a *exporturilor* cu 12,6%. Pentru anii următori 2022-2023 exporturile se vor majora în mediu cu 9,6%.

Diminuarea consumului, din contul reducerii veniturilor populației, urmare a staționării unor activități economice și micșorarea necesarului de materie primă în sectoarele productive ale economiei, vor influența negativ cererea pentru bunurile de import. Totodată, deficitul de producție agricolă ca rezultat al condițiilor

meteorologice nefavorabile va determina creșteri ale importului de produse ale regnului vegetal, precum și produse ale regnului animal. În acest context, se estimează pentru anul 2020 un volum al importurilor în scădere cu circa 9%.

Relansarea economiei după anul 2020 se va transpune în majorarea cererii pentru importuri de materie primă necesară activităților de producere, în special în Zonele Economice Libere, majorarea cererii private din contul majorărilor salariale și a remiterilor, creșterea investițiilor, care presupun importul de utilaje și echipamente într-un volum mai mare. În direcție inversă (negativ) importurile vor fi influențate de deprecierea monedei naționale, care descurajează importurile și favorizează exporturile. Respectiv, pentru anul 2021 se estimează o creștere a *importurilor* cu 14,3%, după care ritmul de creștere se va tempera în anii 2022-2023, constituind în medie 6,5%.

Începând cu anul 2021, agenții economici treptat își vor restabili *activitatea investițională*, fiind stimulați de a crește competitivitatea producției și productivitatea muncii, de oportunitățile oferite de Acordul de Asociere cu UE, precum și de condițiile de creditare în general favorabile. După depășirea efectelor crizei pandemice, sectorul construcțiilor va continua să se dezvolte, cererea pe piața imobiliară fiind susținută de veniturile în creștere ale populației, condițiile de creditare în general favorabile, precum și de Programul de stat "Prima casă".

Vor continua *proiectele investiționale ale statului*, acestea fiind privite ca un mijloc eficient de depășire a situației de criză. Vor fi implementate proiecte de modernizare a infrastructurii, inclusiv drumuri, rețele electrice, apă și canalizare, locomotive, etc.

Activitatea industrială se va diminua cu circa 4% în anul 2020 datorită efectelor pandemiei COVID-19. Descreșterea va fi cauzată de diminuarea cererii externe din partea țărilor partenere afectate de COVID-19, precum și de sistarea sau restrângerea activității companiilor industriale în perioada de criză. Vor fi în diminuare în special ramurile exportatoare: industria automotive (-29%), industria ușoară (-5%), fabricarea băuturilor (-9%), prelucrarea fructelor și legumelor (-17%).

În perioada 2021-2023 se anticipează recuperarea *activității industriale*, iar ulterior sectorul va intra într-o fază stabil ascendentă, estimându-se o creștere medie anuală de circa 4%. În perioada de prognoză sectorul industrial va fi susținut în continuare de activitatea Zonelor Economice Libere, vor fi extinse proiectele investiționale existente în diferite regiuni ale țării, vor fi dezvoltate platformele industriale. Creșterea productivității muncii, ca urmare a investițiilor efectuate în mașini și utilaje va aduce, de asemenea, valoare adăugată sectorului și va asigura dezvoltarea acestuia.

Condițiile climaterice extrem de nefavorabile din anul 2020 vor cauza diminuarea sectorului agricol cu circa 27%. Seceta din toamna anului 2019 și din

anul curent, precum și înghețurile din lunile martie-aprilie au afectat puternic roada anului 2020. Deficitul de precipitații a creat condiții nefavorabile pentru dezvoltarea culturilor de toamnă și a celor de primăvară. Conform estimărilor, în 2020 producția vegetală se va diminua per total cu circa 35%, iar producția animalieră - cu circa 3%.

Anul 2021 va fi un an de recuperare a pierderilor din anul 2020. În cazul unor condiții meteorologice relativ favorabile se estimează o creștere de circa 24%. În general, incertitudinea condițiilor climaterice rămâne a fi un factor de risc pentru toată perioada de prognoză. Totuși, acest risc va fi diminuat de implementarea tehnologiilor performante și creșterea investițiilor în sectorul agricol.

Câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională se va majora de la 7 904 lei în anul 2020 până la 10 432 lei în ultimul an de prognoză.

Fondul de remunerare a muncii va crește în valori nominale cu 5% în anul 2020 față de anul 2019 și se va plasa în intervalul de 10,1%-8,8% în următorii ani. În aceste condiții fondul de remunerare a muncii în sectorul real va fi în creștere de la 44,0 mld. lei în 2020 până la 57,79 mld. lei în anul 2023, iar în sectorul bugetar de la 13,0 mld. lei până la 17,19 mld. lei.

Conform prognozelor, *produsul intern brut* va însuma 201,4 mld. lei în anul 2020 și va fi cu 6,5% sub nivelul din anul 2019 (în termeni reali). Vor înregistra descreșteri accentuate sectoarele care au fost cele mai afectate de măsurile restrictive impuse în contextul pandemiei (serviciile prestate populației, comerțul interior de bunuri, serviciile de transport și depozitare, activități de cazare și alimentație publică etc.) și sectoarele dependente de cererea externă (industria prelucrătoare, exportul de bunuri și servicii etc.). Totodată, sectorul agricol, care nu este influențat direct de criza pandemică, va avea rezultat negativ, din cauza condițiilor meteorologice nefaste.

Cu o valoare nominală de 221,4 mld. lei în anul 2021, *Produsul intern brut* va înregistra o creștere ușoară de 4,7%, menținându-se pe un trend ascendent până la finele orizontului de prognoză. Modificări majore în structura PIB nu se vor evidenția. Pe partea cererii, consumul final va avea în medie o pondere de circa 99%, formarea brută de capital – 27% și exportul net –26%. Pe partea ofertei, serviciile își vor menține ponderea înaltă de circa 65%, sectorul industrial – 14% și sectorul agricol – circa 9%.

Riscuri de nerealizare a prognozei

Este de menționat că gradul înalt de incertitudine cu privire la evoluția pandemiei este un factor principal care afectează perspectivele economice și face dificilă evaluarea riscurilor. O altă sursă de incertitudine se referă la efectele secundare determinate de cererea globală slabă, agravarea situației în domeniul turismului și scăderea volumului remiterilor. Al treilea set de factori include segmentul piețelor financiare și impactul acestora asupra fluxurilor globale de

capital. De asemenea, există incertitudine cu privire la oferta potențială care va depinde de rezistența șocului pandemiei, amploarea și eficiența politicilor de răspuns, mărimea discrepantei între resursele și necesitățile sectoarelor de producție.

Realizarea scenariului de prognoză a indicatorilor macroeconomici descris mai sus poate fi perturbată de următoarele riscuri interne și externe:

Riscuri externe:

- înrăutățirea perspectivelor economice globale, ca efect al unui nou val al pandemiei de COVID-19: acest risc vine din impactul posibil asupra economiei Republicii Moldova prin reducerea cererii externe, contribuind astfel la diminuarea exporturilor și remitențelor și, prin urmare, la micșorarea producției industriale, consumului populației și creșterii ratei șomajului;

- menținerea pandemiei COVID-19 și în anul 2021;
- apariția unor eventuale șocuri externe ale prețurilor la petrol;
- creșterea tensiunilor geopolitice la nivel mondial poate influența creșterea prețurilor la resurse energetice și la alte produse;

- șocuri negative în evoluția economiilor partenerilor comerciali principali ai Republicii Moldova pot influența negativ exporturile, remitențele, activitatea industrială, etc.

Riscuri interne:

- reintroducerea unui sistem de restricții severe, comparabile cu cele din perioada de urgență ca rezultat al unui nou val de COVID-19 în Republica Moldova;

- de frica contaminării, consumatorii și producătorii ar putea să revină mult mai lent la comportamentul de producție și consum obișnuit. Aceasta va afecta în mod particular sectorul serviciilor;

- condițiile climaterice nefavorabile în anul 2021, care sunt dificil de prognozat, pot contribui la diminuarea volumului producției agricole, cu repercusiuni asupra sectorului industrial și exporturilor;

- instabilitatea politică, ce influențează negativ activitatea economică și investițională, intensifică tensiunea socială și provoacă instabilitate macroeconomică;

- accentuarea dezechilibrelor la nivel macroeconomic (creșterea deficitului bugetar, deficitului contului curent, costului forței de muncă) va contribui la creșterea vulnerabilității economiei naționale;

- fluctuațiile excesive ale cursului de schimb al monedei naționale pot influența negativ activitatea agenților economici.

Prognoza macroeconomică pentru perioada 2020-2023, se prezintă în *Tabelul nr.1 la prezenta Notă informativă.*

II. Executarea scontată a bugetului public național în anul 2020

Criza provocată de pandemia COVID -19 a necesitat revizuirea semnificativă și de urgență a planurilor bugetar-fiscale pe parcursul anului 2020. Rectificările bugetare întreprinse în anul 2020 au fost determinate de pandemia COVID-19 și impactul acesteia asupra economiei prin reducerea veniturilor bugetare estimate, pe de o parte, iar pe de altă parte au contribuit la luarea unor măsuri de susținere a sistemului medical, de protecție socială a celor afectați și de sprijinire a agenților economici a căror activitate a avut de suferit.

Astfel, pe parcursul anului au avut loc *trei rectificări* ale bugetelor componente a bugetului public național, aprobate prin Legile nr. 61/2020, nr.62/2020, nr.63/2020, nr.131/2020, nr.132/2020, nr.133/2020 și nr.173/2020, nr.174/2020, nr.175/2020.

Factorii de bază, care au determinat modificările operate la aceste bugete pentru anul 2020 sunt următorii:

1) ajustarea indicatorilor bugetari la venituri, cheltuieli și soldul bugetar (deficit) reieșind din reestimarea prognozelor principalilor indicatori macroeconomici agreeți pe parcursul anului cu experții Fondului Monetar Internațional, ținând cont de evoluția economiei naționale sub presiunea efectelor pandemiei COVID-19;

2) majorarea cu 30% a salariilor cadrelor medicale, începând cu 1 septembrie 2020;

3) subvenționarea de către stat a agenților economici;

4) suport suplimentar acordat agenților economici din domeniul agricol prin programul de rambursare a TVA;

5) acordarea suportului unic în sumă de 900 lei beneficiarilor de pensii și alocații sociale de stat al căror quantum nu depășește 3 000 lei;

6) acoperirea insuficienței de veniturilor proprii pentru bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență în medicină prin majorarea transferurilor;

7) revizuirea programelor de cheltuieli, reieșind din mersul executării curente și capacitățile de valorificare a alocațiilor aprobate până la finele anului, precum și din necesitatea identificării resurselor suplimentare pentru programe de cheltuieli care sunt mai prioritare la moment, precum și ajustării volumului cheltuielilor la volumul de resurse actualizat.

Urmare a modificărilor propuse, față de prevederile inițial aprobate, *veniturile bugetului public național* s-au diminuat cu 8 298,2 mil. lei, iar *cheltuielile* și *deficitul* s-au majorat respectiv cu 702,5 mil. lei și 9 000,7 mil. lei. Ca pondere în PIB veniturile, cheltuielile și deficitul bugetului public național constituie 29,7%, 37,7% și 8,0%, respectiv.

Indicatorii bugetului public național pentru anul 2020 pe tipuri de bugete, se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

	2019 executat	2020				Devieri aprobat (rectificat) 2020 față de executat 2019	
		aprobat/ estimat	aprobat (rectificat)	Devieri aprobat (rectificat) față de aprobat/estimat		suma	%
				suma	%		
Bugetul public național							
Venituri	62 949,2	69 218,2	60 920,0	-8 298,2	88,0	-2 029,2	96,8
Cheltuieli	65 975,6	76 633,5	77 336,0	702,5	100,9	11 360,4	117,2
Sold bugetar (deficit (-), excedent (+))	-3 026,4	-7 415,3	-16 416,0	-9 000,7	221,4	-13.389,6	>2 ori
Bugetul de stat							
Venituri	39 967,9	44 136,6	37 201,5	-6 935,1	84,3	-2 766,4	93,1
inclusiv transferuri între bugete	23,5	26,6	17,8	-8,8	66,9	-5,7	75,7
inclusiv dobânzi din împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel	5,4					-5,4	
Cheltuieli	43 073,9	51 551,9	53 200,9	1 649,0	103,2	10 127,0	123,5
inclusiv transferuri între bugete	23 098,8	24 847,2	27 484,4	2 637,2	110,6	4 385,6	119,0
Sold bugetar (deficit (-), excedent (+))	-3 106,0	-7 415,3	-15 999,4	-8 584,1	215,8	-12 893,4	>2 ori
Bugetele locale (consolidat)							
Venituri	16 724,4	18 081,0	18 147,8	66,8	100,4	1 423,4	108,5
inclusiv transferuri între bugete	12 328,2	13 281,0	13 626,8	345,8	102,6	1 298,6	110,5
Cheltuieli	16 937,5	18 081,0	18 147,8	66,8	100,4	1 210,3	107,1
inclusiv transferuri între bugete	23,5	26,6	17,8	-8,8	66,9	-5,7	75,7
inclusiv dobânzi din împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel	5,4					-5,4	
Sold bugetar (deficit (-), excedent (+))	-213,1					213,1	
Bugetul asigurărilor sociale de stat							
Venituri	21 748,3	23 491,0	24 572,1	1 081,1	104,6	2 823,8	113,0
inclusiv transferuri între bugete	7 957,0	8 560,5	10 323,9	1 763,4	120,6	2 366,9	129,7
Cheltuieli	21 602,3	23 491,0	24 572,1	1 081,1	104,6	2 969,8	113,7
Sold bugetar (deficit (-), excedent (+))	146,0					-146,0	
Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală							
Venituri	7 636,3	8 383,4	8 500,8	117,4	101,4	864,5	111,3
inclusiv transferuri între bugete	2 813,6	3 005,7	3 533,7	528,0	117,6	720,1	125,6
Cheltuieli	7 489,6	8 383,4	8 917,4	534,0	106,4	1 427,8	119,1

	2019 executat	2020				Devieri aprobat (rectificat) 2020 față de executat 2019	
		aprobat/ estimat	aprobat (rectificat)	Devieri aprobat (rectificat) față de aprobat/estimat		suma	%
				suma	%		
Sold bugetar (deficit (-), excedent (+))	146,7		-416,6	-416,6		-563,3	-284,0

2.1. Executarea scontată veniturilor

Modificările veniturilor bugetului public național se datorează atât încetării activității economice din Moldova și din regiune, cât și măsurilor luate în această perioadă pentru a gestiona criza generată de COVID-19.

Pentru anul 2020, se estimează, că la bugetul public național vor fi încasate venituri în sumă de 60 920,0 mil. lei, cu 8 298,2 mil. lei mai puțin față de aprobat inițial.

În structură, estimările veniturilor bugetului public național pentru anul 2020 se caracterizează după cum urmează:

mil. lei

	Aprobat/ estimat	Aprobat (rectificat)	Devieri (+,-)
Venituri, total	69 218,2	60 920,0	-8 298,2
<i>inclusiv</i>			
Impozite și taxe	44 634,2	38 045,7	-6 588,5
Contribuții și prime de asigurări obligatorii	20 109,3	18 922,4	-1 186,9
Alte venituri	2 701,2	3 018,5	317,3
Granturi	1 773,5	933,4	-840,1
<i>pentru susținerea bugetului</i>	<i>968,8</i>	<i>456,7</i>	<i>-512,1</i>
<i>pentru proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>804,7</i>	<i>476,7</i>	<i>-328,0</i>

Partea majoră în totalul veniturilor bugetului public național o dețin *impozitele și taxele*, ce constituie 62,4% și se estimează în sumă de 38 045,7 mil. lei.

Contribuțiile și primele de asigurări obligatorii pentru anul 2020 constituie 31,1% din totalul veniturilor bugetului public național și se estimează în sumă de 18 922,4 mil. lei.

Alte venituri reprezintă circa 5,0% din totalul veniturilor bugetului public național și se estimează în sumă de 3 018,5 mil. lei.

Granturile constituie suma de 933,4 mil. lei, circa 1,5% din totalul veniturilor bugetului public național. Se estimează, că volumul granturilor externe va scădea cu 840,1 mil. lei față de cele aprobate inițial, inclusiv cu 328,0 mil. lei în urma revizuirii intrărilor de granturi pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe și intrările de granturi pentru suport bugetar vor descrește față de estimările inițiale cu 512,1 mil. lei.

Structura detaliată a veniturilor bugetului public național se prezintă în *Tabelul nr.3 la prezenta Notă*.

2.2. Executarea scontată a cheltuielilor

Reieșind din cadrul de resurse revizuit și necesitățile de acoperire a unor cheltuieli stringente, sub presiunea efectelor pandemiei COVID-19, cheltuielile bugetului public național pentru anul 2020 au fost revizuite și re-estimate în volum de 77 336,0 mil. lei. Comparativ cu anul 2019, cheltuielile bugetului public național sunt estimate cu o creștere de 11 360,4 mil. lei sau cu 17,2%.

Astfel, pe parcursul anul 2020, cheltuielile publice au fost majorate 702,5 mil. lei sau de 0,9% comparativ cu volumul estimat inițial, luând în considerare majorarea transferurilor de la bugetul de stat către alte bugete cu 2 637,2 mil. lei.

Urmare modificărilor operate la legile bugetare anuale, cheltuielile tuturor bugetelor componente ale bugetului public național au fost majorate, după cum urmează:

- la bugetul de stat - cu 1 649,0 mil. lei sau cu 3,2%, atingând cifra de 53 200,9 mil. lei;

- la bugetul asigurărilor sociale de stat - cu 1 081,1 mil. lei sau cu 4,6% însumând 24 572,1 mil. lei;

- la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală - cu 534,0 mil. lei.

De asemenea, cheltuielile bugetelor locale au fost majorate la total cu 66,8 mil. lei, reieșind din ajustarea părții de venituri proprii ale acestora, precum și majorării transferurilor primite de la bugetul de stat.

În structură, cheltuielile bugetului public național pentru anul 2020 se prezintă, după cum urmează:

	Aprobat/ estimat	Aprobat (rectificat)	Devieri (+;-)
Cheltuieli, total	76 633.5	77 336.0	702.5
Servicii de stat cu destinație generală	7 465.5	7 699.6	234.1
Apărare națională	664.4	641.1	-23.3
Ordine publica si securitate națională	5 270.1	4 813.4	-456.7
Servicii în domeniul economiei	10 418.1	9 266.6	-1 151.5
Protecția mediului	307.9	398.3	90.4
Gospodăria de locuințe si gospodăria serviciilor comunale	1 978.4	1 433.5	-544.9
Ocrotirea sănătății	10 046.3	11 224.7	1 178.4
Cultura, sport, tineret, culte și odihnă	1 975.5	1 973.0	-2.5
Învățământ	13 004.7	13 356.9	352.2
Protecție socială	25 502.6	26 528.9	1026.3

Partea majoră în volumul cheltuielilor bugetului public național este menținută de *cheltuielile pentru protecție socială*, care constituie 34,3% și sunt estimate în sumă 26 528,9 mil. lei.

Cheltuielile pentru învățământ constituie 17,3% din cheltuielile publice și ating cifra de 13 356,9 mil. lei.

Cheltuielile pentru ocrotirea sănătății dețin 14,5% din cheltuielile publice și sunt estimate în sumă de 11 224,7 mil. lei.

Luând în considerare factorii care au cauzat modificarea legilor bugetare pentru anul 2020, cheltuielile au fost majorate esențial pentru domeniul ocrotirii sănătății cu 1 178,4 mil. lei, pentru protecție socială cu 1 026,3 mil. lei și pentru învățământ cu 352,2 mil. lei. Totodată, unele domenii au suportat diminuări de alocații, precum serviciile în domeniul economiei cu 1 151,5 mil. lei, gospodăria de locuințe cu 544,9 mil. lei, ordinea publică și securitate națională cu 456,7 mil. lei.

Structura detaliată a cheltuielilor bugetului public național se prezintă în Tabelul nr.3 la prezenta Notă.

2.3. Soldul bugetar al bugetului public național și finanțarea deficitului bugetar

Modificările operate la partea de venituri și cheltuieli a bugetului public național s-au soldat cu majorarea soldului bugetar (deficitului) aprobat inițial cu 9 000,7 mil. lei, în sumă nominală acesta va constitui 16 416,0 mil. lei.

În structura deficitului, bugetului de stat îi revine un deficit de 15 999,4 mil. lei, fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală - 416,6 mil. lei, iar bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele locale vor fi balansate.

Estimările soldului bugetar a bugetului public național pentru anul 2020 (pe tipuri de bugete) se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

	Aprobat/ estimat	Aprobat (rectificat)
Total bugetul public național	-7 415,3	-16 416,0
<i>ponderea în PIB, %</i>	-3,25	-8,0
Bugetul de stat	-7 415,3	-15 999,4
<i>ponderea în PIB, %</i>	-3,25	-7,8
FAOAM		-416,6
<i>ponderea în PIB, %</i>		-0,2
BASS	0	0
<i>ponderea în PIB, %</i>		
Bugetele locale	0	0
<i>ponderea în PIB, %</i>		

Estimările surselor de finanțare a soldului bugetar a bugetului public național pentru anul 2020 se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

	Denumirea	Aprobat/ estimat	Aprobat (rectificat)
	SOLDUL BUGETAR	-7 415,3	-16 416,0

	Denumirea	Aprobat/ estimat	Aprobat (rectificat)
	Surse de finanțare	7 415,3	16 416,0
1	<i>Active financiare</i>	-1 503,7	-1 023,1
	Creanțe interne	411,1	355,1
	Acțiuni și alte forme de participare în capital	211,1 ^{*)}	133,7 ^{*)}
	Alte creanțe interne	200,0	221,4
	Împrumuturi recreditate interne a instituțiilor nefinanciare și financiare	-1 914,8	-1 378,2
	Creanțe externe		
2	<i>Datorii</i>	8 152,1	20 027,6
	Valori mobiliare de stat	1 654,2 ^{**)}	5 400,7 ^{**)}
	Garanții de stat interne	-50,0	-50,0
	Împrumuturi externe	6 547,9	14 676,9
	primirea împrumuturilor externe	9 566,2	17 500,2
	rambursarea împrumuturilor externe	-3 018,3	-2 823,3
3	<i>Modificarea soldului mijloacelor bănești</i>	766,9	-2 588,5

Notă: *) Capitolul „Acțiuni și alte forme de participare în capital” conține sumele procurării cotei părți din capitalul social (ÎS „Calea Ferată” și SRL „Arena Națională”, aderarea în capitalul statutar al băncilor de dezvoltare aprobat – (-487,1) mil. lei, rectificat – (-537,7) mil. lei); și mijloace din vânzarea pachetelor de acțiuni (aprobat – 700,0 mil. lei, rectificat – 671,4 mil. lei).

**) Capitolul „Valori mobiliare de stat” conține sumele: valori mobiliare de stat emise pe piața primară (aprobat - 2000,0 mil.lei, rectificat - 5894,2 mil.lei); vânzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidități (aprobat - (-105,8) mil.lei, rectificat - (-253,5 mil.lei), răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat: aprobat (-240,0 mil.lei), rectificat (-240,0 mil.lei).

2.4. Datoria de stat

Soldul datoriei de stat și ponderea în PIB

Conform estimărilor, soldul datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2020 la valoarea nominală nu va depăși 69 218,3 mil. lei, dintre care 57,4% - datorie de stat externă și 42,6% - datorie de stat internă, înregistrând o majorare cu 1 690,1 mil.lei față de valoarea aprobată pentru anul 2020. Majorarea soldului datoriei de stat în valori nominale se datorează atât creșterii intrărilor de împrumuturi de stat externe pentru finanțarea proiectelor investiționale, cât și creșterii finanțării interne nete pozitive din contul emisiunii VMS pe piața primară, aprobată pentru anul 2020. Astfel, pentru anul 2020 se estimează că finanțarea externă netă va constitui 494,8 mil. dolari SUA, cu 149,3 mil. dolari SUA sau 43,2% mai mult decât valoarea aprobată, iar finanțarea internă netă din contul emisiunii VMS pe piața primară va constitui 5 894,2 mil. lei sau de cca. 3 ori mai mult decât valoarea aprobată inițial. Din totalul intrărilor brute prognozate pentru anul 2020, 35,1% se vor îndrepta spre finanțarea proiectelor investiționale, iar 64,9% - pentru suport bugetar.

La finele anului 2020, soldul datoriei de stat va fi compus preponderent din datorie de stat pe termen lung și cu rată fixă a dobânzii, asigurându-se încadrarea în

limitele stabilite în Programul Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020-2022). Astfel, la situația din 31 decembrie 2020 datoria de stat scadentă în decurs de un an nu va depăși 25,0% din total, iar datoria de stat cu rata dobânzii variabilă nu va depăși 40,0% din total. Pentru VMS emise pe piața primară rata medie a dobânzii poate constitui aproximativ 5,3% anual, pentru împrumuturile externe fixe - aproximativ 0,5% anual, iar pentru datoria externă variabilă - rata dobânzii va oscila în dependență de evoluția ratelor internaționale precum *Libor 6 months* și *Euribor 6 months*. Pe parcursul anului 2020, în dependență de cererea pieței, Ministerul Finanțelor a susținut majorarea ponderii obligațiunilor de 2, 3 și 5 ani în circulație cu rată fixă a dobânzii, în anul 2020 emisiunile fiind prognozate în totalitate în monedă națională.

Pondera datoriei de stat în PIB la sfârșitul anului 2020 va constitui 33,7%, dintre care 14,4% datorie de stat internă și 19,3% datorie de stat externă.

Cheltuielile legate de serviciul datoriei de stat în anul 2020 se estimează în sumă de 1 762,1 mil. lei, ceea ce constituie o diminuare cu 185,4 mil. lei sau cu 9,5% comparativ cu valoarea aprobată pentru anul 2020.

III. Politica bugetar-fiscală pentru anii 2021-2023

3.1. Politica fiscală

În vederea soluționării constrângerilor economice și asigurarea dezvoltării durabile a Republicii Moldova, Guvernul urmărește ca politicile fiscale și vamale pe anul 2021 să atingă următoarele obiective: (1) o legislație fiscală și vamală favorabilă dezvoltării economice; (2) consolidarea veniturilor bugetare în vederea finanțării cheltuielilor publice; (3) susținerea mediului de afaceri.

(1) Legislație fiscală și vamală favorabilă dezvoltării economice:

- majorarea scutirii personale, scutirii suplimentare majore (cu 5%) și scutirii pentru persoanele întreținute (cu 50%);
- uniformizarea cotelor de impozitare a veniturilor;
- eliminarea impozitării dividendelor distribuite persoanelor juridice;
- uniformizarea cotelor TVA în agricultură, prin aplicarea unei cotei reduse a TVA de 12% pentru îngrășăminte și fertilizanți, precum și pentru producția agricolă primară;
- stabilirea cotelor accizelor pe o perioadă de 3 ani;
- plafonarea taxelor locale;
- optimizarea taxelor locale prin eliminarea celor cu randament fiscal scăzut.

(2) Măsuri de consolidare a veniturilor bugetare în vederea finanțării cheltuielilor publice:

- impozitarea veniturilor financiare (la cota de 3%);

- anularea unor facilități fiscale și substituirea acestora cu subvenționarea directă din partea statului;

- ajustarea cotelor accizelor, cu aplicarea acestora pe o perioadă de 3 ani (la produse petroliere, produse din tutun, produse alcoolice);

- eliminarea prohibițiilor la importul mijloacelor de transport.

(3) Măsuri pentru susținerea mediului de afaceri:

- continuarea Programului de rambursare a TVA pentru producătorii agricoli afectați de calamitățile naturale până la 30 septembrie 2021;

- implementarea mecanismului de subvenționare a agenților economici ce colectează și reciclează deșeurile de ambalaje;

- implementarea mecanismului de subvenționare a locurilor de muncă, orientată pe stimularea angajării persoanelor cu dizabilități, persoanele care și-au pierdut locul de muncă pe perioada stării de urgență/perioada stării de urgență în sănătate publică, etc.

(4) Alte măsuri:

- reorganizarea Serviciului Vamal în vederea creșterii calității deservirii contribuabililor;

- implementarea măsurilor de diminuare a numerarului în economie.

3.2. Politica în domeniul cheltuielilor

Consolidarea bugetar-fiscală și gestionarea responsabilă a finanțelor publice este în continuare obiectivul principal al Guvernului, iar politica în domeniul cheltuielilor publice pentru anul 2021 reiese din obiectivele principale ale politicii bugetare pe termen mediu și prevede următoarele:

- consolidarea sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar;

- consolidarea cadrului de management al investițiilor publice;

- implementarea unei politici clare de protecție socială, care nu numai va susține categoriile vulnerabile ale populației, dar și va încuraja ocuparea forței de muncă, asigurarea sustenabilității fiscale și administrarea eficientă a acestor cheltuieli;

- perfecționarea programelor de asistență socială și adoptarea măsurilor pentru asigurarea protecției sociale și securității sociale pentru persoanele vârstnice, pensionari și categoriile cele mai vulnerabile;

- îmbunătățirea calității serviciilor publice pentru a sprijini obiectivele de creștere economică și echitate socială prin implementarea unor măsuri de reformă care vor contribui la cheltuieli eficiente, sustenabile și favorabile creșterii economice;

- îmbunătățirea structurii cheltuielilor bugetare prin reducerea cheltuielilor curente neproductive și crearea spațiului pentru proiecte de dezvoltare;

- eficientizarea cheltuielilor în învățământ, agricultură și îmbunătățirea performanței în domeniul ocrotirii sănătății;
- consolidarea monitorizării și gestionării riscurilor bugetar-fiscale.

IV. Datoria de stat în anii 2021-2023

4.1. Politica în domeniul datoriei de stat pentru anii 2021-2023

Obiectivul fundamental al managementului datoriei de stat va consta în asigurarea necesităților de finanțare ale bugetului de stat la nivel acceptabil de cheltuieli pe termen mediu și lung în condițiile limitării riscurilor implicate.

În scopul atingerii obiectivului fundamental, vor fi prioritare următoarele obiective specifice de gestionare a datoriei de stat în perioada anilor 2021-2023:

- dezvoltarea pieței interne a valorilor mobiliare de stat;
- contractarea împrumuturilor de stat externe, ținând cont de raportul cost-risc;
- managementul riscului operațional aferent datoriei de stat.

4.2. Datoria de stat și deservirea acesteia în anul 2021 și estimări pentru 2022-2023

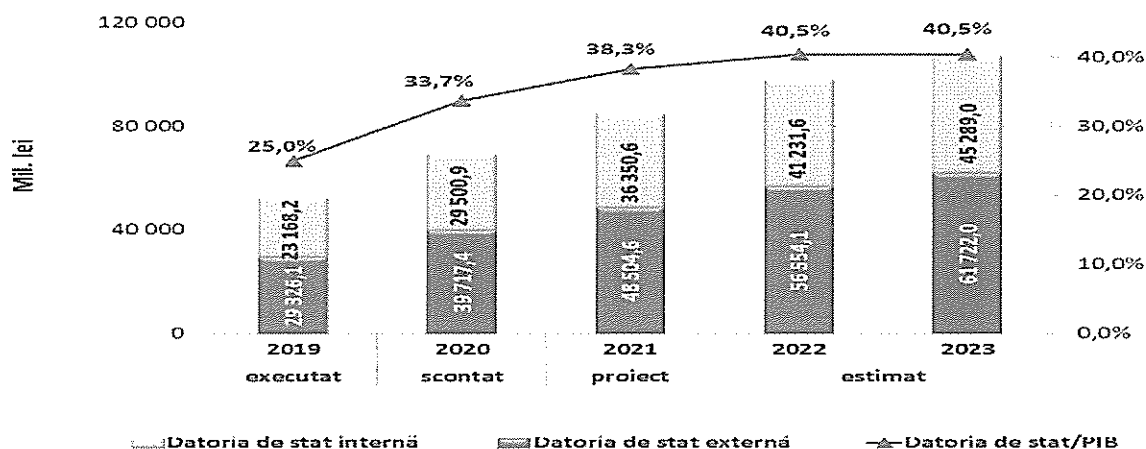
Conform estimărilor, *soldul datoriei de stat* la situația din 31 decembrie 2021 nu va depăși 84 855,2 mil. lei, dintre care 57,2% - datorie de stat externă și 42,8% - datorie de stat internă, înregistrând o majorare cu 15 636,9 mil. lei față de valoarea scontată pentru sfârșitul anului 2020, preponderent din contul finanțării externe nete pozitive prognozate pentru anul 2021.

La finele anului 2021, soldul datoriei de stat va fi în continuare compus preponderent din datorie de stat pe termen lung și cu rată fixă a dobânzii. Pentru VMS emise pe piața primară rata medie a dobânzii poate constitui aproximativ 5,5% anual, la împrumuturile de stat externe rata dobânzii va depinde de costul resurselor pe piața externă. În dependență de cererea pieței, se va tinde în continuare spre majorarea ponderii obligațiunilor de 2, 3 și 5 ani în circulație cu rată fixă a dobânzii, eventual emisiunea obligațiunilor cu termen de circulație mai mare de 5 ani. Împrumuturile externe noi care vor fi contractate, vor avea maturitatea de minim 15 ani, preferință fiind acordată creditorilor multilaterali.

Ponderea datoriei de stat în PIB la sfârșitul anului 2021 se va încadra în valoarea de 38,3%, cu 4,6 p.p. mai mult față de valoarea scontată pentru finele anului 2020.

Pentru anul 2022, se estimează că soldul datoriei de stat se va majora cu 15,2%, iar în 2023 acesta se va majora cu 9,4% și va constitui 107 011,0 mil. lei, situându-se la nivel de 40,5% ca pondere în PIB.

Structura datoriei de stat pentru anii 2019-2023 se prezintă în următoarea diagramă:

Datoria de stat externă

Pe parcursul anului 2021 vor fi valorificate împrumuturi de stat externe în sumă de 10 357,5 mil. lei (echivalentul a 569,4 mil. dolari SUA) și rambursate împrumuturi de stat externe în sumă de 2 550,8 mil. lei (echivalentul a 140,2 mil. dolari SUA). Ca urmare, la situația din 31 decembrie 2021, conform estimărilor, soldul datoriei de stat externe nu va depăși 48 504,6 mil. lei (echivalentul a 2 668,0 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o majorare cu 8 787,2 mil. lei (echivalentul a 449,2 mil. dolari SUA) sau cu 22,1% față de plafonul precizat al datoriei de stat externe la situația din 31 decembrie 2020. În valori nominale, majorarea plafonului datoriei de stat externe se explică prin depășirea sumelor intrărilor externe preconizate pentru anul 2020 față de rambursările pentru același an. Totodată, ca pondere în PIB, se estimează că soldul datoriei de stat externe va înregistra la finele anului 2021 o majorare cu 2,5 p.p. față de valoarea precizată pentru anul 2020 și nu va depăși 21,9%.

În următorii ani, soldul datoriei de stat externe se va majora de la 56 544,1 mil. lei (echivalentul a 3 017,8 mil. dolari SUA) la finele anului 2022 până la 61 722,0 mil. lei (echivalentul a 3 216,4 mil. dolari SUA) la finele anului 2023.

Datoria de stat internă

În anul 2021 se preconizează emisiunea netă a VMS pe piața primară în sumă de 6 750,0 mil. lei, răscumpărarea VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat în sumă de 260,0 mil. lei.

Astfel, la situația din 31 decembrie 2021, conform estimărilor, soldul datoriei de stat interne la valoarea nominală nu va depăși 36 350,6 mil. lei sau 16,4% în PIB, inclusiv:

- VMS emise pe piața primară - 21 936,0 mil. lei (60,3%);

- VMS convertite - 2 063,4 mil. lei (5,7%);
- VMS emise pentru executarea a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat - 12 351,2 mil. lei (34,0%).

În perioada anilor 2022-2023, în scopul finanțării deficitului bugetului de stat se prevăd a fi direcționate venituri din emisiunea netă a VMS pe piața primară în sumă de 4 900,0 mil. lei și 4 000,0 mil. lei respectiv. Totodată, se preconizează răscumpărarea VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat în sumă de 290,0 mil. lei în anul 2022 și 310,0 mil. lei în anul 2023.

Astfel, în perioada anilor 2022-2023 soldul datoriei de stat interne la valoarea nominală se va majora de la 41 231,6 mil. lei la finele anului 2022 până la 45 289,0 mil. lei la finele anului 2023.

Garanțiile de stat

Conform estimărilor, la situația din 31 decembrie 2021 soldul garanțiilor de stat nu va depăși 2 000,0 mil. lei și va fi format în totalitate din garanții interne emise în cadrul Programului de stat „Prima casă”. În anul 2021, nu se preconizează emisiunea garanțiilor de stat externe.

Cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat

Pentru serviciul datoriei de stat pentru anul 2021 se prevăd alocații în sumă de 2 126,0 mil. lei, ceea ce constituie o majorare cu 363,9 mil. lei sau cu 20,7% comparativ cu valoarea precizată pentru anul 2020. Ca pondere în PIB, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat vor constitui cca 1,0%.

Serviciul datoriei de stat externe

Pe parcursul anului 2021, cheltuielile pentru *serviciul datoriei de stat externe* se estimează în sumă de 432,4 mil. lei (echivalentul a 23,8 mil. dolari SUA). Comparativ cu valoarea precizată pentru anul 2020, cheltuielile pentru *serviciul datoriei de stat externe* vor înregistra o diminuare cu 2,2 mil. lei (echivalentul a 1,4 mil. dolari SUA).

În perioada anilor 2022-2023, se estimează că cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat externe vor înregistra cca 523,1 mil. lei și 567,8 mil. lei, respectiv.

Serviciul datoriei de stat interne

În anul 2021 cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne se estimează în sumă de 1 693,6 mil. lei, inclusiv pentru:

VMS emise pe piața primară	961,9 mil. lei;
VMS convertite	123,8 mil. lei;
VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat	607,9 mil. lei.

Comparativ cu valoarea aprobată (precizată) pentru anul 2020, cheltuielile prevăzute în anul 2021 sunt mai mari cu 366,1 mil. lei sau cu 27,6% ca urmare a majorării volumului de emisiune a VMS pe piața primară.

În perioada anilor 2022-2023, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne se prevăd în sumă de 1 994,8 mil. lei și de 2 286,7 mil. lei, respectiv.

V. Estimările bugetului public național pentru anii 2021-2023

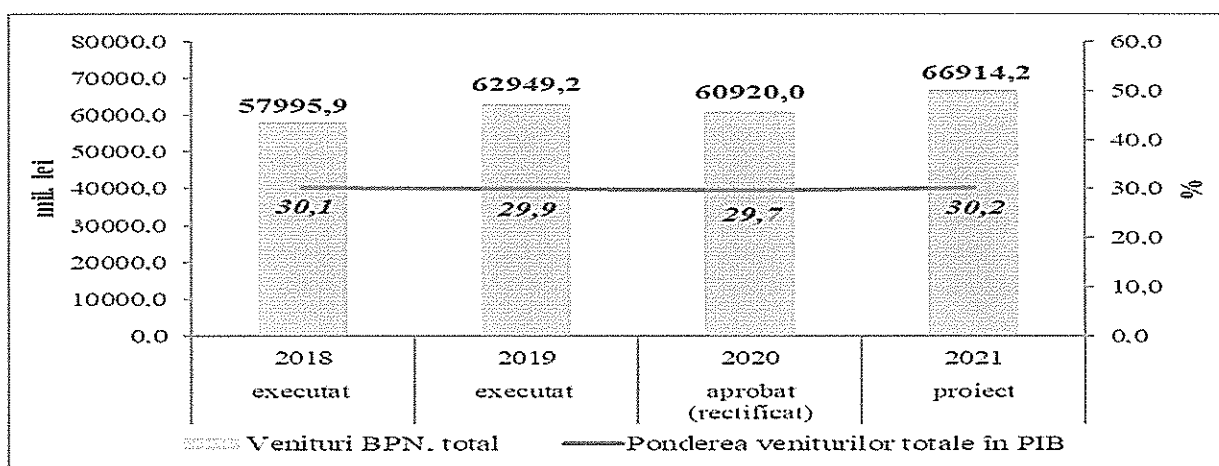
5.1. Bugetul public național 2021

Parametrii bugetului public național au fost estimați reieșind din prognoza indicatorilor macroeconomici pentru anii 2021-2023, revizuiți în luna octombrie 2020 de către Ministerul Economiei și Infrastructurii în contextul efectelor pandemiei COVID-19 asupra economiei naționale, precum și din obiectivele politicii bugetar-fiscale.

I.a estimarea volumului veniturilor bugetului public național pentru anul 2021, a fost luat în considerare impactul obiectivelor politicii fiscale, volumul cărora se estimează la 393,0 mil. lei, precum și prevederile Legii nr.60/2020.

Veniturile bugetului public național pentru anul 2021 se estimează în sumă de circa 66 914,2 mil. lei, cu 5 994,2 mil. lei sau cu 9,8% mai mult față de aprobat (rectificat) pe anul 2020, iar ca pondere în PIB - la nivel de 30,2%.

Evoluția veniturilor bugetului public național pe anii 2018-2021 se prezintă în diagrama ce urmează:

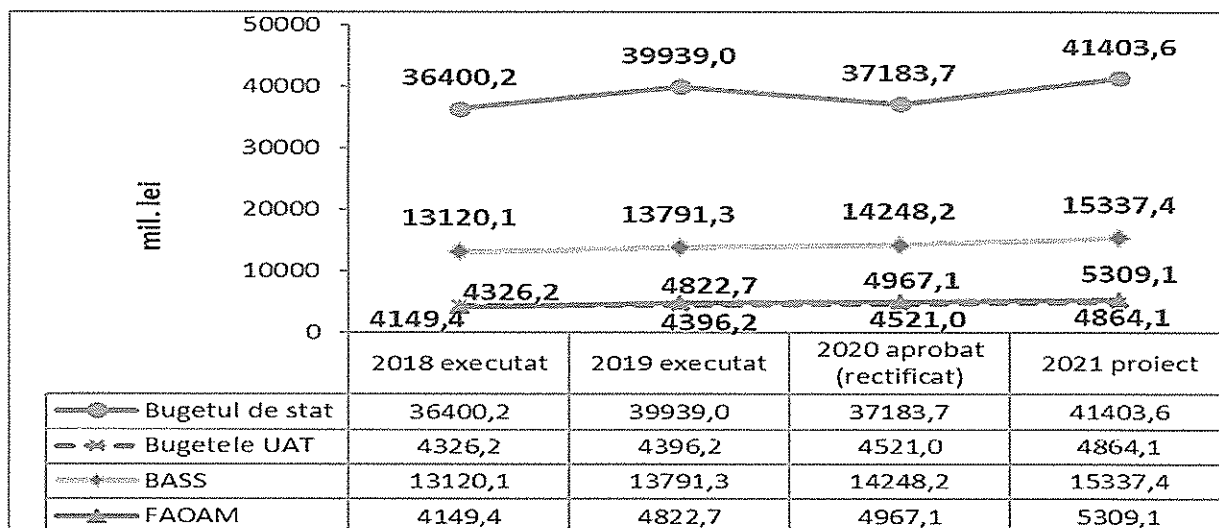
Evoluția veniturilor pe componente a bugetului public național, pe anii 2018 - 2021, se prezintă în următorul tabel:

	2018 executat	2019 executat	2020 aprobat (rectificat)	2021 proiect	2021 față de 2020	
					(+;-)	%
Bugetul public național	57 995,9	62 949,2	60 920,0	66 914,2	5 994,2	109,8

mil. lei

	2018 executat	2019 executat	2020 aprobat (rectificat)	2021 proiect	2021 față de 2020	
					(+;-)	%
Bugetul de stat	36 432,7	39 967,9	37 201,5	41 415,4	4 213,9	111,3
<i>inclusiv transferuri</i>	26,0	23,5	17,8	11,8	-6,0	66,3
<i>dobânzi din</i>						
<i>împrumuturile recreditate</i>						
<i>bugetelor de alt nivel</i>	6,5	5,4				
Bugetele UAT	14 683,6	16 724,4	18 147,8	18 709,8	562,0	103,1
<i>inclusiv transferuri</i>	10 357,4	12 328,2	13 626,8	13 845,7	218,9	101,6
Bugetul asigurărilor sociale de stat	19 790,3	21 748,3	24 572,1	25 095,1	523,0	102,1
<i>inclusiv transferuri</i>	6 670,2	7 957,0	10 323,9	9 757,7	-566,2	94,5
<i>dintre care pentru</i>						
<i>acoperirea deficitului</i>	1 113,9	1 987,7	2 965,1	3 191,6	226,5	107,6
Fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală	6 877,4	7 636,3	8 500,8	11 144,1	2 643,3	131,1
<i>inclusiv transferuri</i>	2 728,0	2 813,6	3 533,7	5 835,0	2 301,3	165,1

Tendențele acumulării veniturilor pe componentele bugetului public național (cu excepția transferurilor între componente), pe anii 2018-2021, se prezintă în diagrama care urmează:

În structura bugetului public național, încasările veniturilor bugetului de stat dețin 61,9% și vor însuma 41 403,6 mil. lei (fără transferuri). În comparație cu sumele aprobate (rectificat) pe anul 2020 aceste venituri vor crește cu 4219,9 mil. lei sau cu 11,3%.

Creșterea veniturilor bugetului de stat se va produce în special din contul *impozitelor și taxelor* cu 3 967,0 mil. lei, inclusiv datorită măsurilor noi prevăzute de politica fiscală în sumă de 323,0 mil. lei, intrărilor de granturi cu 177,4 mil. lei și altor venituri cu 75,5 mil. lei. Creșterea veniturilor bugetului de stat, cu excepția granturilor, va constitui 11,1%.

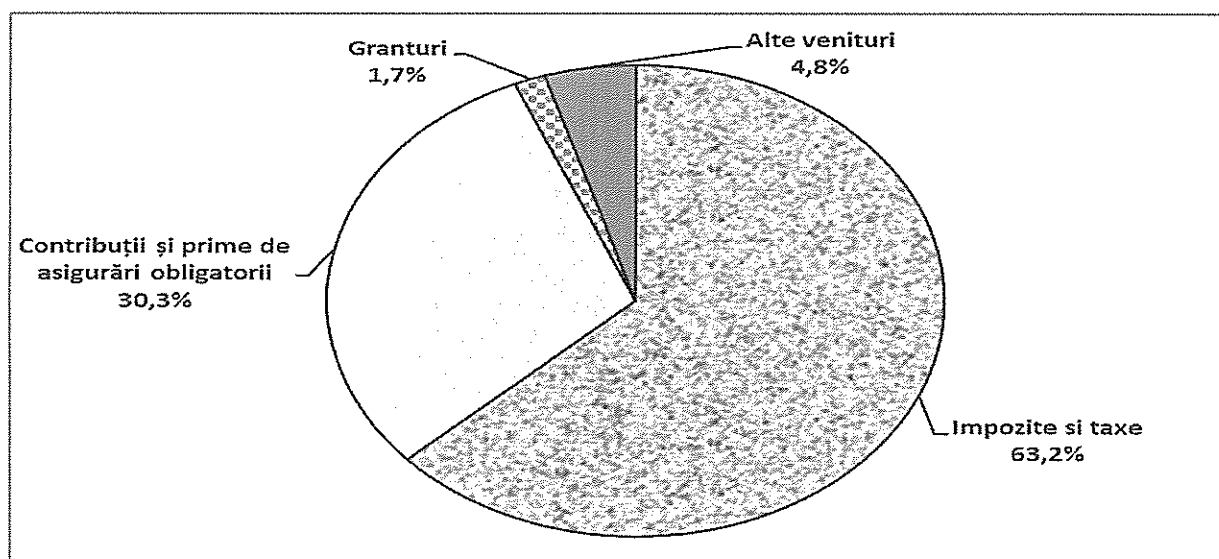

Ponderea *încasărilor la bugetul asigurărilor sociale de stat* în bugetul public național va constitui 22,9%, fiind estimate în sumă de 15 337,4 mil. lei (fără transferuri). Comparativ cu aprobat (rectificat) 2020, veniturile proprii ale acestui buget vor crește cu 1 089,2 mil. lei, drept rezultat a creșterii fondului de remunerare a muncii cu 10,1%.

Veniturile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în structura bugetului public național constituie 7,9%, fiind prognozate în sumă de 5 309,1 mil. lei (fără transferuri). Comparativ cu aprobat (rectificat) 2020, veniturile proprii ale fondurilor date vor înregistra o creștere cu 342,0 mil. lei sau cu 6,9%.

Veniturile bugetelor locale în structura bugetului public național vor deține 7,3%, fiind estimate în sumă de 4 864,1 mil. lei (fără transferuri). Comparativ cu aprobat (rectificat) 2020, veniturile proprii ale bugetelor locale și defalcările de la impozitele și taxele de stat se vor majora cu 343,1 mil. lei sau cu 7,6%, inclusiv din contul măsurilor de politică fiscală în sumă de 70,0 mil. lei.

Structura veniturilor bugetului public național pe anul 2021, sub *aspectul clasificăției economice*, se prezintă în următoarea diagramă:

Partea majoră în structura veniturilor bugetului public național o dețin *impozitele si taxele*. Astfel, în anul 2021 acestea vor constitui circa 63,2% (42 322,4 mil. lei), cu 4 276,7 mil. lei mai mult (38 045,7 mil. lei) față de aprobat (rectificat) în 2020. Din totalul acestora, 70,3% le revine impozitelor si taxelor pe mărfuri și servicii (29 763,8 mil. lei), 23,4% - impozitelor pe venit (9 889,1 mil. lei), 4,8% - taxelor asupra comerțului exterior și operațiunilor externe (2 034,5 mil. lei) și 1,5% - impozitelor pe proprietate (635,0 mil. lei). Ca pondere în PIB, în anul 2021 impozitele și taxele vor deține 19,1%.

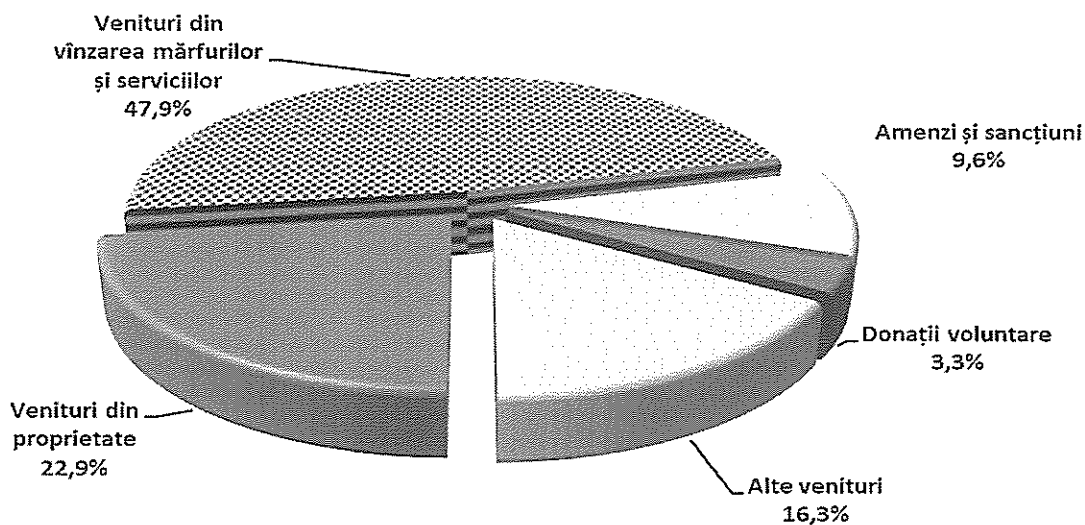
Contribuțiile și primele de asigurări obligatorii reprezintă 30,3% din totalul veniturilor bugetului public național și se prognozează în sumă 20 285,6 mil. lei. Din acestea 74,3% revine contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii (15 080,1

mil. lei), iar 25,7% primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (5 205,5 mil. lei). Ca pondere în PIB această grupă de venituri reprezintă circa 9,2%.

În structura veniturilor BPN, *granturile* se prognozează să dețină circa 1,7% (1 110,8 mil. lei). Din totalul granturilor, cele destinate susținerii bugetului reprezintă circa 41,2% (457,3 mil. lei), restul 58,8% (653,5 mil. lei) fiind destinate proiectelor finanțate din surse externe. Granturile destinate suportului bugetar sunt preconizate a fi obținute din partea Uniunii Europene pentru continuarea implementării reformei poliției. Ponderea granturilor în PIB va constitui 0,5%.

Alte venituri ale bugetului public național se prognozează în sumă 3 195,4 mil. lei sau circa 4,8% din totalul veniturilor. Față de aprobat (rectificat) 2020, încasările din aceste venituri se vor majora cu 176,9 mil. lei. În totalul altor venituri, circa 47,9% sau 1 531,2 mil. lei reprezintă *venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor*. Din acestea, suma veniturilor colectate de către instituțiile bugetare în urma prestării serviciilor și plata pentru *locațiunea bunurilor* va constitui 1 074,4 mil. lei. *Donațiile voluntare* se prognozează în sumă de 106,9 mil. lei, *veniturile din proprietate* - 730,2 mil. lei, *încasări din amenzi și sancțiuni* - 307,8 mil. lei, *alte venituri* - 519,3 mil. lei (dintre care 463,3 mil. lei impozit unic în sectorul IT).

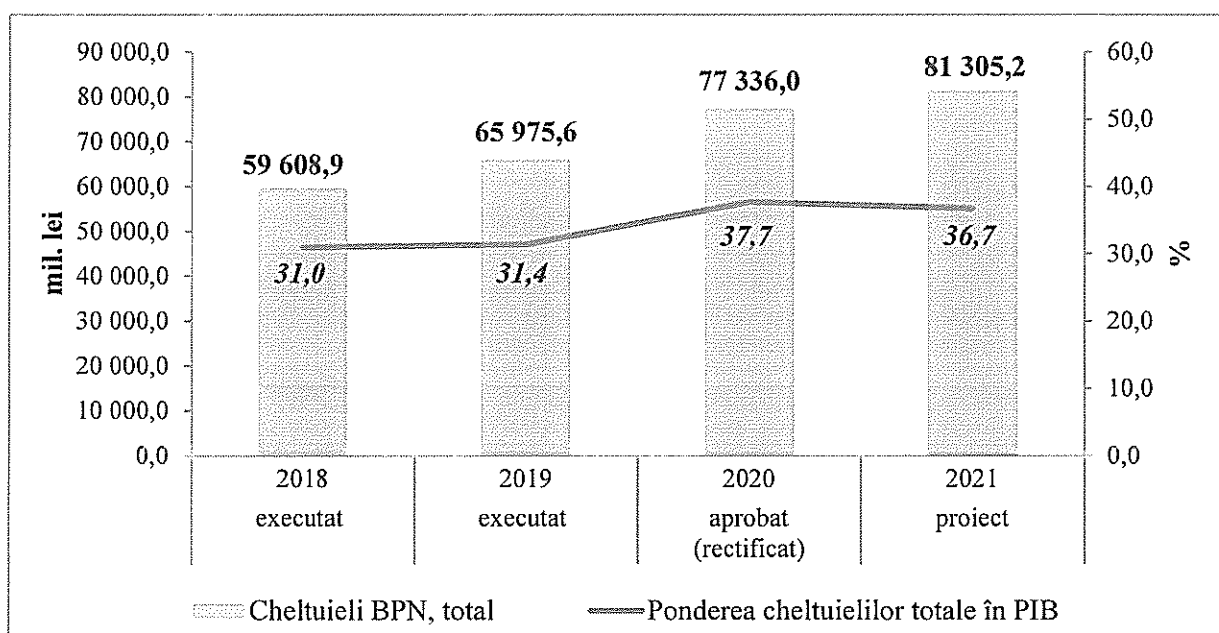
Structura altor venituri ale bugetului public național pe anul 2021 se prezintă în următoarea diagramă:

Cheltuielile bugetului public național pentru anul 2021 se estimează în sumă de 81 305,2 mil. lei și urmează să asigure realizarea acțiunilor și activităților, care derivă din documentele de politici naționale și sectoriale.

Comparativ cu anul 2020, cheltuielile publice cresc cu 3 969,2 mil. lei sau cu 5,1%, iar ca pondere în PIB constituie 36,7%, cu o descreștere de 1,0 p.p.

Evoluția cheltuielilor bugetului public național în anii 2018-2021 se prezintă în diagrama care urmează:

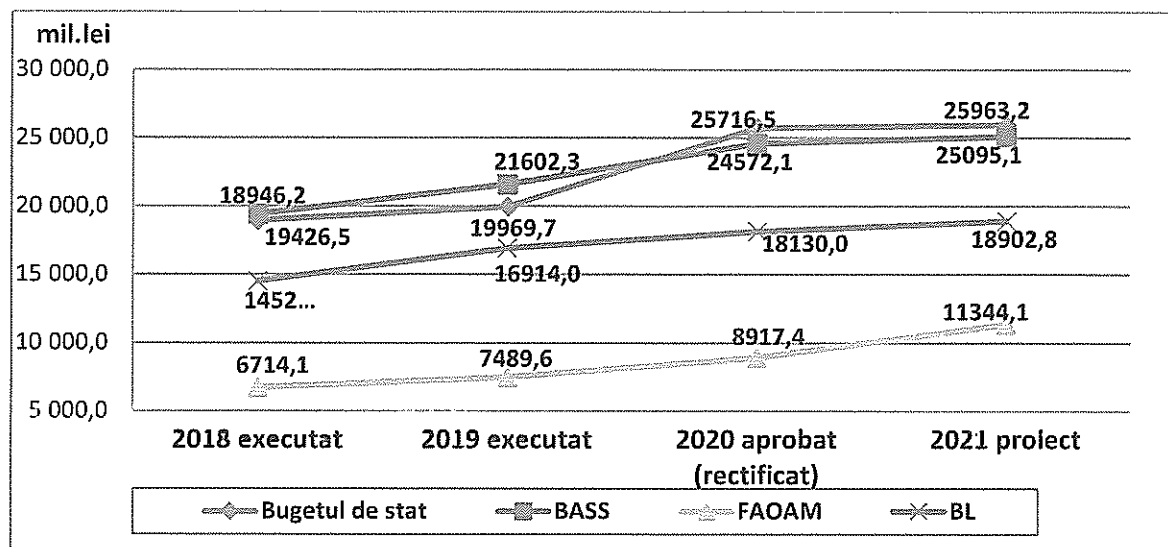
Evoluția cheltuielilor pe componente ale bugetului public național în anii 2018-2021 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	2018 executat	2019 executat	2020 aprobat (rectificat)	2021 proiect	2021 față de 2020	
					+, -	%
Bugetul public național	59 608,9	65 975,6	77 336,0	81 305,2	3 969,2	105,1
<i>inclusiv:</i>						
Bugetul de stat	38 708,3	43 073,9	53 200,9	55 399,6	2 198,7	104,1
dintre care transferuri către alte bugete	19 762,1	23 104,2	27 484,4	29 438,4	1 954,0	107,1
Bugetul asigurărilor sociale de stat	19 426,5	21 602,3	24 572,1	25 095,1	523,0	102,1
Fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală	6 714,1	7 489,6	8 917,4	11 344,1	2 426,7	127,2
Bugetele locale	14 548,1	16 937,5	18 147,8	18 916,6	768,8	104,2
dintre care transferuri către alte bugete	26,0	23,5	17,8	11,8	-6,0	66,3

Datele din tabel denotă tendința de creștere anuală a cheltuielilor bugetului public național la total și pe fiecare componentă bugetară. Prin urmare, în anul 2021 comparativ cu anul 2020 se estimează o creștere a cheltuielilor bugetului public național cu 5,1%, în timp ce cheltuielile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală cresc cu 27,2%, ale bugetului de stat – cu 4,1 %, iar cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat - cu 2,1 %. De asemenea, cheltuielile bugetelor locale sunt estimate cu o creștere de 4,2%.

Tendențele cheltuielilor pe componente ale bugetului public național în anii 2018-2021 (cu excepția transferurilor între bugete), se prezintă în diagrama care urmează:

Datele din diagramă demonstrează că, excluzând transferurile către alte bugete, cheltuielile proprii bugetului de stat în anul 2021 comparativ cu anul 2020 au cea mai mică creștere de 244,7 mil. lei sau 1,0%, comparativ cu cheltuielile bugetului public național, care la total cresc cu 5,1%. Acest fapt este cauzat de creșterea mai mare a transferurilor de la bugetul de stat către alte bugete, care constituie 1 954,0 mil. lei sau 7,1%.

Din punct de vedere a atribuirii cheltuielilor bugetare atât în aspect funcțional, cât și în aspectul categoriilor economice, este de menționat că acestea reflectă tendințele programelor de cheltuieli, reieșind din măsurile de politici în derulare și care urmează a fi întreprinse pentru realizarea obiectivelor Guvernului.

Sub aspectul repartizării resurselor publice, datele denotă concentrarea acestora în 3 domenii: *protecție socială* – 33,6% sau 27 346,9 mil. lei; *ocrotirea sănătății* – 16,7%, care reprezintă 13 540,1 mil. lei și *învățământ* cu 16,6% care constituie 13 481,1 mil. lei.

Structura cheltuielilor bugetului public național pe *grupe funcționale* în anii 2020-2021, se prezintă în tabelul care urmează:

Denumirea	Aprobat (rectificat) 2020			Proiect 2021			Devieri 2021/ 2020		
	mil. lei	% în PIB	% în total	mil. lei	% în PIB	% în total	mil. lei	% în PIB	% în total
Cheltuieli, total	77 336,0	37,7	100,0	81 305,2	36,7	100,0	3969,2	-1,0	
Servicii de stat cu destinație generală	7 699,6	3,8	10,0	7 804,5	3,5	9,6	104,9	-0,2	-0,4
Apărare națională	641,1	0,3	0,8	793,3	0,4	1,0	152,2	0,1	0,1
Ordine publică și securitate națională	4 813,4	2,3	6,2	5 341,0	2,4	6,6	527,6	0,1	0,3

Denumirea	Aprobat (rectificat) 2020			Proiect 2021			Devieri 2021/ 2020		
	mil.lei	% în PIB	% în total	mil.lei	% în PIB	% în total	mil.lei	% în PIB	% în total
Servicii în domeniul economiei	9 266,6	4,5	12,0	8 320,4	3,8	10,2	-946,2	-0,8	-1,7
Protecția mediului	398,3	0,2	0,5	379,3	0,2	0,5	-19,0	-0,02	-0,05
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	1 433,5	0,7	1,9	2 270,0	1,0	2,8	836,5	0,3	0,9
Ocrotirea sănătății	11 224,7	5,5	14,5	13 540,1	6,1	16,7	2315,4	0,6	2,1
Cultura, sport, tineret, culte și odihnă	1 973,0	1,0	2,6	2 028,6	0,9	2,5	55,6	-0,1	-0,1
Învățământ	13 356,9	6,5	17,3	13 481,1	6,1	16,6	124,2	-0,4	-0,7
Protecție socială	26 528,9	12,9	34,3	27 346,9	12,4	33,6	818,0	-0,6	-0,7

Evoluția cheltuielilor bugetului public național în anii 2020-2021 *sub aspectul categoriilor economice* se prezintă în tabelul care urmează:

	2020 aprobat (rectificat)			2021 proiect			Devieri 2021 / 2020		
	mil.lei	% în PIB	% în total	mil.lei	% în PIB	% în total	mil.lei	% în PIB	% în total
Cheltuieli și active nefinanciare, total	77,336.0	37.7	100.0	81,305.2	36.7	100.0	3,969.2	-1.0	
<i>Cheltuieli recurente</i>	<i>75,297.7</i>	<i>36.7</i>	<i>97.4</i>	<i>79,171.8</i>	<i>35.8</i>	<i>97.4</i>	<i>3,874.1</i>	<i>-0.9</i>	<i>0.01</i>
Cheltuieli	69,537.8	33.9	89.9	73,528.0	33.2	90.4	3,990.2	-0.7	0.5
Cheltuieli de personal	17,487.9	8.5	22.6	18,305.0	8.3	22.5	817.1	-0.3	-0.1
Bunuri și servicii	14,072.6	6.9	18.2	17,090.8	7.7	21.0	3,018.2	0.9	2.8
Dobânzi	1,878.4	0.9	2.4	2,190.0	1.0	2.7	311.6	0.1	0.3
datoria externă	536.4	0.3	0.7	484.6	0.2	0.6	-51.8	-0.04	-0.1
datoria internă	1,342.0	0.7	1.7	1,705.4	0.8	2.1	363.4	0.1	0.4
Subsidii	5,970.2	2.9	7.7	4,885.4	2.2	6.0	-1,084.8	-0.7	-1.7
Granturi acordate	273.5	0.1	0.4	762.2	0.3	0.9	488.7	0.2	0.6
Prestații sociale	25,500.2	12.4	33.0	25,967.4	11.7	31.9	467.2	-0.7	-1.0
Alte cheltuieli	4,355.0	2.1	5.6	4,327.2	2.0	5.3	-27.8	-0.2	-0.3
Active nefinanciare	7,798.2	3.8	10.1	7,777.2	3.5	9.6	-21.0	-0.3	-0.5
Mijloace fixe	5,344.9	2.6	6.9	5,515.5	2.5	6.8	170.6	-0.1	-0.1
dintre care Investiții capitale	2,038.3	1.0	2.6	2,133.4	1.0	2.6	95.1	-0.03	-0.01
Stocuri de materiale	2,548.7	1.2	3.3	2,350.2	1.1	2.9	-198.5	-0.2	-0.4
Alte active nefinanciare	-95.4	-0.05	-0.1	-88.5	0.04	-0.1	6.9	0,007	0,01
<i>Informativ:</i>									
<i>Cheltuieli curente</i>	<i>70,113.7</i>	<i>34.2</i>	<i>90.7</i>	<i>73,481.1</i>	<i>33.2</i>	<i>90.4</i>	<i>3,367.4</i>	<i>-1.0</i>	<i>-0.3</i>
<i>Cheltuieli capitale</i>	<i>7,222.3</i>	<i>3.5</i>	<i>9.3</i>	<i>7,824.1</i>	<i>3.5</i>	<i>9.6</i>	<i>601.8</i>	<i>0,01</i>	<i>0.3</i>

Cheltuielile curente pentru anul 2021 sunt estimate în sumă de 73 481,1 mil.lei și constituie 90,4% din cheltuielile totale, fiind în creștere față de anul 2020 cu 3 367,4 mil. lei.

În cadrul cheltuielilor curente, *cheltuielile de personal* pentru anul 2021 sunt estimate în sumă de 18 305,0 mil. lei și constituie 8,3% din PIB și 22,5% din cheltuielile totale. Estimarea volumului cheltuielilor de personal este efectuată în baza măsurilor propuse de majorare a salariilor angajaților din sectorul bugetar, restructurarea și crearea unor noi instituții sau majorarea numărului de unități conform prevederilor actelor normative în vigoare.

Cheltuielile de personal includ alocații de circa 356,9 mil. lei pentru măsurile noi introduse în Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar dintre care majorarea, începând cu 1 ianuarie 2021, a sporului cu caracter specific personalului medical din unitățile autorităților/instituțiile/structurile medicale și de asistență socială, în mărime de 30% din suma anuală a salariilor de bază pentru personalul cu drept de a beneficia de spor specific - 104,8 mil. lei. Pentru modificarea cotelor contribuțiilor la bugetul de asigurări sociale de stat sunt prevăzute 291,7 mil. lei.

În limita fondului de 18 305,0 mil. lei, mijloacele pentru majorarea valorilor de referință constituie 400,6 mil. lei și alocațiile suplimentare la propunerea autorităților - 93,5 mil. lei.

Pentru calcularea salariilor în sectorul bugetar, se propun următoarele *valori de referință*:

Categoriile de angajați	2020	2021	Devieri 2021/2020	
			în valoare absolută	în %
<i>angajaților din sectorul bugetar, în conformitate cu prevederile Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar</i>	<i>1 650</i>	<i>1 700</i>	<i>50</i>	<i>3,0</i>
Valori de referință derogatorii, asupra cărora nu se aplică norma obligatorie privind indexarea anuală:				
persoanele cu funcții de demnitate publică din cadrul Parlamentului	1 300	1 300	-	-
șefii de cabinet și consilierii din cadrul cabinetului Președintelui Parlamentului, al Președintelui Republicii Moldova și al Prim-ministrului	1 300	1 300	-	-
persoanele cu funcții de demnitate publică din cadrul autorităților/instituțiilor finanțate de la bugetul de stat, cu excepția persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul Parlamentului, a judecătorilor, a procurorilor, a inspectorilor-judecătorești, a secretarului general al Guvernului, a secretarilor de stat, a șefilor și șefilor adjuncți ai oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat, a consilierilor pentru soluționarea contestațiilor	1 300	1 300	-	-
personalul didactic, științifico-didactic și personalul de conducere din instituțiile de învățământ, conducători (directori și directori adjuncți) ai instituțiilor de educație timpurie, învățământ primar, gimnazial, liceal și	1 750	1 800	50	2,9

Categoriile de angajați	2020	2021	Devieri 2021/2020	
			în valoare absolută	în %
profesional tehnic, directorii adjuncți din instituțiile de învățământ altele decât de educație timpurie, învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic				
corpul de ofițeri din Inspectoratul Național de Securitate Publică al Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne (cu excepția Secției asigurare ordine publică a Direcției Patrulare „Centru”), din subdiviziunile deconcentrate ale Inspectoratului General al Poliției, Inspectoratului General pentru Situații de Urgență și din Inspectoratul General de Carabinieri din subordinea Ministerului Afacerilor Interne	1 750	1 750	-	-
corpul de ofițeri din unitățile militare ale Ministerului Apărării	1 650	1 750	100	6,1
personalul din cadrul sistemului administrației penitenciare	1 650	1 750	100	6,1
personalul care, conform anexelor la Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, se încadrează în clasele de salarizare de la 1 până la 25	1 750	1 800	50	2,9
corpul de subofițeri din Inspectoratul Național de Securitate Publică al Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne (cu excepția Secției asigurare ordine publică a Direcției Patrulare „Centru”), din subdiviziunile deconcentrate ale Inspectoratului General al Poliției, Inspectoratului General pentru Situații de Urgență și din Inspectoratul General de Carabinieri din subordinea Ministerului Afacerilor Interne	1 800	1 800	-	-
consilierii pentru soluționarea contestațiilor din cadrul Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor, inclusiv directorul general și directorul general adjunct;	1 800	1 800	-	-
efectivul de soldați și sergenți din Ministerul Apărării	1800	1800		
directorii instituțiilor de învățământ general, altele decât instituțiile de educație timpurie, învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic	1 900	1 900	-	-
personalul, inclusiv cu funcții de demnitate publică, din Serviciul Protecție și Pază de Stat	2 000	2 000	-	-
personalul, inclusiv cu funcții de demnitate publică sau cu funcții publice de conducere, din Serviciului de Informații și Securitate, al Centrului Național Anticorupție, al Autorității Naționale de Integritate, al Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor și al Autorității Aeronautice Civile	2 500	2 500	-	-

Categoriile de angajați	2020	2021	Devieri 2021/2020	
			în valoare absolută	în %
judecători (cu excepția judecătorilor din cadrul Curții Constituționale, al Consiliului Superior al Magistraturii și al Curții Supreme de Justiție), procurori, inspectori-judecători, inspectori din cadrul Inspecției procurorilor	2 500	2 500	-	-
judecătorii din cadrul Curții Constituționale, al Consiliului Superior al Magistraturii și al Curții Supreme de Justiție	2 600	2 600	-	-

Pentru anul 2021, numărul de unități luat în calcul la estimarea cheltuielilor de personal constituie 174 984,5 unități. Numărul de unități de personal la bugetul de stat va constitui 51 013,8 unități, la bugetele locale - 122 327,7 unități, la bugetul asigurărilor sociale obligatorii de stat - 1 348 unități, iar la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (aparat administrativ) - 295 unități.

Cheltuielile capitale sunt estimate în volum de 7 824,1 mil. lei și constituie 9,6% din cheltuielile totale sau 3,5% raportate la PIB. Comparativ cu anul 2020, acestea atestă o creștere de circa 601,8 mil. lei sau 8,3%. În cadrul acestora, cheltuielile pentru *investiții capitale* se prevăd în sumă de 2 133,4 mil. lei, cu o creștere de 95,1 mil. lei sau 4,7% față de anul 2020.

Evoluția bugetului public național conform clasificăției economice și funcționale pentru anii 2018-2023 se prezintă, respectiv, în *Tabelul nr.2* și *Tabelul nr.3* la Nota informativă.

Soldul (deficitul) bugetului public național pentru anul 2021 se estimează în sumă de 14 391,0 mil. lei sau 6,5% din PIB. Pentru anul 2021 este aplicată clauza de derogare de la regula bugetar-fiscală generală stabilită în art.15, alin.(1) și alin.(3) în Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, reieșind din situația epidemiologică și economică creată în anul 2020, precum și extinderea impactului pandemiei Covid-19 pe parcursul anului 2021. Din volumul total al deficitului, 97,2% sau 13 984,2 mil. lei îi revine bugetului de stat și a câte 1,4% le revine bugetelor locale și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală sau 206,8 mil. lei și 200,0 mil. lei respectiv.

Având la bază estimările veniturilor, cheltuielilor și surselor de finanțare a deficitului, cadrul financiar general al bugetului public național pe anii 2020-2021 se prezintă în următorul tabel:

	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
			(+,-)	%
Veniturile bugetului public național	60 920,0	66 914,2	5 994,2	9,8%

mil. lei

	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
			(+,-)	%
<i>ponderea în PIB, %</i>	29,7%	30,2%	0,5%	
Cheltuielile bugetului public național	77 336,0	81 305,2	3 969,2	5,1%
<i>ponderea în PIB, %</i>	37,7%	36,7%	-1,0%	
Soldul bugetului public național	-16 416,0	-14 391,0	2 025,0	-12,3%
<i>ponderea în PIB, %</i>	-8,00%	-6,50%	1,50%	
<i>PIB, informativ</i>	205 200,0	221 400,0		

Finanțarea deficitului bugetului public național în anul 2021 se va efectua din *surse interne și externe*, în special prin valorificarea împrumuturilor pentru finanțarea proiectelor din surse externe și pentru susținerea bugetului, emisiunea valorilor mobiliare de stat, acțiuni în formă de participare în capital, alte creanțe interne ale bugetului, precum și din mijloacele bănești din solduri la conturile bugetelor componente ale bugetului public național.

Evoluția surselor de finanțare ale bugetului public național pentru anii 2020-2021 se prezintă în următorul tabel.

mil. lei

	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021
Total surse de finanțare	16.416,0	14.391,0
Active financiare, total	-1.023,1	-387,4
dintre care		
<i>Acțiuni și alte forme de participare în capital*</i>	133,7	220,6
<i>Alte creanțe interne ale bugetului</i>	221,4	1.200,0
<i>Împrumuturi recreditate interne instituțiilor financiare și nefinanciare</i>	-1.378,2	-1.808,0
Datorii, total	20.027,6	14.760,8
dintre care		
<i>Valori mobiliare de stat cu excepția acțiunilor**</i>	5.400,7	6.490,0
<i>Garanții interne de stat</i>	-50,0	-50,0
<i>Împrumuturi externe</i>	14.676,9	8.320,8
primirea împrumuturilor	17.500,2	11.017,2
rambursarea împrumuturilor	-2.823,3	-2.696,4
Modificarea soldului de mijloace bănești	-2.588,5	17,6

*) inclusiv venituri din privatizare

**) răscumpărarea VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile stat și răscumpărarea VMS emise pentru rezerva lichidităților în 2020 - (-240,0) mil.lei și (-253,5) mil.lei respectiv; în 2021 - (-260,0) mil.lei.

5.2. Bugetul asigurărilor sociale de stat 2021

Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat se prognozează pentru anul 2021 în sumă de 25 095,1 mil. lei, cu o majorare față de aprobat (rectificat) 2020 de 523,0 mil. lei sau 2,1%. Veniturile din contribuțiile de asigurări sociale de stat pentru anul 2021 vor constitui circa 60,1% în totalul veniturilor bugetului

asigurărilor sociale de stat și vor atinge 15 080,1 mil. lei, mai mult cu 1 056,3 mil. lei decât aprobat (rectificat) pentru anul 2020.

Veniturile din contribuțiile de asigurări sociale de stat pentru anul 2021 au fost estimate conform mărimilor stabilite în Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale și prevederilor Legii nr.60/2020 prin care contribuțiile de asigurări sociale de stat vor fi achitate totalmente de către angajator.

Transferurile de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat se prevăd în sumă de 9 757,7 mil. lei, dintre care transferuri pentru acoperirea deficitului în sumă de 3 191,6 mil. lei. Comparativ cu anul 2020, volumul transferurilor se va reduce la total cu 566,2 mil. lei, iar transferurile pentru acoperirea deficitului se vor majora cu 226,5 mil. lei.

Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2021 se propun în sumă de 25 095,1 mil. lei, cu o majorare de 523,0 mil. lei față de aprobat (rectificat) 2020. Ritmul de creștere a cheltuielilor în anul 2021 va constitui 2,1% față de cele aprobate (rectificate) în anul 2020.

Bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2021 este estimat *fără deficit*.

5.3. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală 2021

Veniturile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală se prognozează pentru anul 2021 în sumă de 11 144,1 mil. lei, cu o majorare față de aprobat (rectificat) 2020 de 2 643,3 mil. lei sau 31,1%. Veniturile din primele de asigurare obligatorie de asistență medicală pe anul 2021 vor constitui circa 46,7% în totalul veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și vor atinge suma de 5 205,5 mil. lei, mai mult cu 306,9 mil. lei decât aprobat (rectificat) 2020.

Pentru anul 2010, *cuantumul primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală* va rămâne la nivelul celor existente - în mărime de 9% și va fi achitată numai de angajat. Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de sumă fixă pentru anul 2021 este păstrată la nivelul anului 2020 și va constitui 4 056,0 lei.

Transferurile de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală se prevăd în sumă de 5 835,0 mil. lei, cu o majorare de 2 301,3 mil. lei, dintre care pentru acoperirea insuficienței de venituri proprii urmare a implementării măsurilor ce țin de majorarea salariului personalului din instituțiile medico-sanitare publice - în sumă de 2 761,8 mil. lei. În suma totală a veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, transferurile dețin 52,4% față de 41,6% în anul 2020.

Cheltuielile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2021 se propun în sumă de 11 344,1 mil. lei, sau cu o majorare de 2 426,7 mil. lei

față de aprobat (rectificat) 2020. Ritmul de creștere a cheltuielilor în anul 2021 va constitui 27,2% față de cele aprobate (rectificate) în anul 2020.

Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2021 au fost estimate cu deficit în sumă de 200,0 mil. lei, care va fi finanțat din contul mijloacelor bănești acumulate în conturi la finele anului 2020.

5.4. Bugetele locale 2021

Veniturile bugetelor locale pentru anul 2021 sunt estimate în sumă de 18 709,8 mil. lei, dintre care veniturile proprii sunt prognozate în sumă de 4 864,1 mil. lei, inclusiv 70,0 mil. lei datorită măsurilor de politică fiscală pentru anul 2021, și dețin 26,0% din veniturile bugetelor locale. Transferurile de la bugetul de stat către bugetele locale se prevăd în sumă de 13 845,7 mil. lei.

Cheltuielile bugetelor locale pentru anul 2021 sunt estimate în sumă de 18 916,6 mil. lei, fiind în creștere cu 768,8 mil. lei sau cu 4,2% față de aprobat (rectificat) 2020.

Bugetele locale pentru anul 2021 au fost estimate cu *deficit* în sumă de 206,8 mil. lei, care va fi finanțat din contul împrumuturilor externe implementate la nivel local.

5.5. Indicatorii principali ai bugetului public național, 2022-2023

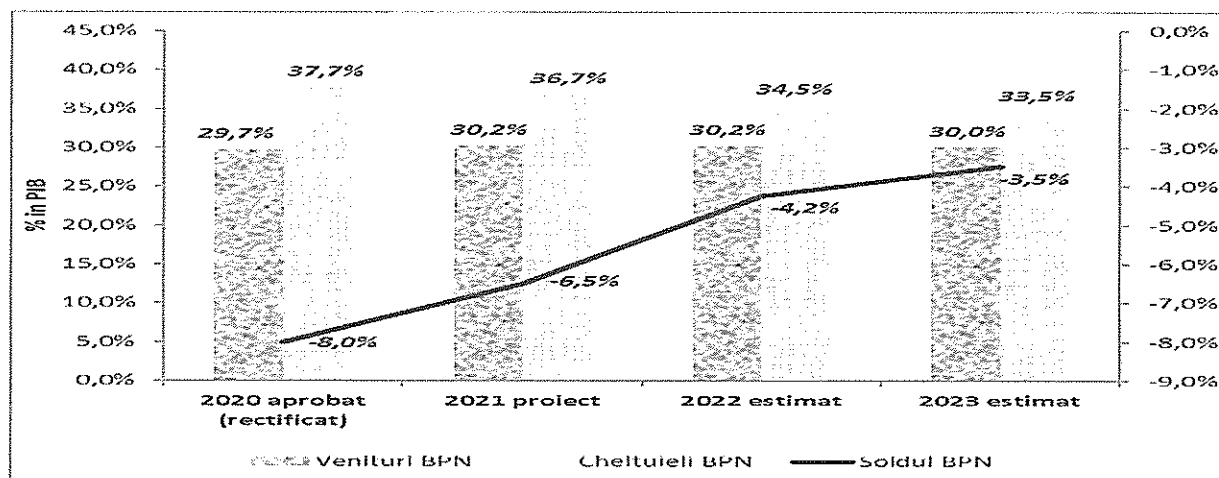
Cadrul macro-fiscal al bugetului public național pentru anii 2021-2023 a fost estimat în baza prognozei indicatorilor macroeconomici pentru anii 2021-2023, obiectivelor politicii fiscale și vamale pe termen mediu, și principalelor priorități de cheltuieli sectoriale pentru anii 2021-2023.

Parametrii generali ale bugetului public național pentru anii 2021-2023 se prezintă tabelul care urmează:

mil. lei

	Proiect 2021	Estimat	
		2022	2023
Venituri	66 914,2	73 052,1	79 462,1
<i>ponderea în PIB, %</i>	<i>30,2%</i>	<i>30,2%</i>	<i>30,0%</i>
Cheltuieli	81 305,2	83 304,7	88 708,1
<i>ponderea în PIB, %</i>	<i>36,7%</i>	<i>34,5%</i>	<i>33,5%</i>
Sold bugetar (deficit)	-14 391,0	-10 252,6	-9 246,0
<i>ponderea în PIB, %</i>	<i>-6,5%</i>	<i>-4,2%</i>	<i>-3,5%</i>

Evoluția veniturilor, cheltuielilor și soldului (deficitului) bugetar în anii 2020-2023, ca indicatori principali care caracterizează cadrul macro-fiscal al bugetului public național (BPN), se prezintă în diagrama care urmează:

Veniturile bugetului public național către anul 2023 vor crește față de 2021 în medie cu 9,0% și, în valoare absolută, se vor înscrie pe un trend ascendent (de la 66,9 mild. lei în 2021 la 79,5 mild. lei în 2023) în timp ce raportat la PIB vor descrește de la 30,2% în 2021 la 30,0% în anul 2023.

Cheltuielile publice pe termen mediu vor crește în medie cu 4,5%, iar în valoare absolută vor crește de la 81,3 mild. lei în anul 2021 până la 88,7 mild. lei în anul 2023. Totodată, ca pondere în PIB, cheltuielile publice se reduc treptat și vor constitui în anul 2021 - 36,7%, iar în anii 2022 și 2023 - 34,5% și 33,5% respectiv.

Pe durata anilor 2021-2023, principala sursă de finanțare a deficitului vor rămâne sursele externe de finanțare, îndreptate, prioritar, pentru finanțarea proiectelor. Ca pondere în PIB, valorile deficitului bugetului public național vor atinge nivelul de 6,5% în anul 2021, 4,2% în anul 2022, iar în anul 2023 - 3,5%.

VI. Proiectul bugetului de stat pentru anul 2021

Parametrii bugetului de stat pentru anul 2021 se estimează la partea de venituri în sumă de 41 415,4 mil. lei, la partea de cheltuieli - 55 399,6 mil. lei și soldul (deficitul) bugetar - 13 984,2 mil. lei.

Estimările veniturilor, cheltuielilor și soldului (deficitului) bugetar ale bugetului de stat pentru anii 2020-2021, se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

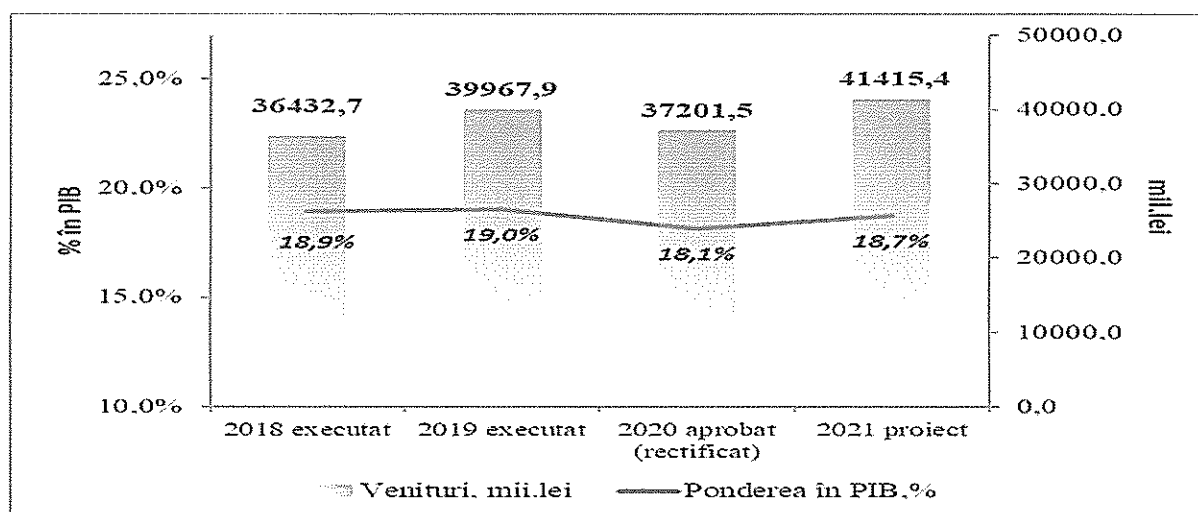
	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
			(+,-)	%
Veniturile bugetului de stat	37 201,5	41 415,4	4 213,9	11,3%

	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
			(+,-)	%
<i>ponderea în PIB, %</i>	18,13%	18,71%	0,58%	
Cheltuielile bugetului de stat	53 200,9	55 399,6	2 198,7	4,1%
<i>ponderea în PIB, %</i>	25,93%	25,02%	-0,90%	
Soldul bugetului de stat	-15 999,4	-13 984,2	2 015,2	-12,6%
<i>ponderea în PIB, %</i>	-7,80%	-6,32%	1,48%	
<i>PIB, informativ</i>	205 200,0	221 400,0		

6.1. Veniturile bugetului de stat

În anul 2021, la bugetul de stat se preconizează acumularea veniturilor în sumă totală de 41 415,4 mil. lei, cu o creștere față de aprobat (rectificat) 2020 - de 4 213,9 mil. lei sau 11,3%. Ponderea veniturilor bugetului de stat în raport cu PIB se estimează la nivel de 18,7%.

Evoluția veniturilor bugetului de stat pe anii 2018-2021, în sume nominale și ca pondere în PIB, se prezintă în următoarea diagramă:

Din suma totală a veniturilor bugetului de stat pentru anul 2021, *veniturile generale* vor constitui 96,3% sau 39 894,7 mil. lei, iar *veniturile colectate* - 3,7% sau 1 520,7 mil. lei. Față de aprobat (rectificat) 2020, veniturile generale vor crește cu 4 036,1 mil. lei sau 11,2%, iar veniturile colectate cu 177,8 mil. lei sau 13,2% din contul majorării granturilor pentru finanțarea proiectelor din surse externe. Estimările respective se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
			(+,-)	%
Total venituri	37 201,5	41 415,4	4 213,9	111,3%
<i>inclusiv:</i>				
Venituri generale	35 858,6	39 894,7	4 036,1	111,2%

	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
			(+,-)	%
Venituri colectate <i>(inclusiv proiecte finanțate din surse externe)</i>	1 342,9	1 520,7	177,8	113,2%

În structura veniturilor bugetului de stat prognozate pentru anul 2021, partea preponderentă - 92,2% sau 38 193,7 mil. lei o dețin încasările din *impozite și taxe*, cu o creștere față de aprobat (rectificat) 2020 de 11,6% sau cu 3 967,0 mil. lei. Ca pondere în PIB, aceste venituri vor atinge nivelul de 17,3%.

Intrările de granturi pentru susținerea bugetului și pentru proiectele finanțate din surse externe, conform acordurilor semnate cu donatorii externi, se prognozează în sumă de 1 110,8 mil. lei. *Granturile pentru suport bugetar* se estimează în sumă de 457,3 mil. lei (echivalent - 21,4 mil. euro) sau 41,2% din suma totală (pentru continuarea implementării reformei poliției) și *pentru proiecte finanțate din surse externe* - 653,5 mil. lei (echivalent - 35,9 mil. dol. SUA) sau 58,8% din suma totală. Ca pondere în suma totală a veniturilor bugetului de stat acestea vor constitui 2,7% și în raport cu PIB - 0,5%.

Alte venituri vor constitui 5,1% din totalul veniturilor bugetului de stat pe anul 2021, cifrându-se în valori nominale la 2 099,1 mil. lei. Circa 1 067,9 mil. lei (50,9 %) din aceste venituri reprezintă *venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor*.

Estimarea veniturilor bugetului de stat pentru anul 2021, pe tipuri, se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
			(+,-)	%
Total venituri	37 201,5	41 415,4	4 213,9	111,3%
Impozite si taxe	34 226,7	38 193,7	3 967,0	111,6%
Granturi	933,4	1 110,8	177,4	119,0%
Alte venituri	2 023,6	2 099,1	75,5	103,7%
Transferuri de la alte bugete	17,8	11,8	-6,0	66,3%

Structura detaliată a veniturilor bugetului de stat se prezintă în *Tabelul nr.5 la Nota informativă*.

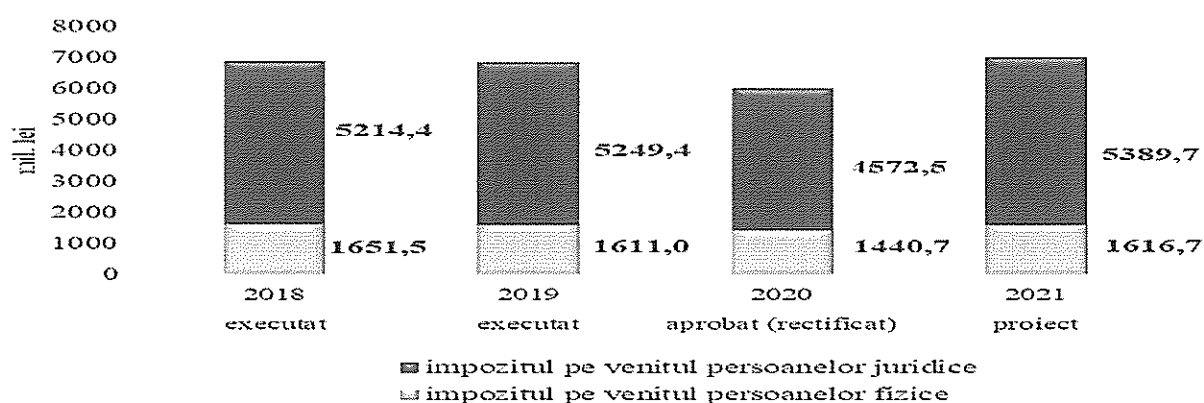
În continuare se prezintă o analiza succintă pe grupuri de venituri, pe tipuri de impozite și taxe.

Impozite și taxe. Din suma totală a veniturilor bugetului de stat - 92,2% sau 38193,7 mil. lei revin impozitelor și taxelor, dintre care *impozitele pe venit* - 18,4% din această grupă de venituri, *impozitele pe proprietate* - 0,1%, *impozite și taxe pe mărfuri și servicii* - 76,2% și *taxe asupra comerțului exterior și operațiunilor externe* - 5,3%.

Defalcările de la *impozitul pe venitul persoanelor fizice* pentru anul 2021 se prognozează în sumă de 1 616,7 mil. lei, cu 176,0 mil. lei mai mult față de volumul aprobat (rectificat) pentru anul 2020, ca urmare a promovării măsurilor de uniformizare a cotelor de impozitare a veniturilor persoanelor fizice (cu circa 60,0 mil. lei), precum și din contul majorării volumului fondului de remunerare a muncii cu 10,1%.

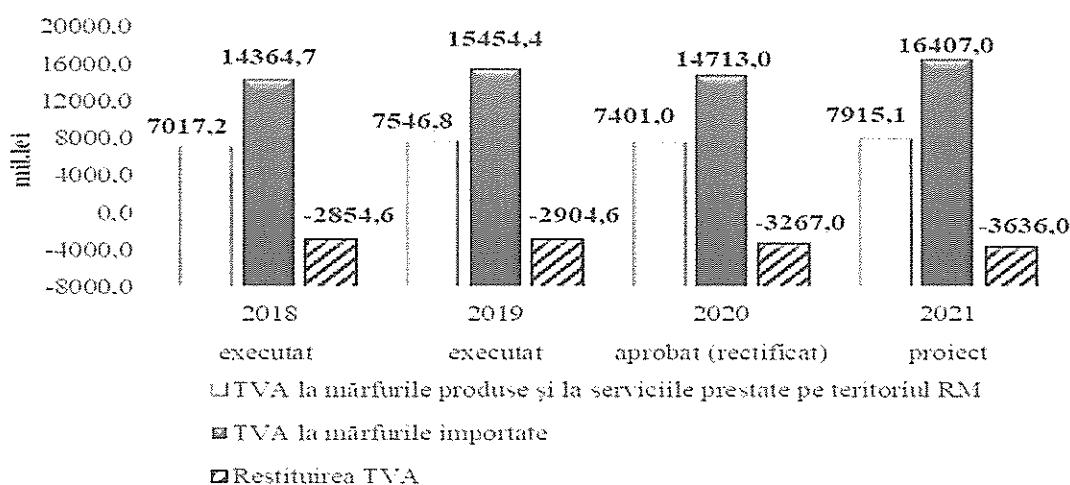
De la *impozitul pe venitul persoanelor juridice* se prevăd încasări în bugetul de stat în sumă de 5 389,7 mil. lei, cu o creștere în comparație cu nivelul aprobat (rectificat) 2020 de 17,8%, sau 817,2 mil. lei, ca rezultat al recuperării activității economice. În suma totală a impozitelor și taxelor acest impozit va constitui 14,1%.

Dinamica încasărilor impozitelor pe venit pe anii 2018-2021 se prezintă în graficul ce urmează:

Taxa pe valoarea adăugată va rămâne și în continuare cea mai importantă sursă de venit a bugetului de stat. Încasările din această taxă se prognozează în sumă de 20 686,1 mil. lei sau cu o creștere față de aprobat (rectificat) 2020 de 1 839,1 mil. lei sau 9,8%. Ca pondere în totalul impozitelor și taxelor, TVA va constitui 54,2%, iar în totalul veniturilor bugetului de stat - 49,9%.

Dinamica încasărilor TVA pe anii 2018-2021 se prezintă în graficul ce urmează:

Pentru anul 2021 se prognozează o redresare a economiei per ansamblu, respectiv încasările taxei pe valoarea adăugată au fost estimate având ca bază prognoza consumului intern (creșterea față de anul 2020 cu 6,7%), majorării volumelor importurilor cu 14,3%, fluctuația cursului de schimb valutar, îmbunătățirea administrării fiscale și vamale. La prognozarea TVA la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul republicii, a fost luată în calcul uniformizarea cotelor TVA în agricultură, prin aplicarea unei cotei reduse a TVA de 12%. Costul net bugetar al măsurii propuse se estimează în sumă de 88,0 mil. lei.

Încasările din *taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul republicii* pentru anul 2021 se estimează în sumă de 7915,1 mil. lei și vor crește în comparație cu nivelul aprobat (rectificat) în anul 2020 cu 514,1 mil. lei sau cu 6,9%.

Încasările *TVA de la mărfurile importate* se estimează în volum de 16407,0 mil. lei. Comparativ cu nivelul aprobat (rectificat) 2020, încasările date vor fi în creștere cu 1 694,0 mil. lei sau cu 11,5%. Totodată, în suma totală a încasărilor respective a fost inclus impactul reducerii cotei TVA la îngrășăminte minerale și fertilizanți de la 20% la 12%, costul reducerii constituind 222,0 mil. lei.

Restituirea taxei pe valoarea adăugată la mărfurile și serviciile cu drept de deducere, se estimează în sumă de 3 636,0 mil. lei și constituie 14,9% din suma TVA prognozată pentru încasare la buget. Față de aprobat (rectificat) în anul 2020 restituirile TVA vor crește cu 369,0 mil. lei sau cu circa 11,3%, iar ca pondere în PIB aceste operațiuni vor constitui circa 1,6%. În suma totală a restituirii TVA a fost inclusă suma de 450,0 mil. lei pentru implementarea în anul 2021 a Programului restituirii TVA în agricultură.

Reieșind din politica fiscală care va fi implementată în anul 2021, încasările *accizelor* (nete) în bugetul de stat se prognozează în sumă de 7 054,5 mil. lei și vor crește față de nivelul aprobat (rectificat) 2020 cu 743,8 mil. lei sau cu 11,8%. La prognozarea încasărilor din accize pentru anul 2021, a fost luat în calcul măsura fiscală referitor la stabilirea cotelor accizelor pe o perioadă de 3 ani, ceea ce asigură previzibilitate pentru mediul de afaceri (impactul va constitui 453,0 mil. lei).

Ponderea accizelor în totalul impozitelor și taxelor va constitui 18,5%, iar în totalul veniturilor bugetului de stat - 17,0%.

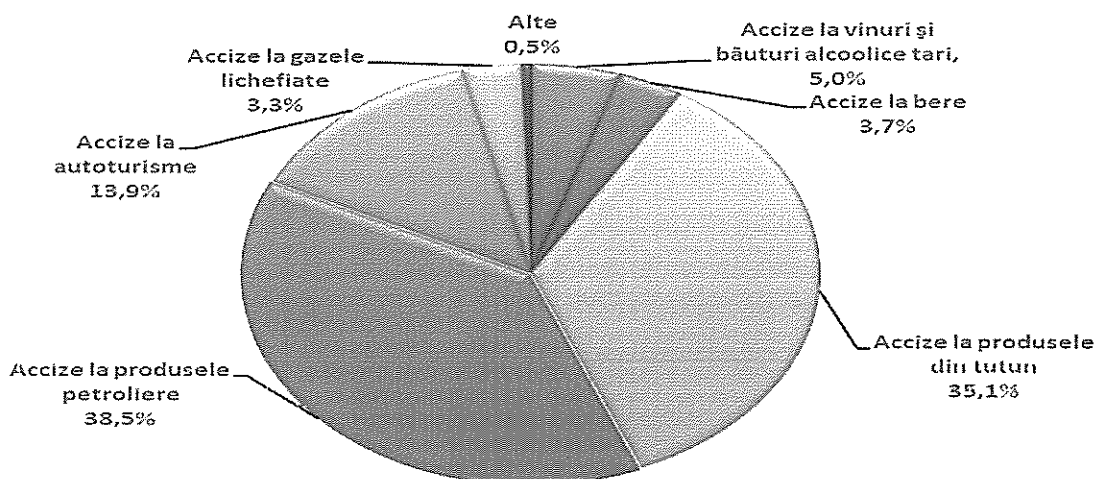
Din suma încasărilor din accize pentru anul 2021 - 6 446,2 mil. lei sau 91,4% se preconizează la mărfurile importate și 608,3 mil. lei sau 8,6% - la mărfurile produse pe teritoriul republicii.

În structura accizelor - circa 38,5% le revine accizelor la produsele petroliere, 35,1% - produsele din tutun, 13,9% - autoturismele importate, 5,0% - vinurile și băuturile alcoolice tari, 3,7% - bere, 3,3% - gazele lichefiate și 0,5% - alte produse accizate.

Totodată, pentru mărfurile supuse accizelor, conform legislației în vigoare, se prevăd *restituiri* din buget în sumă de 15,0 mil. lei.

Proгноza încasării accizelor pe tipuri de mărfuri accizate pe anul 2021 se prezintă în următoarea diagramă:

Încasările taxelor rutiere se prognozează pentru anul 2021 în volum de 1000,2 mil. lei și au fost estimate reieșind din mărimea taxelor stabilite în titlul IX al Codului fiscal.

Din suma totală a taxelor rutiere, taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova a fost prognozată în sumă de 790,0 mil. lei, taxa pentru folosirea drumurilor RM de către autovehiculele neînmatriculate în RM (vinieta) - 140,0 mil. lei, alte taxe rutiere - 70,2 mil. lei.

Încasările taxei de licență pentru anumite genuri de activitate vor însuma în anul de prognoză 52,0 mil. lei, reieșind din prevederile Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin avizare a activității de întreprinzător.

Conform Legii nr.1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului, cu modificările introduse prin Legea nr.122/2019, pentru anul 2021 se prognozează *încasări de la plăți pentru poluarea mediului* în sumă de 304,8 mil. lei. Din suma totală a plăților date, 293,0 mil. lei sau 96,1% vor constitui încasările de la taxa pentru mărfurile care în procesul utilizării cauzează poluarea mediului, care vor crește față de aprobat (rectificat) 2020 cu 5,7 mil. lei.

Încasările impozitelor din comerțul exterior și operațiunile externe se prognozează în sumă de 2 034,5 mil. lei, cu 358,5 mil. lei sau 21,3% mai mult decât aprobat (rectificat) 2020, ca urmare a restabilirii treptate a comerțului exterior. În suma totală a veniturilor bugetului de stat încasările respective vor constitui 4,9%, iar în suma impozitelor și taxelor - 5,3 %, și în PIB - 0,9%.

Pentru anul 2021 *încasările de la aplicarea tarifului vamal* se prognozează în sumă de 1 382,7 mil. lei, ce constituie 68,0% din suma totală a impozitelor din

comerțul exterior și operațiunile externe. Aceste încasări au fost estimate reieșind din volumul importurilor prognozat pentru anul 2021, aplicarea Acordului privind Zona Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, Acordul de Comerț Liber între Republica Moldova și Republica Turcia și Acordurile de Comerț liber cu țările CSI. *Încasările taxei pentru efectuarea procedurilor vamale* vor constitui 589,7 mil. lei, fiind în creștere în comparație cu aprobat (rectificat) 2020 cu 98,7 mil. lei.

Ținând cont de prevederile legislației vizând regimul de vize pentru cetățenii străini și acordarea serviciilor de către instituțiile serviciului diplomatic, încasările din *taxa consulară* se prognozează în sumă de 62,1 mil. lei. Comparativ cu aprobat (rectificat) 2020 aceste încasări vor crește cu 22,1 mil. lei.

Granturile. Conform acordurilor încheiate cu donatorii externi, intrările din granturi la bugetul de stat se prevăd în sumă de 1 110,8 mil. lei, ceea ce în raport cu veniturile totale constituie 2,9%. Această sumă include granturi pentru susținerea bugetului (continuarea implementării reformei poliției) în sumă de 457,3 mil. lei (echivalentul a 21,4 mil. euro), granturi pentru finanțarea proiectelor din surse externe - 653,5 mil. lei (echivalentul a 35,9 mil. dolari SUA).

În funcție de donator, granturile de la guvernele altor state reprezintă 8,3%, restul - 91,7% fiind oferite de organizațiile internaționale.

Alte venituri. În această categorie de venituri sunt incluse venituri ce se referă la următoarele capitole „Venituri din proprietate”, „Venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor”, „Amenzi și sancțiuni”, „Donații voluntare”, „Alte venituri”.

În total, veniturile acestei grupe sunt estimate în sumă de 2 099,1 mil. lei. Față de aprobat (rectificat) 2020 încasările veniturilor respective se estimează cu o creștere de 75,5 mil. lei. Ponderea încasărilor date în PIB este de 0,9%.

Veniturile din proprietate vor constitui suma de 583,2 mil. lei și includ venituri din dobânzile la conturile bugetare încasate la bugetul de stat (108,0 mil. lei), soldul profitului Băncii Naționale a Moldovei (350,0 mil. lei) transferat conform prevederilor Legii cu privire la modificarea unor acte normative nr.42/2020 (modificarea art. 20 alin.(5) din Legea 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei), dividendele primite de la cota parte a proprietății statului în societățile pe acțiuni (75,5 mil. lei), defalcările din profitul net al întreprinderilor de stat (26,6 mil. lei), alte venituri - 13,1 mil. lei. În anul 2021, la acest capitol vor fi transferate suma redevenței din concesionarea activelor și terenurilor din gestiunea ÎS “Aeroportul Internațional Chișinău” (conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.780/2013) de către SRL „Avia Invest” în sumă de 4,8 mil. lei, și de către SRL „Gărilor Moderne” (conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.898/2018) - 5,2 mil. lei.

Veniturile din vânzarea mărfurilor și serviciilor se estimează în volum de 1068,3 mil. lei cu o creștere față de aprobat (rectificat) în anul 2020 cu 40,4 mil. lei sau 3,9%.

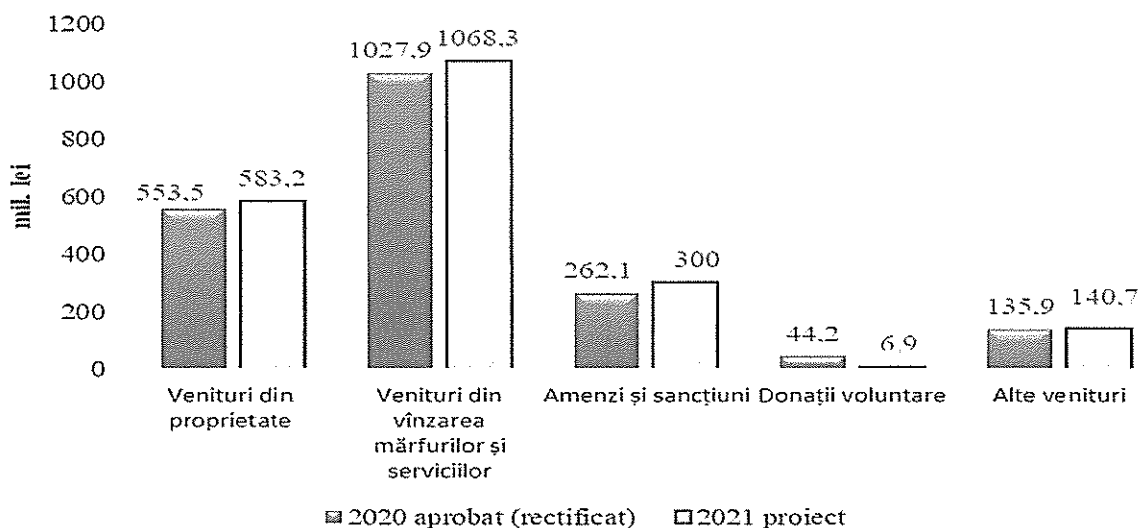
Încasările taxei de stat, în anul 2021, va constitui suma de 220,0 mil. lei sau 20,6% din totalul acestei grupe de venituri. Veniturile din plata pentru prestarea serviciilor telefoniei mobile, taxa de portabilitate și taxa aeroportuară se estimează în sumă de 83,4 mil. lei, 29,4 mil. lei și 33,6 mil. lei respectiv, care reprezintă veniturile Fondului de susținere a populației. Încasări de la prestarea serviciilor cu plată de către instituțiile bugetare se estimează în sumă de 682,6 mil. lei, cu o creștere față de aprobat (rectificat) 2020 cu 37,4 mil. lei sau 5,8%. Alte venituri din această grupă se cifrează la 19,3 mil. lei.

Amenzile și sancțiunile se estimează în volum de 300,0 mil. lei, cu o creștere față de aprobat (rectificat) în anul 2020 cu 37,9 mil. lei sau 14,5%.

Donațiile voluntare pentru instituțiile bugetare pentru anul 2021 se estimează în sumă de 6,9 mil. lei. Aceste încasări reprezintă donațiile, conform acordurilor bilaterale încheiate cu donatorii interni și externi de către instituțiile bugetare și poartă de obicei un caracter de plăți unice și direcționate pentru finanțarea anumitor măsuri prevăzute în bugetul instituțiilor.

Alte venituri în această categorie constituie circa 140,7 mil. lei, dintre care partea preponderentă sau 136,6 mil. lei constituie defalcările la bugetul de stat de la impozitul unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației, conform prevederilor art.14 din Legea nr.77/2016.

Evoluția altor venituri ale bugetului de stat pe anii 2020-2021 se prezintă în următoarea diagramă:

Totodată, pentru anul 2021, sunt prevăzute transferuri la bugetul de stat din bugetele locale pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe în sumă de 11,8 mil. lei (FISM, IFAD VIII, Construcția locuințelor sociale II).

6.2. Cheltuielile bugetului de stat

Cheltuielile bugetului de stat pentru anul 2021 se prevăd în sumă de 55 399,6 mil. lei, cu o creștere de 2 198,7 mil. lei sau cu 4,1% comparativ cu anul 2020.

Excluzând cheltuielile aferente proiectelor finanțate din surse externe, cheltuielile bugetului de stat se cifrează la suma de 52 421,8 mil. lei, cu o creștere de 2 429,4 mil. lei sau cu 4,9% față de anul 2020.

Partea de cheltuieli a proiectelor finanțate din surse externe constituie 2977,8 mil. lei și sunt în diminuare cu 230,7 mil. lei comparativ cu anul 2020.

Cheltuielile și resursele bugetului de stat pentru anul 2021, comparativ cu anul 2020 aprobat (rectificat), se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	Executat 2019	Aprobat 2020	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
					(+, -)	%
Cheltuieli, total	43 073,9	51 551,9	53 200,9	55 399,6	2 198,7	104,1
<i>inclusiv:</i>						
Cheltuieli cu excepția proiectelor finanțate din surse externe	41 478,0	45 873,0	49 992,4	52 421,8	2 429,4	104,9
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	96,3	89,0	94,0	94,6	0,6	x
Proiecte finanțate din surse externe	1 595,9	5 678,9	3 208,5	2 977,8	-230,7	92,8
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	3,7	11,0	6,0	5,4	-0,6	x
Resurse, total	43 073,9	51 551,9	53 200,9	55 399,6	2 198,7	104,1
<i>inclusiv:</i>						
resurse generale	40 503,7	45 033,8	49 150,9	51 567,9	2 417,0	104,9
resurse colectate	2 570,2	6 518,1	4 050,0	3 831,7	-218,3	94,6

Cheltuielile bugetului de stat pentru anul 2021 sunt determinate de obiectivele politicii bugetare pe termen mediu și prevăd asigurarea financiară a priorităților ramurilor, conform documentelor de politici naționale și sectoriale; continuării măsurilor de politici în derulare în domenii, precum și a inițierii unor măsuri noi de politici, în special în domeniul protecției sociale; asigurării implementării sistemului unic de remunerare a muncii în sectorul bugetar; precum și realizării activităților în cadrul proiectelor și acțiunilor conform acordurilor cu partenerii de dezvoltare.

În proporție de 93,1% cheltuielile prevăzute în buget urmează să fie acoperite din contul resurselor generale ale bugetului de stat, iar 6,9% - din contul încasărilor de la efectuarea lucrărilor și prestarea serviciilor contra plată; din granturi și împrumuturi pentru proiectele finanțate din surse externe, precum și din donații și alte mijloace bănești, intrate legal în contul instituțiilor bugetare.

Cheltuielile atribuite proiectelor finanțate din surse externe sunt estimate în proporție de 5,4% din cheltuielile totale ale bugetului de stat, cu o diminuare de 0,6 p.p. comparativ cu anul 2020.

Sinteza proiectelor finanțate din surse externe, incluse în bugetul de stat pentru anii 2018-2023 se prezintă în Tabelul nr.10 la Nota informativă.

Cu referință la repartizarea cheltuielilor bugetului de stat în aspect funcțional și în aspectul categoriilor economice, este de menționat că acestea reflectă tendințele programelor de cheltuieli, reieșind din necesitatea asigurării financiare a măsurilor de politici conform propunerilor de buget ale autorităților publice centrale.

Cheltuielile bugetului de stat sub aspectul grupelor funcționale, în anii 2020-2021, se prezintă în tabelul care urmează:

mil.lei

	2020 aprobat (rectificat)			2021 proiect			Devieri (+;-) 2021 / 2020		
	Bugetul de stat	inclusiv		Bugetul de stat	inclusiv		Bugetul de stat	inclusiv	
		cu excepția proiectelor finanțate din surse externe	proiecte finanțate din surse externe		cu excepția proiectelor finanțate din surse externe	proiecte finanțate din surse externe		cu excepția proiectelor finanțate din surse externe	proiecte finanțate din surse externe
Cheltuieli, total	53200.9	49992.4	3208.5	55399.6	52421.8	2977.8	2198.7	2429.4	-230.7
Servicii de stat cu destinație generală	8377.2	8249.2	128.0	8228.6	8123.2	105.4	-148.6	-126.0	-22.6
Apărare națională	626.6	622.7	3.9	779.0	768.3	10.7	152.4	145.6	6.8
Ordine publică și securitate națională	4795.9	4749.8	46.1	5323.3	5146.0	177.3	527.4	396.2	131.2
Servicii în domeniul economiei	8472.0	6715.1	1756.9	7764.1	6272.4	1491.7	-707.9	-442.7	-265.2
Protecția mediului	358.3	326.4	31.9	358.3	299.4	58.9		-27.0	27.0
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	341.4	258.5	82.9	643.3	541.3	102.0	301.9	282.8	19.1
Ocrotirea sănătății	5661.0	4765.4	895.6	7901.8	7125.1	776.7	2240.8	2359.7	-118.9
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	863.2	862.3	0.9	941.9	921.9	20.0	78.7	59.6	19.1
Învățământ	12337.4	12076.9	260.5	12625.8	12390.7	235.1	288.4	313.8	-25.4
Protecție socială	11367.9	11366.1	1.8	10833.5	10833.5		-534.4	-532.6	-1.8

Datele din tabel denotă, că creșterea cheltuielilor bugetului de stat în anul 2021 față de anul 2020, excluzând proiectele finanțate din surse externe, practic **integral se atribuie domeniului ocrotirii sănătății – 2 359,7 mil. lei sau 97,1 % din creșterea totală**. Celelalte domenii au beneficiat de alocații majorate de la 59,6 mil.lei până la 396,2 mil. lei. Totodată, la unele grupe funcționale se atestă și diminuări de alocații comparativ cu anul 2020.

Structura cheltuielilor bugetului de stat conform clasificăției funcționale pentru anii 2018-2023 se prezintă în Tabelul nr.6 la Nota informativă.

Totodată, aspectele specifice domeniilor se expun în continuare, la capitolul 6.4. „Cheltuielile în cadrul grupelor funcționale principale” al prezentei Note informative.

În aspectul categoriilor economice, cheltuielile bugetului de stat se caracterizează precum urmează:

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Devieri (+;-)	
				2021/2019	2021/2020
Cheltuieli și active nefinanciare, total	43,073.9	53,200.9	55,399.6	12,325.7	2,198.7
Cheltuieli recurente	41,795.2	51,602.2	53,751.5	11,956.3	2,149.3
Cheltuieli	40,060.2	49,036.3	51,417.0	11,356.8	2,380.7
Cheltuieli de personal	6465.3	7389.4	7673.6	1208.3	284.2
Bunuri și servicii	1725.1	2200.7	2481.3	756.2	280.6
Dobânzi	1619.6	1765.6	2126.0	506.4	360.4
<i>datoria externă</i>	<i>412.1</i>	<i>438.1</i>	<i>432.4</i>	<i>20.3</i>	<i>-5.7</i>
<i>datoria internă</i>	<i>1207.5</i>	<i>1327.5</i>	<i>1693.6</i>	<i>486.1</i>	<i>366.1</i>
Subsidii	3895.0	5258.0	4349.2	454.2	-908.8
Granturi acordate	32.9	273.4	762.2	729.3	488.8
Prestații sociale	399.3	509.5	461.4	62.1	-48.1
Alte cheltuieli	2824.2	4155.3	4124.9	1300.7	-30.4
Transferuri între bugete	23,098.8	27,484.4	29,438.4	6,339.6	1,954.0
<i>transferuri acordate BL</i>	<i>12,328.2</i>	<i>13,626.8</i>	<i>13,845.7</i>	<i>1,517.5</i>	<i>218.9</i>
<i>transferuri acordate BASS</i>	<i>7,957.0</i>	<i>10,323.9</i>	<i>9,757.7</i>	<i>1,800.7</i>	<i>-566.2</i>
<i>transferuri acordate FAOAM</i>	<i>2,813.6</i>	<i>3,533.7</i>	<i>5,835.0</i>	<i>3,021.4</i>	<i>2,301.3</i>
Active nefinanciare	3,013.7	4,164.6	3,982.6	968.9	-182.0
Mijloace fixe	2114.8	2970.2	2944.9	830.1	-25.3
<i>dintre care Investiții capitale</i>	<i>1278.7</i>	<i>1598.7</i>	<i>1648.1</i>	<i>369.4</i>	<i>49.4</i>
Stocuri de materiale	867.1	1168.3	1023.8	156.7	-144.5
Alte active nefinanciare	31.8	26.1	13.9	-17.9	-12.2
Informativ:					
Cheltuieli curente	38667.1	48288.7	50106.5	11439.4	1817.8
Cheltuieli capitale	4406.8	4912.2	5293.1	886.3	380.9

Este de remarcat că, cheltuielile bugetului de stat cu excepția transferurilor către alte bugete sunt prevăzute cu o creștere de 244,7 mil. lei, sau cu 1,0%, atunci când cheltuielile pentru transferuri către alte bugete cresc cu 1 954,0 mil. lei sau cu 7,1 %.

Cheltuielile curente sunt prevăzute în sumă de 50 106,5 mil. lei, cu o majorare de 1 817,8 mil. lei sau cu 3,8% comparativ cu anul 2020.

Cheltuielile capitale însumează 5 293,1 mil. lei, ce constituie cu 380,9 mil. lei sau cu 7,8% mai mult față de anul 2020. Ponderea cheltuielilor capitale în totalul cheltuielilor bugetului de stat constituie 9,6%.

Circa 59,3% din cheltuielile capitale sau 3 141,4 mil. lei vor fi finanțate din contul resurselor generale și colectate, iar 40,7 % sau 2 151,7 mil. lei - din contul proiectelor finanțate din surse externe.

Cheltuielile pentru investiții capitale constituie 1 648,1 mil. lei sau 31,1% din suma cheltuielilor capitale și 3,0% din cheltuielile totale ale bugetului de stat.

Tendința din anii precedenți se menține în ceea ce privește sursele de acoperire a cheltuielilor pentru investiții capitale: cea mai semnificativă cotă - parte a cheltuielilor va fi acoperită din contul proiectelor finanțate din surse externe - 1388,5 mil. lei sau 84,2% și din contul resurselor generale și colectate - 259,5 mil. lei sau 15,8%.

E de menționat că, mijloacele financiare în sumă de 42,7 mil. lei sau 16,5% din resursele generale și colectate, vor fi alocate în calitate de contribuție a Guvernului la implementarea unor proiecte finanțate din surse externe.

Cea mai mare pondere în cheltuielile pentru investiții capitale reprezintă ramura „Servicii în domeniul economiei” - 1 164,4 mil. lei sau 70,7%, dintre care 1 120,9 mil. lei sau circa 96,3% se prevăd pentru implementarea proiectelor de reabilitare a drumurilor finanțate din surse externe.

Se estimează că, circa 237,3 mil. lei sau 14,4% se vor direcționa pentru obiective din domeniul ordinii publice și securității naționale, dintre care 79,4 mil. lei sau 33,5% vor fi utilizate pentru construcția penitenciarului din Chișinău și 30,0 mil. lei sau 12,6% întru continuarea construcției casei de arest din municipiul Bălți. Concomitent, în scopul elaborării documentației de proiect și deviz pentru construcția a 5 sedii ale instanțelor judecătorești se prevăd 10,0 mil. lei.

Pentru domeniul învățământului în total sunt prevăzute 51,1 mil. lei, ceea ce constituie 3,1% din cheltuielile pentru investiții capitale. Din suma menționată, 36,3 mil. lei sunt preconizate pentru finalizarea proiectului de reconstrucție a clădirilor centrelor de excelență în învățământ profesional tehnic.

Repartizarea alocațiilor pentru investiții capitale pe autorități publice centrale beneficiare și pe proiecte, se prezintă în Anexa nr.6 la proiectul de lege.

Pentru o mai mare transparență a repartizării mijloacelor pentru finanțarea investițiilor capitale pe sectoare, informația privind costul de deviz, soldurile costului de deviz pe proiecte pentru care se alocă mijloace bugetare se prezintă în Tabelul nr.11 la Nota informativă.

Structura cheltuielilor bugetului de stat conform clasificăției economice pe anii 2018-2023 se prezintă în Tabelul nr.7 la Nota informativă.

Bugetele autorităților bugetare independente/autonome

Din partea autorităților independente/autonome au parvenit solicitări de alocații în sumă totală de 2 321,9 mil. lei, dintre care nu au fost acceptate solicitări în sumă

de 363,9 mil. lei, reieșind din posibilitățile de alocare a mijloacelor bugetare pentru anul 2021.

Astfel, în proiectul de lege a bugetului de stat pentru anul 2021 au fost incluse bugetele autorităților independente în sumă totală 1 958,0 mil. lei, dintre care:

- Secretariatul Parlamentului - 172 801,8 mii lei;
- Aparatul Președintelui Republicii Moldova - 29 758,2 mii lei;
- Curtea Constituțională - 19 730,3 mii lei;
- Curtea de Conturi - 50 209,5 mii lei;
- Consiliul Superior al Magistraturii - 438 799,6 mii lei;
- Consiliul Superior al Procurorilor - 12 530,3 mii lei;
- Procuratura Generală - 380 295,5 mii lei;
- Oficiul Avocatului Poporului - 12 747,2 mii lei;
- Comisia Electorală Centrală - 53 332,0 mii lei;
- Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal - 8 093,4 mii lei;
- Consiliul Audiovizualului - 11 001,6 mii lei;
- Autoritatea Națională de Integritate - 20 397,6 mii lei;
- Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității - 4 730,5 mii lei;
- Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor - 7 223,9 mii lei;
- Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor - 12 662,3 mii lei;
- Centrul Național Anticorupție - 132 663,5 mii lei.

Sinteza propunerilor de buget ale autorităților bugetare independente/autonome, precum și măsurile care nu au acoperire financiară se prezintă în Tabelul nr.15 la Nota Informativă.

6.3. Soldul (deficitul) bugetului de stat

Conform estimărilor, bugetul de stat în anul 2021 se va solda cu un deficit în sumă de 13 984,2 mil. lei. Din această sumă - 11 673,1 mil. lei sau 83,5% revine componentei de bază, iar 2 311,1 mil. lei sau 16,5% deficitului proiectelor finanțate din surse externe.

Principalele surse de finanțare a deficitului bugetului de stat (inclusiv pe componenta proiectelor finanțate din surse externe) se prezintă mai jos:

• sursele interne

✓ *procurarea cotei părți în capitalul social* - (-479,4) mil. lei (ÎS „Calea Ferată din Moldova” - 368,3 mil. lei din contul împrumutului acordat de Banca Europeană de Investiții în cadrul Proiectului de achiziții a locomotivelor și de restructurare a infrastructurii feroviare, SRL „Arena Națională” - până la 67,8 mil. lei în cazul necesității intervenției statului la rambursarea Partenerului Privat a

investițiilor efectuate în construcția arenei polivalente de interes național conform contractului nr.01/PPP/AN/18 din 24 august 2018), participarea RM în capitalul social al Băncii Internaționale de Reconstrucție și Dezvoltare - 39,7 mil. lei și aderarea la Banca Asiatică pentru Investiții în Infrastructură - 3,6 mil. lei;

✓ *mijloace din vânzarea proprietății publice de stat* - 700,0 mil. lei;

✓ *mijloace din vânzarea activelor băncilor aflate în procedura de lichidare* - 1 200,0 mil. lei;

✓ *emisiunea netă a valorilor mobiliare de stat pe piața primară* – 6 750,0 mil. lei;

✓ *răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat* - (-260,0) mil. lei;

✓ *împrumuturi recreditate instituțiilor nefinanciare și financiare (net)* - (-1 808,0) mil. lei, dintre care prin intermediul proiectelor finanțate din surse externe - (-2 234,8) mil. lei și rambursarea împrumuturilor recreditate instituțiilor financiare și nefinanciare - 426,8 mil. lei. Estimările respective s-au efectuat reieșind din rezultatele analizei situației financiare a beneficiarilor recreditați din surse interne și externe, care au datorii pentru împrumuturi recreditate și posibilitatea reală de a încasa în buget sumele datorate. Totodată, pe parcursul anului 2021 se prevăd a fi rambursate de către bănci, organizațiile de creditare nebancare și asociațiile de economii și împrumut participante, recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit;

✓ *dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanțiilor de stat pentru împrumuturi interne* - (-50,0) mil. lei (implementarea programului „Prima casă”);

✓ *rambursarea împrumuturilor recreditate bugetelor locale* - 61,8 mil. lei.

• *sursele externe*

✓ *întrări de împrumuturi externe pentru susținerea bugetului și implementarea proiectelor finanțate din surse externe* - 10 357,5 mil. lei (echivalentul a 569,4 mil. dol. SUA);

✓ *pentru onorarea obligațiunilor față de creditorii externi vor fi utilizate* - (-2 550,8) mil. lei (echivalentul a 140,2 mil. dol. SUA).

• *utilizarea soldurilor mijloacelor bănești la cont* - 63,1 mil. lei.

Cât privește structura pe destinații, volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe în anul 2021, va fi distribuit după cum urmează:

- pentru *susținerea bugetului* - 5 918,5 mil. lei (echivalentul a 325,4 mil. dolari SUA) ;

- pentru *realizarea proiectelor finanțate din surse externe* - 4 439,0 mil. lei (echivalentul a 244,0 mil. dolari SUA).

Pentru anul 2021, creditorul principal al Guvernului Republicii Moldova va fi *Fondul Monetar Internațional*, care va acorda împrumuturi în valoare de 3 346,3 mil. lei (echivalentul a 184,0 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de aproximativ 32,3% din volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe. Împrumutul va fi acordat integral pentru susținerea bugetului.

Locul doi după volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe este deținut de Banca Mondială, prin intermediul Agenției Internaționale de Dezvoltare (AID) și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, care va acorda împrumuturi în valoare de 2 757,3 mil. lei (echivalentul a 151,6 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de aproximativ 26,6% din volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe, urmat de Banca Europeană de Investiții cu 1 215,5 mil. lei (echivalentul a 66,8 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 11,7% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe, și urmat de *Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare* cu 984,4 mil. lei (echivalentul a 54,1 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 9,5% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

6.4. Cheltuielile în cadrul grupelor funcționale principale

6.4.1. Servicii de stat cu destinație generală

Pentru grupa funcțională „*Servicii de stat cu destinație generală*” în proiectul de buget pentru anul 2021 se prevăd alocații în sumă de 8 228,6 mil. lei sau 14,8% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2019-2021 se prezintă în tabelul care urmează:

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	7 147,8	8 377,2	8 228,6	-148,6	98,2
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>16,6</i>	<i>15,8</i>	<i>14,8</i>	<i>-1,0</i>	<i>x</i>
Cheltuieli curente	7 026,6	8 213,6	7 778,3	-435,3	94,7
Cheltuieli capitale	121,2	163,6	450,3	286,7	275,2
Resurse total,	7 147,8	8 377,2	8 228,6	-148,6	98,2
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	6 978,2	8 116,9	8 000,8	-116,1	98,6
venituri colectate	140,8	132,3	122,4	-9,9	92,5
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	28,8	128,0	105,4	-22,6	82,3

mil. lei

Comparativ cu alocațiile aprobate (rectificate) pentru anul 2020, în anul 2021 se prevede o micșorare de 148,6 mil. lei sau circa 1,8%, iar față de executat în anul 2019 se prevede o creștere de 1 080,8 mil. lei sau circa 15,1%.

Unul din obiectivele de bază care a stat la elaborarea propunerilor de buget pentru grupa dată este îmbunătățirea gestionării autorităților administrației publice și asigurarea prestării unor servicii publice de calitate.

În anul 2021 va continua implementarea priorităților de politici asumate în Programul de activitate al Guvernului și Acordul de Asociere RM-UE.

Cheltuielile pentru anul 2021 au fost estimate reieșind din *prioritățile strategice ale sectorului*:

- edificarea societății informaționale în sectorul public;
- consolidarea managementului în domeniul finanțelor publice;
- pregătire pentru recensământul populației și a locuințelor (Runda 2020);
- consolidarea relațiilor cu partenerii strategici de dezvoltare și sporirea eficienței activității serviciului diplomatic al Republicii Moldova peste hotarele țării;
- asigurarea și extinderea autonomiei financiare locale;
- reintegrarea țării.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu aprobat (rectificat) 2020 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 673,2 mil. lei pentru:*
  - onorarea serviciului datoriei de stat - 360,4 mil. lei;
  - cheltuielile de personal ale autorităților/instituțiilor bugetare - 72,5 mil. lei;
  - tehnologii informaționale și comunicații - 56,6 mil. lei;
  - reparații capitale ale edificiilor autorităților/instituțiilor bugetare și dotarea acestora cu mijloace de transport - 50,3 mil. lei;
  - IP „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” pentru extinderea și modernizarea sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice, extinderea platformei tehnologice guvernamentale MCloud, asigurarea securității cibernetice la nivel guvernamental - 34,5 mil. lei;
  - investiții capitale - 31,2 mil. lei;
  - asigurarea funcționării instituțiilor serviciului diplomatic ale Republicii Moldova - 15,0 mil. lei;
  - fondurile de urgență ale Guvernului - 13,0 mil. lei;
  - subvenționarea dobânzilor la credite bancare în conformitate cu Legea nr. 60/2020 (pentru plăți tranzitorii în ianuarie 2021) - 10,0 mil. lei;
  - servicii de suport în domeniul rezervelor materiale - 8,6 mil. lei;
  - contribuția Guvernului la implementarea proiectelor finanțate din surse externe - 7,7 mil. lei;

- IP Agenția de Guvernare Electronică pentru dezvoltarea și mentenanța platformelor guvernamentale - 6,1 mil. lei;
  - asigurarea mentenanței Sistemului Informațional Automatizat al Serviciului Național Unic de Urgență 112 - 3,0 mil. lei;
  - finanțarea partidelor politice - 2,9 mil. lei;
  - ÎS Palatul Republicii pentru lucrări de reparație a tavanului - 1,4 mil. lei.
  - *reduceri de alocații în sumă de 821,8 mil. lei:*
    - acțiuni cu caracter general (excluderea fondului destinat implementării sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar, alte acțiuni) - 298,2 mil. lei;
    - transferuri către bugetele locale - 194,0 mil. lei;
    - organizarea și desfășurarea alegerilor - 169,4 mil. lei;
    - achitarea documentelor executorii - 62,5 mil. lei;
    - optimizarea cheltuielilor de întreținere ale autorităților/instituțiilor bugetare (serviciile comunale, deplasări, consumabile etc) - 36,1 mil. lei;
    - ajustarea alocațiilor aferente activităților în cadrul proiectelor finanțate din surse externe - 22,7 mil. lei;
    - asigurarea activităților de pregătire a recensământului populației și a locuințelor (Runda 2020) - 11,2 mil. lei;
    - ajustarea cheltuielilor ce revin din veniturile colectate - 9,9 mil. lei;
    - cotizatii de membru în organizațiile internaționale ale căror membru este Republica Moldova - 6,6 mil. lei;
    - susținerea din partea Guvernului a Programului Diaspora Acasă Reușește DAR 1+3 - 5,0 mil. lei;
    - asigurarea cu convertoare pentru televiziunea digitală terestră a familiilor beneficiare de ajutor social - 4,0 mil. lei;
    - trecerea cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea activității de cercetare și inovare la grupa funcțională „Protecția mediului” - 2,2 mil. lei;
- Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 2 985,4 mil. lei sau 36,2%, iar 5 253,2 mil. lei sau 63,8% sunt destinate pentru *programe de dezvoltare a ramurii, principalele fiind:*
- servicii de suport în domeniul rezervelor materiale - 55,2 mil. lei;
  - lucrări statistice - 57,0 mil. lei;
  - pregătirea recensământului populației și a locuințelor (runda 2020) - 2,4 mil. lei;
  - alocații pentru organizarea și desfășurarea alegerilor locale noi - 2,5 mil. lei;
  - activități de susținere a diasporei - 1,5 mil. lei;
  - Programul Diaspora Acasă Reușește DAR 1+3 - 5,0 mil. lei;
  - activități de reintegrare a țării - 15,0 mil. lei;

- fondurile de rezervă și intervenție ale Guvernului - 340,0 mil. lei;
- alte servicii de stat cu destinație generală (despăgubiri civile, servicii bancare) - 49,4 mil. lei;
- subvenționarea dobânzilor la credite bancare în conformitate cu Legea nr. 60/2020 (pentru plăți tranzitorii în ianuarie 2021) - 30,0 mil. lei;
- onorarea obligațiunilor financiare ale Republicii Moldova față de organizațiile internaționale - 59,0 mil. lei;
- transferuri pentru susținerea financiară a unităților administrativ-teritoriale - 2 331,8 mil. lei;
- serviciul datoriei de stat - 2 125,9 mil. lei;
- investiții capitale - 63,2 mil. lei;
- proiecte finanțate din surse externe - 105,3 mil. lei.

Totodată, în proiectul de buget sunt incluse alocații în sumă totală de 203,3 mil. lei pentru susținerea/subvenționarea instituțiilor publice la autogestiune și a întreprinderilor de stat, inclusiv pentru:

- IP „Agenția de Guvernare Electronică” pentru îndeplinirea condiționalităților proiectului finanțat din surse externe - 24,3 mil. lei;
- IP „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” pentru administrarea și modernizarea sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice și implementarea tehnologiilor informaționale în sectorul public în conformitate cu cadrul normativ - 111,8 mil. lei;
- IP „Agenția Servicii Publice” pentru acordarea înlesnirilor la eliberarea actelor de identitate cetățenilor Republicii Moldova domiciliați în Zona de securitate și tipărirea și distribuirea formularelor acrelor și certificatelor de stare civilă - 0,8 mil. lei;
- IP „Consiliul de supraveghere publică a auditului” - 0,2 mil. lei;
- IP „Serviciul 112” - 59,0 mil. lei;
- ÎS „Palatul Republicii” și ÎS „Pensiunea din Holercani” - 7,2 mil. lei.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2021 vor fi în derulare 11 *proiecte finanțate din surse externe*, dintre care:

1) Proiectul „*Modernizarea serviciilor guvernamentale*” cu un volum de alocații de 42,1 mil. lei, destinate comasării mai multor servicii existente și accesul la serviciile publice la nivel local prin canale digitale, urmare cărora va fi redus numărul de documente necesare și durata de prestare a serviciilor publice.

2) Proiectul „*Consolidarea cadrului instituțional al Republicii Moldova în domeniul migrației și dezvoltării*” cu un volum de alocații de 1,5 mil. lei, destinate maximizării impactului pozitiv al migrației asupra dezvoltării socio-economice a Republicii Moldova prin consolidarea cadrului național și local, și angajamentul

sporit al diasporei, precum și prin asigurarea continuității și durabilității activităților, implementate în prima fază a proiectului.

3) Proiectul „*Suport pentru Secretariatul tehnic comun a Programului Operațional Comun România -Republica Moldova 2014-2020*” cu un volum de alocații de 3,6 mil. lei, în vederea contribuirii la implementarea eficientă și transparentă a programului pentru zona eligibilă a Republicii Moldova, sprijinind pe deplin beneficiarii și structurile de management.

4) Proiectul „*Suport pentru Programul Transnațional Dunărea*” cu un volum de alocații de 1,6 mil. lei, destinate stimulării inovării și a spiritului antreprenorial, conservarea patrimoniului natural și cultural din regiunea Dunării.

5) Proiectul „*Reforma administrației fiscale*” cu un volum de alocații de 13,3 mil. lei, destinat îmbunătățirii colectării impozitelor, serviciilor prestate contribuabililor, conformării fiscale și susținerea activității de antreprenzător.

6) Proiectul „*Reabilitarea și modernizarea posturilor vamale de la frontiera moldo-română*” cu un volum de alocații de 27,6 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- modernizarea birourilor vamale la frontiera moldo-română;
- îmbunătățirea condițiilor tehnice optime pentru efectuarea procedurilor de control vamal în conformitate cu cerințele internaționale;
- îmbunătățirea capacității de trecere a frontierei la nivelul a Biroului vamal Leușeni, Postului vamal Sculeni și Postului vamal Giurgiulești.

7) Proiectul „*Consolidarea sistemului statistic național*” cu un volum de alocații de 1,0 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- îmbunătățirea datelor statistice dezagregate multi-dimensionale;
- sporirea capacităților și abilităților statistice ale actorilor naționali relevanți (funcționari publici la nivel central și local, reprezentanți mass-media, mediul academic etc) pentru utilizarea eficientă a datelor statistice în formularea, implementarea și monitorizarea bazată pe dovezi a politicilor sectoriale și naționale.

8) Proiectul „*Programul Cadru 7*” cu un volum de alocații de 0,8 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- procurarea echipamentului specializat necesar pentru cercetare în medicină, energie, biotehnologie, nanotehnologii;
- suportul pentru organizarea trainingurilor, seminarelor, videoconferințelor, zilelor de informare pentru cercetători;
- identificarea subiectelor de interes în domeniul dezvoltării și cercetării tehnologice.

9) Proiectul „*Suport pentru cooperarea științifică și tehnică*” cu un volum de alocații de 2,1 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- asigurarea accesului echitabil pentru toți la servicii de calitate înaltă în domeniul sănătății și educației;

- dezvoltarea cooperării în domeniul securității alimentare, ecologice, hazardurilor naturale;

- crearea unei punct de legătura între statele partenere al Programului transfrontalier, cu scopul susținerii comunităților din zonele de frontieră în găsirea unor soluții comune la problemele similare cu care acestea se confruntă;

- încurajarea autorităților locale și alte organizații din zonele de frontieră pentru colaborarea în vederea dezvoltării economiei locale, rezolvării anumitor probleme legate de mediul înconjurător și pentru întărirea pregătirii pentru situații de urgență;

- creșterea mobilității cercetătorilor prin organizarea atelierelor de lucru și seminarelor, videoconferințelor, suport pentru rețelele de instituții de cercetare.

10) Proiectul *Operațional Comun „Bazinul Mării Negre”* cu un volum de alocații de 0,9 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- promovarea mediului de afaceri și a antreprenorialului în bazinul Mării Negre în sectoarele turismului și a celui cultural, creșterea oportunităților comerciale transfrontaliere și modernizarea ăns sectoarele agricole și cele conexe;

- promovarea coordonării protecției mediului și reducerea comună a deșeurilor marine în bazinul Mării Negre prin îmbunătățirea comună a monitorizării mediului;

- organizarea și desfășurarea campaniilor de sensibilizare și a acțiunilor de reducere a deșeurilor fluviale și marine.

11) *Programul – cadru al UE pentru cercetare și inovare – Orizont 2020* cu un volum de alocații de 10,8 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- promovarea participării cercetătorilor, organizațiilor din sfera științei și inovării, întreprinderilor mici și mijlocii și organizațiilor din sectorul asociativ la programele de cercetare-inovare ale Uniunii Europene;

- promovarea potențialului științific și tehnologic din Republica Moldova în spațiul european de cercetare, inclusiv în relațiile cu instituțiile europene;

- dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii - o strategie viabilă de atingere a obiectivelor de dezvoltare a țării, precum creșterea economică, crearea de locuri de muncă, consolidarea bazei industriale și a structurii producției locale, dezvoltarea sectoarelor în stagnare, atingerea altor obiective sociale și politice;

- suportul pentru organizarea instruirilor, seminarelor, videoconferințelor, zilelor de informare pentru cercetători.

6.4.2. Apărare națională

Pentru grupa funcțională „*Apărare națională*” în proiectul de buget pentru anul 2021 se prevăd alocații în sumă de 779,0 mil. lei sau 1,4% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2019-2021 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	598,5	626,6	779,0	152,4	124,3
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>1,4</i>	<i>1,2</i>	<i>1,4</i>	<i>0,2</i>	<i>x</i>
Cheltuieli curente	522,9	590,7	702,2	111,5	118,9
Cheltuieli capitale	75,6	35,9	76,8	40,9	213,9
Resurse total,	598,5	626,6	779,0	152,4	124,3
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	591,2	615,2	761,2	146,0	123,7
venituri colectate	7,1	7,5	7,1	-0,4	94,7
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	0,2	3,9	10,7	6,8	274,4

Comparativ cu alocațiile aprobate (rectificate) pentru anul 2020, în anul 2021 se prevede o creștere de 152,4 mil. lei sau circa 24,3%, iar față de executat în anul 2019 - de 180,5 mil. lei sau circa 30,2%.

Cheltuielile pentru anul 2021 au fost estimate reieșind din *prioritățile strategice ale sectorului, precum:*

- asigurarea funcționalității Armatei Naționale și creșterea capacității de apărare prin continuarea procesului de profesionalizare graduală, consolidare, transformare și dezvoltare a capabilităților militare;
- sporirea atractivității serviciului militar prin creșterea calității vieții și îmbunătățirea condițiilor de serviciu;
- asigurarea achizițiilor de echipamente militare performante și modernizarea infrastructurii;
- consolidarea și dezvoltarea relațiilor de cooperare internațională, asigurarea participării și creșterii contribuției în operații și misiuni internaționale de menținere a păcii conform angajamentelor asumate.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu aprobat (rectificat) 2020 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 152,4 mil. lei pentru:*
  - cheltuieli de personal legate de implementarea Legii nr.270 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar - 73,9 mil. lei;
  - reparații capitale ale obiectelor de infrastructură din subordinea Ministerului Apărării - 41,4 mil. lei;
  - achiziționarea completarea stocurilor intangibile de produse alimentare și echipament - 23,0 mil. lei;
  - procurarea loturilor de muniții și armament modern - 11,0 mil. lei;

- participarea militarilor Armatei Naționale în misiuni de menținere a păcii - 3,1 mil. lei.

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 733,0 mil. lei sau 94,1%, iar 46,0 mil. lei sau 5,9 % reprezintă contribuția pentru Inițiativa de Consolidare a Capacității de Apărare (DCBI), respectiv alocațiile sunt destinate pentru procurarea armamentului și tehnicii militare moderne, condiții de participare a ministerului la programul de cooperare cu partenerii de dezvoltare.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2021 vor fi în derulare 2 *proiecte finanțate din surse externe*, inclusiv:

1) Proiectul „Cooperarea cu SUA” cu un volum de alocații de 9,5 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- desfășurarea exercițiilor bilaterale și multinaționale cu participarea militarilor Armatei naționale;

- cursuri de instruire și activități de asistență organizate de armata SUA.

2) Proiectul „Cooperare cu NATO ” cu un volum de alocații de 1,2 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- participarea militarilor din armata națională la exerciții bilaterale și multinaționale desfășurate sub egida NATO;

- cursuri de instruire.

6.4.3. Ordine publică și securitate națională

Pentru grupa funcțională „Ordine publică și securitate națională” în proiectul de buget pentru anul 2021 se prevăd alocații în sumă de 5 323,3 mil. lei sau 9,6% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2019-2021 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	4 304,6	4 795,9	5 323,3	527,4	111,0
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>10,0</i>	<i>9,0</i>	<i>9,6</i>	<i>0,6</i>	<i>x</i>
Cheltuieli curente	3 903,1	4 357,5	4 754,4	396,9	109,1
Cheltuieli capitale	401,5	438,4	568,9	130,5	129,8
Resurse total,	4 304,6	4 795,9	5 323,3	527,4	111,0
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	4 231,4	4 692,6	5 079,2	386,6	108,2
venituri colectate	64,6	57,2	66,8	9,6	116,8
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	8,6	46,1	177,3	131,2	384,6

Comparativ cu alocațiile aprobate (rectificate) pentru anul 2020, în anul 2021 se prevede o creștere de 527,4 mil. lei sau circa 11,0%, iar față de executat în anul 2019 - de 1 018,7 mil. lei sau circa 23,7%.

Cheltuielile pentru anul 2021 au fost estimate reieșind din *prioritățile strategice ale sectorului, precum:*

- continuarea realizării planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești;

- dezvoltarea infrastructurii sistemului penitenciar și îmbunătățirea condițiilor de detenție;

- garantarea siguranței sistemului de detenție;

- dezvoltarea, dotarea, îmbunătățirea infrastructurii și capacităților funcționale ale subdiviziunilor Ministerului Afacerilor Interne pentru protecția drepturilor și a intereselor legitime ale persoanei și comunității;

- consolidarea capacităților de intervenție ale Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, precum și îmbunătățirea infrastructurii Centrului Republican de Instruire pentru Pompieri și Salvatori din satul Răzeni, raionul Ialoveni;

- consolidarea managementului frontierei de stat, inclusiv prin extinderea numărului punctelor de trecere a frontierei gestionate în comun cu autoritățile de frontieră ale statelor vecine, controlul comun la frontierele de stat și securizarea frontierelor;

- gestionarea eficientă a proceselor migraționale în materie de admisie, ședere, readmisie, azil, integrare, inclusiv de prevenire și combatere a șederii ilegale în țară;

- consolidarea capacităților de asigurare eficientă a securității naționale.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu aprobat (rectificat) 2020 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 657,3 mil. lei pentru:*

- implementarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar - 339,9 mil. lei;

- dezvoltarea și mentenanța Sistemelor informaționale - 57,7 mil. lei;

- asigurarea funcționalității curente a instituțiilor din domeniile justiției, ordinii publice și securității naționale - 49,3 mil. lei,

- efectuarea lucrărilor de reparație capitală pentru sediile Inspectoratului General de Poliție, Inspectoratului General pentru Situații de Urgență și a clădirilor procuraturilor - 46,0 mil. lei;

- investiții capitale finanțate din contul bugetului de stat - 27,8 mil. lei;

- achitarea prestațiilor sociale pentru angajații Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție și Consiliului Superior al Magistraturii - 24,9 mil. lei;

- servicii editoriale, de expertiză, traducere și dezvoltare profesională pentru Inspectoratul General de Poliție - 20,6 mil. lei;
- continuarea implementării proiectelor finanțate din surse externe - 16,4 mil. lei;
- servicii de mentenanță și deservire pentru sistemul de comunicații în standard TETRA (TETRA faza I și II și Cross border infrastructure) - 15,3 mil. lei;
- servicii de reparații curente pentru edificiile și secțiile MAI, a subdiviziunilor CNA și a clădirilor Procuraturilor teritoriale - 13,6 mil. lei;
- achiziționarea mijloacelor și tehnicii speciale - 13,1 mil. lei;
- majorarea contribuției Guvernului pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe - 10,5 mil. lei;
- contractarea serviciilor de pază fizică - 6,5 mil. lei;
- servicii pentru deservire și mentenanță a sistemelor de supraveghere și control a punctelor de trecere a frontierelor - 6,1 mil. lei;
- acoperirea insuficienței la serviciile energetice și comunale pentru subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne - 5,3 mil. lei;
- organizarea și desfășurarea celei de-a 48-a Conferință Regională Europeană INTERPOL - 2,2 mil. lei;
- asigurarea remunerării membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și membrilor consiliului Institutului Național al Justiției - 1,2 mil. lei;
- acoperirea insuficienței la plata burselor pentru audienții de la Institutul Național al Justiției - 0,9 mil. lei.
- *reduceri de alocații în sumă de 129,9 mil. lei:*
  - suportul bugetar pentru reforma poliției - 116,6 mil. lei;
  - contribuția Guvernului la Proiectul „Construcția penitenciarului din municipiul Chișinău” - 12,1 mil. lei;
  - cheltuieli din contul veniturilor colectate - 1,2 mil. lei.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2021 vor fi în derulare 15 *proiecte finanțate din surse externe*, inclusiv:

1) Proiectul „*Infrastructura de comunicații*” gestionat de către Ministerul Afacerilor Interne, cu un volum de alocații de 24,9 mil. lei, din contul grantului oferit de către Uniunea Europeană, destinate implementării următoarelor măsuri:

- dezvoltarea și modernizarea infrastructurii;
- îmbunătățirea acoperirii rețelelor de comunicații și a disponibilității rețelei fixe prin utilizarea a 4 centre de comunicații mobile.

2) Proiectul „*Îmbunătățirea infrastructurii de operare a Serviciului Mobil (SMURD) și de pregătire a cadrelor de intervenție în situații de urgență în zona transfrontalieră dintre Republica Moldova și România*” gestionat de către Ministerul Afacerilor Interne, cu un volum de alocații de 20,7 mil. lei, din contul

grantului oferit în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră al Instrumentului European de Vecinătate (ENI) pentru anii 2014-2020, destinate implementării următoarelor măsuri:

- dezvoltarea unei infrastructuri comune de instruire pentru răspuns la situații de urgență prin înființarea unei unități de formare (poligon);
- îmbunătățirea infrastructurii de sănătate prin dezvoltarea Serviciului SMURD în Republica Moldova;
- construirea platformelor de aterizare pentru intervenții aeriene în ambele țări.

3) Proiectul *„Cooperare regională pentru prevenirea și combaterea criminalității transfrontaliere Republica Moldova – România”* gestionat de către Ministerul Afacerilor Interne, cu un volum de alocații de 26,5 mil. lei, din contul grantului oferit de către Uniunea Europeană, destinate implementării următoarelor măsuri:

- îmbunătățirea gradului de siguranță a frontierei răsăritene cu UE;
- creșterea mobilității și capacității administrative a unităților de poliție și unităților polițiilor de frontieră din România și Republica Moldova.

4) Proiectul *„Programul – cadru al UE pentru cercetare și renovare - Orizont 2020”*, cu un volum de alocații total de 2,6 mil. lei oferite ca grant de către Uniunea Europeană, dintre care:

- 1,9 mil. lei pentru implementarea proiectului de către Inspectoratul General al Poliției de Frontieră a cărui obiectiv constă în utilizarea aparatelor de zbor dotate nepilotate cu senzori capabili de a detecta, localiza și identifica persoane și vehicule care traversează frontiera în zonele împădurite;

- 0,7 mil. lei oferite Serviciului de Protecție și Pază de Stat, destinate implementării următoarelor măsuri:

- cercetare și inovare în domeniul securității statului;
- dezvoltarea unei platforme avansate de prevenire și combatere a criminalității și terorismului.

5) Proiectul *„Îmbunătățirea capacităților de comunicare bazate pe TIC în zona transfrontalieră a României de Nord-Est - Republica Moldova” (Răzeni)”*, cu un volum de alocații de 5,0 mil. lei din contul grantului oferit în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră al Instrumentului European de Vecinătate (ENI) pentru anii 2014-2020, destinate reconstrucției Centrului republican de instruire pentru pompieri și salvatori din satul Răzeni, raionul Ialoveni.

6) Proiectul *„Răspuns comun eficient în situații de urgență”*, cu un volum de alocații de 3,1 mil. lei din contul grantului oferit în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră al Instrumentului European de Vecinătate (ENI) pentru anii 2014-2020, destinate Inspectoratului General pentru Situații de Urgență pentru construcția

și dotarea Dispeceratului de Urgență pentru regiunea de Nord, amplasat în municipiul Bălți.

7) Proiectul *„Îmbunătățirea prevenirii, pregătirii și răspunsului la dezastrele chimice și naturale (EU-CHEM-REACT 2)”* cu un volum de alocații de 0,5 mil. lei, oferit ca grant conform Acordului dintre Uniunea Europeană, Centrul Internațional pentru Securitate Chimică din Varșovia, Polonia și Inspectoratul General pentru Situații de Urgență al Ministerului Afacerilor Interne, destinate activităților de pregătire a efectivului pentru răspuns în cazul dezastrelor chimice și naturale.

8) Proiectul *„Îmbunătățirea timpului de reacție pentru prevenirea și lichidarea inundațiilor din zona transfrontalieră”*, cu un volum de 4,2 mil. lei din contul grantului acordat din fondurile Comisiei Europene, prin intermediul Programului Operațional Comun România – Republica Moldova 2014 – 2020, fiind planificate următoarele măsuri:

- elaborarea hărților de hazard și de risc la inundații pentru județul Vaslui (România), raionul Hâncești, Criuleni, Anenii Noi, Dubăsari, (Republica Moldova);
- elaborarea Planului de intervenție comună pentru asigurarea răspunsului în caz de situații de urgență/dezastre/situații excepționale și pentru prevenirea inundațiilor.

9) Proiectul *„UE pentru securitatea frontierelor”*, cu un volum de alocații de 4,1 mil. lei, implementat de către Organizația Internațională pentru Migrație prin intermediul grantului oferit conform Acordului UE pentru parteneriatul estic, fiind planificate următoarele măsuri:

- implementarea unui sistem de control video la punctele de trecere a frontierei rutiere dintre Republica Moldova și Ucraina;
- cooperarea statelor prin schimbul de informații și asigurarea supravegherii comune și durabile a frontierelor.

10) Proiectul *„Creșterea protecției populației în situațiile de urgență cauzate de dezastre naturale în zona transfrontalieră”*, cu un volum de 2,7 mil. lei conform grantului acordat din fondurile Comisiei Europene, prin intermediul Programului Operațional Comun România – Republica Moldova 2014 – 2020, destinate pentru diminuarea consecințelor dezastrelor naturale prin creșterea nivelului de protecție în situații de urgență cauzate de dezastre naturale în zona transfrontalieră, planificarea și desfășurarea unui curs de pregătire pentru factorii de decizie la nivel local cu privire la răspunsul și gestionarea situațiilor de urgență.

11) Proiectul *„Creșterea capacităților profesionale ale personalului implicat în asigurarea și restabilirea ordinii publice în zona transfrontalieră”*, cu un volum de alocații de 3,8 mil. lei din contul grantului acordat din fondurile Comisiei Europene, pentru asigurarea cooperării Inspectoratului General de Carabinieri și Jandarmeria Română pe segmentul transfrontalier, în acest scop urmând a fi

procurate servicii și mijloace speciale necesare pentru realizarea activităților planificate conform atribuțiilor de serviciu.

12) Proiectul *„Abordare transfrontalieră integrată pentru o mai bună capacitate de prevenire, gestionare și reacție la situațiile de urgență”*, cu un volum de alocații de 0,8 mil. lei oferit ca grant din fondurile Comisiei Europene, pentru organizarea exercițiilor teoretice/practice, a instruirilor, procurarea tehnicii, echipamentului pentru Direcția Situații Excepționale Cahul din cadrul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență al Ministerului Afacerilor Interne.

13) Proiectul *„Consolidarea și pregătirea comuna la nivelul personalului implicat în asigurarea și restabilirea ordinii publice în cadrul manifestărilor publice în zona transfrontalieră”*, cu un volum de alocații de 2,2 mil. lei oferit ca grant din fondurile Comisiei Europene, destinate Inspectoratului General de Carabinieri în scopul pregătirii și perfecționării personalului antrenat în menținerea și asigurării ordinii publice în caz de proteste și alte manifestări.

14) Proiectul *„Îmbunătățirea timpului de reacție pentru situațiile de urgență în zona transfrontalieră prin renovarea infrastructurii pentru instruirea populației”*, cu un volum de alocații de 2,8 mil. lei oferit ca grant din fondurile Comisiei Europene destinate renovării și dotării conform necesităților subdiviziunilor Inspectoratului General pentru Situații de Urgență implicate în combaterea situațiilor de urgență pe segmentul transfrontalier.

15) Proiectul *„Construcția penitenciarului din municipiul Chișinău”* gestionat de către Administrația Națională a Penitenciarelor, cu un volum de alocații de 73,4 mil. lei, din contul grantului și împrumutului oferit de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (CEB), destinate implementării următoarelor măsuri:

- organizarea licitației și selectarea companiei care va executa lucrările de construcție;
- începutul construcției noului penitenciar cu 1536 spații de detenție;
- efectivului pentru răspuns în cazul dezastrelor chimice și naturale.

6.4.4. Servicii în domeniul economiei

Pentru grupa funcțională *„Servicii în domeniul economiei”* în proiectul de buget pentru anul 2021 se prevăd alocații în sumă de 7 764,1 mil. lei sau 14,0% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2019-2021 se prezintă în tabelul care urmează:

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	6 192,6	8 472,0	7 764,1	-707,9	91,6

mil. lei

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
				(+,-)	%
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	14,4	15,9	14,0	-1,9	x
Cheltuieli curente	2 892,1	5 828,0	5 246,8	-581,2	90,0
Cheltuieli capitale	3 300,5	2 644,0	2 517,3	-126,7	95,2
Resurse total,	6 192,6	8 472,0	7 764,1	-707,9	91,6
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	4 462,8	6 471,8	6 023,6	-448,2	93,1
venituri colectate	437,9	243,3	248,8	5,5	102,3
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	1 291,9	1 756,9	1 491,7	-265,2	84,9

Comparativ cu alocațiile aprobate (rectificate) pentru anul 2020, în anul 2021 se prevede o micșorare de 707,9 mil. lei sau circa 8,4%, iar față de executat în anul 2019 se prevede o creștere de 1 571,5 mil. lei sau circa 25,4%.

Cheltuielile pentru anul 2021 au fost estimate reieșind din *prioritățile strategice ale sectorului, precum:*

dezvoltarea și menținerea infrastructurii drumurilor publice în condiții de siguranță;

- asigurarea securității aprovizionării cu energie electrică și consolidarea rolului Republicii Moldova de culoar de tranzit al energiei electrice;

- asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale a țării prin diversificarea căilor și surselor de alimentare, concomitent cu consolidarea rolului Republicii Moldova de culoar de tranzit bidirecțional al gazelor naturale;

- creșterea veniturilor producătorilor agricoli și a populației din localitățile rurale;

- asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale în agricultură;

- ameliorarea climatului investițional și promovarea imaginii Republicii Moldova ca destinație pentru investițiile străine directe;

- facilitarea dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii (ÎMM);

- revitalizarea companiilor autohtone care se află în criză financiară în urma impactului COVID-19;

- îmbunătățirea nivelului de muncă și de trai în mediul rural.

- dezvoltarea și perfecționarea cadrului de politici în domeniile cercetării și inovării, axat pe prioritățile și obiectivele de dezvoltare ale țării;

- dezvoltarea infrastructurii naționale de cercetare;

- intensificarea cooperării la nivel european și internațional în domeniile cercetării și inovării.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu aprobat (rectificat) 2020 sunt:

- majorări de alocații în sumă de 378,2 mil. lei pentru:

- programul de subvenționare a locurilor de muncă - 200,0 mil. lei;
- cheltuielile cu caracter instituțional (inclusiv cheltuieli de personal) - 59,5 mil. lei;
- proiectul „Îmbunătățirea capacităților întru transformarea zonei rurale (IFAD VIII)” - 28,3 mil. lei;
- proiectul „Înregistrarea și evaluarea funciară” - 22,6 mil. lei;
- contribuția Guvernului la proiectele finanțate din surse externe - 9,8 mil. lei;
- contribuția Guvernului la proiectul „Construcția stației Back-toBack Vulcănești-400 kw” - 9,0 mil. lei;
- conservarea și sporirea fertilității solului - 7,7 mil. lei;
- majorarea cheltuielilor din contul veniturilor colectate - 6,8 mil. lei.
- fondul Viei și Vinului - 6,2 mil. lei;
- facilitarea grupării IMM-ilor în clustere - 5,5 mil. lei;
- proiectul „Îmbunătățirea eficienței sectorului de alimentare centralizată cu energie termică(SACET II)” - 5,1 mil. lei;
- programul pentru companiile în criză „A DOUA ȘANSĂ” - 5,0 mil. lei;
- programul de ecologizare a IMM - 5,0 mil. lei;
- proiectul „Piața energetică competitivă” (LEA 400 kw Vulcănești-Chișinău) - 4,9 mil. lei.
- *reduceri de alocații în sumă de 1086,1 mil. lei:*
  - implementarea programelor de construcție, reparație și întreținere a drumurilor Programul „Drumuri bune” - 418,0 mil. lei;
  - fondul rutier - 137,4 mil. lei, care în anul 2021 va constitui 2490,3 mil. lei, dintre care 1532,0 mil. lei pentru reparația și întreținerea drumurilor naționale și 958,3 mil. lei pentru întreținerea drumurilor locale alocate autorităților publice locale de nivelul II și nivelul I;
  - proiectul „Reabilitarea drumurilor locale” - 96,4 mil. lei;
  - proiectul „Achiziția locomotivelor și de restructurare a infrastructurii feroviare” - 88,1 mil. lei;
  - fondul de garantare a creditelor pentru IMM - 50,0 mil. lei;
  - proiectul Programul rural de reziliență economico-climatică incluzivă (IFAD VI) - 41,6 mil. lei;
  - subvenționarea creării locurilor noi de muncă - 35,9 mil. lei;
  - proiectul de susținere a Programului în sectorul drumurilor - 30,9 mil. lei;
  - proiectul „Livada Moldovei” - 30,7 mil. lei;
  - proiectul „Ameliorarea competitivității II” - 12,4 mil. lei;
  - proiectul „Programul - cadru al UE pentru cercetare și inovare - Orizont 2020” - 11,0 mil. lei;
  - program de suport a digitalizării IMM - 10,5 mil. lei;

- programul „Femei în afaceri” - 10,0 mil. lei;
- cheltuielile cu caracter instituțional (inclusiv cheltuieli de personal) - 9,0 mil. lei;
- fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural - 8,2 mil. lei;
- proiectul „WINET - Comerț și inovație în industria vinului (PBMN 2014-2020)” - 7,8 mil. lei;
- îmbunătățirea eficienței sectorului de alimentare centralizată cu energie termică(SACET) - 6,6 mil. lei;
- proiectul „Grantul pentru promovarea eforturilor privind ajustările economice structurale” - 6,1mil. lei;
- asigurarea siguranței rutiere - 6,0 mil. lei;
- proiectul ”Studiu de fezabilitate Interconectarea asincronă MD-RO” - 5,2 mil. lei;
- măsuri de susținere de stat a micului business - 5,0 mil. lei;
- dotarea laboratoarelor în domeniul siguranței alimentelor și sănătatea animalelor - 4,1 mil. lei;
- fondul pentru eficiență energetică - 4,0 mil. lei;
- trecerea cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea activității de cercetare și inovare la grupa funcțională „Protecția mediului” - 4,0 mil. lei;
- proiectul „Programul de reziliență rurală (IFAD VII)” - 2,6 mil. lei;
- elaborarea Planurilor de amenajare a teritoriului național și teritoriilor regionale - 2,0 mil. lei;
- contribuția Guvernului la proiectele finanțate din surse externe - 1,6 mil. lei;
- proiectul „Suport pentru cooperarea științifică și tehnică” - 1,1 mil. lei.

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 1294,9 mil. lei sau 17,0%, iar 6 469,2 mil. lei sau 83,0% sunt destinate pentru *programe de dezvoltare a ramurii, principalele fiind:*

- dezvoltarea drumurilor - 1 572,0 mil. lei;
- sistem de evaluare și reevaluare a bunurilor imobiliare - 57,1 mil. lei;
- susținerea de către stat a întreprinderilor mici și mijlocii - 379,8 mil. lei, dintre care programul de subvenționare a locurilor de muncă - 200,0 mil. lei; programul de creare a platformelor industrial - 50,0 mil. lei; programul de atragere a remitențelor în economie (PARE 1+1) - 30,0 mil. lei, care presupune acordarea din partea statului a suportului în mărime de un leu la fiecare leu investit din contul remitențelor către antreprenori; subvenționarea creării locurilor noi de muncă - 10,0 mil. lei;
- eficiența energetică și surse regenerabile - 33,8 mil. lei;
- promovarea exporturilor - 18,5 mil. lei;
- dezvoltarea transportului naval - 18,5 mil. lei;

- dezvoltarea transportului aerian - 63,4 mil. lei;
- contribuția Guvernului pentru implementarea proiectelor finanțate de către donatorii externi - 30,7 mil. lei;
- subvenționarea producătorilor agricoli - 1090,0 mil. lei, din care *16,1 mil. lei* reprezintă alocațiile pentru examinarea și autorizarea subvențiilor;
- dezvoltarea durabilă a sectoarelor fitotehnie și horticultură - 232,7 mil. lei, dintre care, cele mai importante sunt:
  - proiecte finanțate din surse externe - 167,5 mil. lei;
  - contribuția Guvernului pentru implementarea proiectelor finanțate de către donatorii externi - 13,7 mil. lei;
  - crearea și întreținerea punctelor rachetare noi - 48,5 mil. lei;
  - servicii de extensiune rurală - 3,0 mil. lei.
- creșterea și sănătatea animalelor - 41,4 mil. lei;
- dezvoltarea viticulturii și vinificației - 46,0 mil. lei, dintre care *26,1 mil. lei* din *Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural*;
- sisteme de irigare și desecare - 48,1 mil. lei, dintre care *37,7 mil. lei* din surse externe;
- conservarea și sporirea fertilității solului - 10,0 mil. lei;
- dezvoltarea silviculturii - 11,0 mil. lei;
- dezvoltarea turismului - 15,0 mil. lei.

Totodată, în proiectul de buget sunt incluse alocații în sumă totală de 22,2 mil. lei pentru susținerea/subvenționarea instituțiilor publice la autogestione, inclusiv pentru:

- Instituția Publică „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar” - 18,6 mil. lei;
- Instituția Publică „Laboratorul central fitosanitar” - 2,3 mil. lei;
- Instituția Publică „Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/nealcoolice și a produselor conservate” - 1,3 mil. lei.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2021 vor fi în derulare 24 *proiecte finanțate din surse externe, principalele fiind:*

1) *Proiectul de susținere a Programului în sectorul drumurilor* cu un volum de alocații de 819,1 mil. lei, cu obiectivul de a asigura modernizarea și construcția rețelei de drumuri cu lungimea de 192 km în anul 2021 și de a reduce costurile de transport ale utilizatorilor de drum în Moldova prin optimizarea condițiilor și calității rețelei rutiere și a modului în care ea este administrată.

2) *Proiectul „Reabilitarea drumurilor locale”* cu un volum de alocații de 334,0 mil. lei, care are drept obiectiv oferirea accesului rutier sigur și durabil la instituții de învățământ, instituții medicale și piețe de-a lungul unor coridoare selectate, cu accent pe reabilitarea drumurilor care vor permite copiilor din zonele rurale să

beneficieze de acces sporit la școlile consolidate - „școli de circumscripție” - rezultate din optimizarea rețelei de școli. Proiectul își propune să susțină necesitățile țării pentru un sistem eficient de transporturi, care ar facilita mobilitatea cetățenilor, accesul sporit la servicii sociale și economice, și ar încuraja creșterea activității comerciale pe piețele internaționale și locale.

3) Proiectul „*Înregistrarea și evaluarea funciară*” cu un volum de alocații de 57,1 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- îmbunătățirea calității sistemelor de administrare funciară;
- evaluarea bunurilor imobile;
- consolidarea transparenței sistemului de impozitare a bunurilor imobile.

4) Proiectul „*Ameliorarea Competitivității II*” cu un volum de alocații de 30,1 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- sporirea competitivității la export a întreprinderilor din Moldova;
- reducerea constrângerilor și a poverii cadrului de reglementare asupra mediului de afaceri;
- extinderea reformei actelor permissive în cadrul autorităților publice locale.

5) Proiectul „*WINET-Comerț și inovație în industria vinului (PBMN 2014 - 2020)*” cu un volum de alocații de 2,1 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- sporirea cooperării și schimburilor comerciale din sectorul vitivinicol dintre cele trei țări partenere;
- crearea unei rețele comune, care să includă minimum 100 de companii.

Principalele rezultate ale proiectului vor fi:

- cooperare crescută în sectorul vitivinicol;
- promovare reciprocă și comerț îmbunătățite în sectorul vitivinicol;
- schimb de cunoștințe îmbunătățit în sectorul vitivinicol.

6) Proiectul „*Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice și rezidențiale din Republica Moldova*” cu un volum de alocații de 5,6 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- reabilitarea clădirilor din punct de vedere a eficienței energetice;
- consolidarea capacităților asociațiilor de proprietari de locuințe;
- consolidarea capacităților pentru a garanta obținerea economiilor de resurse energetice și monetare;
- utilizarea experienței obținute pentru extinderea proiectului în toate localitățile țării.

7) Proiectul „*Program inovațional „Tehnologii curate pentru întreprinderile mici și mijlocii și Start-ups”*” cu un volum de alocații de 2,9 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- lansarea platformei naționale Cleantech Moldova pentru promovarea inovațiilor și tehnologiilor noi în proiecte de energie regenerabilă;

- dezvoltarea capacităților naționale pentru a sprijini și promova inovațiile în domeniul energiei;

- aplicarea cadrului național pentru implementarea proiectelor de energie regenerabilă.

8) Proiectul „*Piața energetică competitivă*” (LEA 400 kw Vulcănești-Chișinău) cu un volum de alocații de 9,7 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- dezvoltarea infrastructurii necesare pentru interconectarea rețelelor electrice între Republica Moldova și România;

- modernizarea și extinderea stațiilor din Chișinău și Vulcănești și construirea unei stații electrice back-to-back de 600 MW în Vulcănești,

- construcția unei noi linii electrice de înaltă tensiune de 400 KV între Vulcănești și or. Chișinău.

9) Proiectul Operațional Comun „*Bazinul Mării Negre*” cu un volum de alocații de 9,1 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- promovarea mediului de afaceri și a antreprenorialului în bazinul Mării Negre în sectoarele turismului și a celui cultural, creșterea oportunităților comerciale transfrontaliere și modernizarea în sectoarele agricole și cele conexe;

- promovarea coordonării protecției mediului și reducerea comună a deșeurilor marine în bazinul Mării Negre prin îmbunătățirea comună a monitorizării mediului;

- organizarea și desfășurarea campaniilor de sensibilizare și a acțiunilor de reducere a deșeurilor fluviale și marine.

10) Programul – cadru al UE pentru cercetare și inovare – Orizont 2020 cu un volum de alocații de 7,9 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- promovarea participării cercetătorilor, organizațiilor din sfera științei și inovării, întreprinderilor mici și mijlocii și organizațiilor din sectorul asociativ la programele de cercetare-inovare ale Uniunii Europene;

- promovarea potențialului științific și tehnologic din Republica Moldova în spațiul european de cercetare, inclusiv în relațiile cu instituțiile europene;

- dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii - o strategie viabilă de atingere a obiectivelor de dezvoltare a țării, precum creșterea economică, crearea de locuri de muncă, consolidarea bazei industriale și a structurii producției locale, dezvoltarea sectoarelor în stagnare, atingerea altor obiective sociale și politice;

- suportul pentru organizarea instruirilor, seminarelor, videoconferințelor, zilelor de informare pentru cercetători.

11) Proiectul „*Livada Moldovei*” cu un volum de alocații de 30,0 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- facilitarea accesului agenților economici ce activează în ramura horticola și industria conexă la mijloace investiționale avantajoase;

- crearea condițiilor favorabile pentru restructurarea lanțului valoric al sectorului horticola din Republica Moldova.

Suma împrumutului este de 536,6 mil. lei, dintre care 506,5 mil. lei constituie recreditarea instituțiilor financiare.

12) Proiectul „*Agricultura competitivă*” cu un volum de alocații de 54,9 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- consolidarea competitivității sectorului agroalimentar al țării, prin sprijinirea procesului de modernizare a sistemului de management al siguranței alimentare;

- facilitarea accesului pe piață pentru agricultori;

- integrarea practicilor de agro-mediu și de gestionare durabilă a terenurilor;

- creșterea cu 50% a vânzărilor de produse agroalimentare cu valoare adăugată.

13) Proiectul „*Tranziția la agricultura performantă*” cu un volum de alocații de 37,7 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- acordarea suportului instituțiilor guvernamentale în gestionarea eficientă a asistenței externe și raportarea privind rezultatele monitorizării și evaluării indicatorilor programului Compact către Corporația Provocările Mileniului, asigurarea;

- asigurarea durabilității investițiilor în infrastructura de irigare și susținerea transferului managementului către Asociațiile Utilizatorilor de Apă pentru Irigare;

- facilitarea accesului la finanțare, prin gestionarea facilității de creditare de către Directoratul Liniei de Credit și implementarea în continuare a Proiectului 2KR.

14) Proiectul „*Programul rural de reziliență economico - climatică incluzivă (IFAD VI)*” cu un volum de alocații de 14,5 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- îmbunătățirea capacităților de adaptare a agricultorilor la schimbările climatice;

- sporirea accesului populației din mediul rural la credite, prin oferirea produselor financiare oportune și accesibile;

- sporirea productivității și competitivității, majorarea investițiilor, îmbunătățirea accesului la piață.

15) Proiectul „*Programul de reziliență rurală (IFAD VII)*” cu un volum de alocații de 26,8 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- majorarea productivității și producției globale la nivel de fermă agricolă, datorită asistenței și aplicării măsurilor de diminuare a impactului negativ al schimbărilor climatice;

-reducerea costurilor de producere și resturilor vegetale prin extinderea proceselor mecanizate în agricultură și îmbunătățirea accesului la finanțare pentru micii antreprenori și tinerii antreprenori;

-sporirea accesului la infrastructură îmbunătățită (drumuri și rețele de aprovizionare cu apă) pentru întreprinderile agricole și populația rurală.

16) Proiectul „*Îmbunătățirea capacităților pentru transformarea zonei rurale (IFAD VIII)*” cu un volum de alocații de 28,2 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- asigurarea dezvoltării pe scară largă a economiei prin acordarea investițiilor complementare, întru îmbunătățirea nivelului de sărăcie;

-avansarea dezvoltării economice și fortificarea rezilienței în agricultură la schimbările climatice.

17) Proiectul „*Modernizarea tehnicii agricole și echipamentului post-recoltare*” cu un volum de alocații de 13,0 mil. lei, destinate îmbunătățirii productivității agricole prin furnizarea tehnicii agricole și a echipamentului post-recoltare destinate agricultorilor din țară.

6.4.5. Protecția mediului

Pentru grupa funcțională „*Protecția mediului*” în proiectul de buget pentru anul 2021 se prevăd alocații în sumă de 358,3 mil. lei sau 0,6% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2019-2021 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	133,7	358,3	358,3		100,0
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>0,3</i>	<i>0,7</i>	<i>0,6</i>	<i>-0,1</i>	<i>x</i>
Cheltuieli curente	97,1	216,2	220,3	4,1	101,9
Cheltuieli capitale	36,6	142,1	138,0	-4,1	97,1
Resurse total,	133,7	358,3	358,3		100,0
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	126,7	311,9	283,0	-28,9	90,7
venituri colectate	7,0	14,5	16,4	1,9	113,1
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe		31,9	58,9	27,0	184,6

Comparativ cu alocațiile aprobate (rectificate) pentru anul 2020, în anul 2021 acestea au rămas la același nivel, iar față de executat în anul 2019 se prevede o creștere de 224,6 mil. lei sau de 2,7 ori mai mult.

Cheltuielile pentru anul 2021 au fost estimate reieșind din *prioritățile strategice ale sectorului, precum:*

- crearea și dezvoltarea infrastructurii de mediu: de gestionare a deșeurilor menajere solide, de protecție contra inundațiilor, de monitoring al calității mediului și rețeaua națională de observații meteorologice, hidrologice și agrometeorologice;
- restabilirea, protecția și conservarea diversității biologice;
- dezvoltarea infrastructurii naționale de cercetare;
- intensificarea cooperării la nivel european și internațional în domeniile cercetării și inovării.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu aprobat (rectificat) 2020 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 52,9 mil. lei pentru:*
  - proiecte finanțate din surse externe - 27,0 mil. lei;
  - trecerea cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea activității de cercetare și inovare la grupa funcțională „Protecția mediului” de la grupele funcționale „Serviciile de stat cu destinație generală”, „Servicii în domeniul economiei” și „Ocrotirea sănătății” - 15,5 mil. lei;
  - cheltuieli de personal - 9,2 mil. lei;
  - contribuția Guvernului pentru implementarea proiectelor finanțate de către donatorii externi - 0,6 mil. lei;
  - majorarea cheltuielilor din contul veniturilor colectate - 0,6 mil. lei.

• *reduceri de alocații în sumă de 52,9 mil. lei, în legătură cu redistribuirea alocațiilor Fondului Ecologic Național și ale Fondului Național de Dezvoltare Regională între sectoare - 49,9 mil. lei și respectiv 3,0 mil. lei.*

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 220,3 mil. lei sau 61,5%, iar 138,0 mil. lei sau 38,5% sunt destinate pentru *programe de dezvoltare a ramurii, principalele fiind:*

- colectarea, conservarea și distrugerea poluanților organici persistenti, a deșeurilor menajere solide și deșeurilor chimice - 76,1 mil. lei, dintre care 35,5 mil. lei din fondul ecologic național;
- monitoringul calității mediului - 44,4 mil. lei, dintre care 4,7 mil. lei din fondul ecologic național, iar 39,7 mil. lei destinate reparației și întreținerii digurilor de protecție contra inundațiilor;
- securitatea ecologică a mediului - 7,6 mil. lei din fondul ecologic național;
- protecția și conservarea biodiversității - 9,9 mil. lei, dintre care 5,0 mil. lei din fondul ecologic național.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2021 vor fi în derulare 8 *proiecte finanțate din surse externe, inclusiv:*

1) Proiectul *„Pregătirea celei de-a cincea comunicări naționale în cadrul Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind schimbările climatice”* cu un volum de alocații de 4,6 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- identificarea lacunelor și propunerea activităților relevante pentru pregătirea CN5 în cadrul CONUSC prin consultarea părților interesate în primul an de implementare;

- pregătirea CN5 a Republicii Moldova în cadrul Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind schimbările climatice;

- mobilizarea angajamentului părților interesate naționale și aranjamentele instituționale pentru pregătirea comunicării naționale următoare.

2) Proiectul *„Pregătirea celui de-al treilea raport bienal actualizat în cadrul Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind schimbările climatice”* cu un volum de alocații de 3,7 mil. lei, destinate pregătirii raportului bienal III actualizat al Republicii Moldova (BUR3) în temeiul Convenției-cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice (CCONUSC) până la finele anului 2021.

3) Proiectul *„Îmbunătățirea cadrului instituțional și de reglementare privind gestionarea substanțelor chimice și deșeurilor pe tot parcursul ciclului de viață în Republica Moldova”* cu un volum de alocații de 0,7 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- analiza completă a decalajelor existente și consolidarea coordonării instituționale a aplicării unei abordări comune a competențelor de autorizare a produselor chimice;

- elaborarea a 3 acte de reglementare a substanțelor chimice (Regulamentul privind procedura de consimțământ prealabil în cunoștință de cauză (PIC) și 2 regulamente privind circulația transfrontalieră a deșeurilor);

- înființarea Registrului Substanțelor/ produselor Chimice în Moldova (concept tehnic și soft).

4) Proiectul *„Sistemul integrat de management pentru conservarea și utilizarea durabilă a biodiversității și partajării echitabile a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice ale Moldovei”* cu un volum de alocații de 4,9 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- elaborarea politicilor armonizate și a cadrului de reglementare privind accesul la resursele genetice și împărțirea corectă/echitabilă a beneficiilor care rezultă din utilizarea acestora precum și în domeniul bio-securității;

- stabilirea unor mecanisme privind gestionarea utilizării durabile a biodiversității și de repartizare echitabilă a beneficiilor rezultate din dobândă, utilizarea și exportul resurselor genetice naționale, prevenirea răspândirii, controlul și eradicarea speciilor străine și asigurarea unui nivel adecvat de protecție în domeniul transferului, manipulării și utilizării organismelor modificate genetic;

- elaborarea a unui mecanism pentru asigurarea managementului informațional, conștientizării publicului, educației și schimbului de informații.

5) Proiectul „*Support în procesul post-ratificare a Convenției Minamata în RM prin consolidarea capacităților de eliminare și reducerea riscurilor asociate cu mercurul*” cu un volum de alocații de 1,9 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- crearea capacității tehnice și operaționale de promovare a Schemei de responsabilitate extinsă a producătorului pentru gestionarea tuburilor luminescente (în etape de colectare, transport, depozitare intermediară și decontaminare, pregătire pentru eliminarea finală);

- reducerea expunerii la dispozitivele de măsurare care conțin mercur utilizate în sectorul sănătății, prin colectarea acestora în containere pentru depozitare sigură.

6) Proiectul „*Deșeuri solide*” cu un volum de alocații de 38,0 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- dezvoltarea infrastructurii de management al deșeurilor în unele localități din țară;

- instituționalizarea serviciului de colectare, transportare, prelucrare, sortare și gestionare a deșeurilor menajere solide pentru zona teritorială 5 (ZMD5), care include teritoriul raioanelor Ungheni, Nisporeni, Călărași.

7) Proiectul „*Support pentru cooperarea științifică și tehnică*” cu un volum de alocații de 4,7 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- asigurarea accesului echitabil pentru toți la servicii de calitate înaltă în domeniul sănătății și educației;

- dezvoltarea cooperării în domeniul securității alimentare, ecologice, hazardurilor naturale;

- crearea unei punct de legătura între statele partenere al Programului transfrontalier, cu scopul susținerii comunităților din zonele de frontieră în găsirea unor soluții comune la problemele similare cu care acestea se confruntă;

- încurajarea autorităților locale și alte organizații din zonele de frontieră pentru colaborarea în vederea dezvoltării economiei locale, rezolvării anumitor probleme legate de mediul înconjurător și pentru întărirea pregătirii pentru situații de urgență;

- creșterea mobilității cercetătorilor prin organizarea atelierelor de lucru și seminarelor, videoconferințelor, suport pentru rețelele de instituții de cercetare.

8) Proiectul *Operațional Comun „Bazinul Mării Negre*” cu un volum de alocații de 0,4 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- promovarea mediului de afaceri și a antreprenorialului în bazinul Mării Negre în sectoarele turismului și a celui cultural, creșterea oportunităților comerciale transfrontaliere și modernizarea în sectoarele agricole și cele conexe;

- promovarea coordonării protecției mediului și reducerea comună a deșeurilor marine în bazinul Mării Negre prin îmbunătățirea comună a monitorizării mediului;

- organizarea și desfășurarea campaniilor de sensibilizare și a acțiunilor de reducere a deșeurilor fluviale și marine.

6.4.6. Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale

Pentru grupa funcțională „Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale” în proiectul de buget pentru anul 2021 se prevăd alocații în sumă de 643,3 mil. lei sau 1,2% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2019-2021 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020 (1,-) %	
Cheltuieli, total	292,2	341,4	643,3	301,9	188,4
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>0,7</i>	<i>0,6</i>	<i>1,2</i>	<i>0,6</i>	<i>x</i>
Cheltuieli curente	218,2	169,8	17,6	-152,2	10,4
Cheltuieli capitale	74,0	171,6	625,7	454,1	364,6
Resurse total,	292,2	341,4	643,3	301,9	188,4
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	241,6	258,5	541,3	282,8	209,4
venituri colectate					
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	50,6	82,9	102,0	19,1	123,0

Comparativ cu alocațiile aprobate (rectificate) pentru anul 2020, în anul 2021 se prevede o creștere de 301,9 mil. lei sau circa 88,4%, iar față de executat în anul 2019 - de 351,1 mil. lei sau de 2,2 ori mai mult.

Cheltuielile pentru anul 2021 au fost estimate reieșind din *prioritățile strategice ale sectorului, precum:*

- asigurarea graduală a accesului la apă sigură și sanitație adecvată pentru toate localitățile și populația Republicii Moldova, contribuind astfel la îmbunătățirea calității vieții și la dezvoltarea economică a țării;

- asigurarea epurării apei uzate urbane, în conformitate cu cerințele Directivei 91/271/CEE privind tratarea apelor uzate urbane;

- extinderea sistemelor centralizate de alimentare cu apă și canalizare în contextul regionalizării serviciului.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu aprobat (rectificat) 2020 sunt:

• *majorări de alocații în sumă de 332,8 mil. lei pentru:*

- Fondul Ecologic Național - 245,3 mil. lei;

- Fondul Național de Dezvoltare Regională - 43,5 mil. lei;

- proiectul „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală” - 33,4 mil. lei;

- proiect „Securitatea aprovizionării cu apă și canalizare în Moldova” (pregătirea proiectelor) - 8,6 mil. lei;

- programul de reabilitare a fondului locativ învechit (MEI) - 2,0 mil. lei.

• *reduceri de alocații în sumă de 30,9 mil. lei:*

- proiectul „Consolidarea cadrului instituțional în sectorul alimentării cu apă și sanitație în Republica Moldova” - 13,3 mil. lei;

- proiectul „Construcția locuințelor sociale” - 9,7 mil. lei;

- contribuția Guvernului la proiecte finanțate din surse externe - 7,9 mil. lei.

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 6,6 mil. lei sau 1,0%, iar 636,7 mil. lei sau 99,0% sunt destinate pentru *programe de dezvoltare a ramurii, principalele fiind:*

- construcția locuințelor - 10,1 mil. lei;

- aprovizionarea cu apă și sanitație - 626,6 mil. lei.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2021 vor fi în derulare *4 proiecte finanțate din surse externe*, inclusiv:

1) Proiectul „*Construcția locuințelor sociale*” cu un volum de alocații de 10,1 mil. lei, destinate finalizării construcției a 121 apartamente:

- or. Rezina, bloc locativ cu 72 apartamente;

- or. Cimișlia, bloc locativ cu 49 apartamente.

2) Proiectul „*Consolidarea cadrului instituțional în sectorul alimentării cu apă și sanitație în Republica Moldova*” cu un volum de alocații de 12,5 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- coordonarea și administrarea mai eficientă a sectorului de apă și sanitație și îmbunătățirea stării de sănătate a populației Moldovei în ceea ce privește bolile cauzate de apă;

- îmbunătățirea performanțelor instituțiilor și actorilor din sector în implementarea serviciilor de apă și sanitație și gestionarea resurselor de apă într-o manieră durabilă, eficientă și echitabilă.

3) Proiectul „*Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală*” cu un volum de alocații de 70,8 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- extinderea apeductului centralizat Chișinău - Strășeni - Călărași;

- unificarea sistemelor de aprovizionare cu apă a mun. Chișinău, or. Strășeni și or. Călărași, cu construcția și proiectarea ulterioară a rețelelor de apă spre circa 20 de localități rurale, situate de-a lungul apeductului.

4) Proiectul „Securitatea aprovizionării cu apă și canalizare în Moldova” cu un volum de alocații de 8,6 mil. lei, destinate pregătirii setului de documente, designului și a elementelor cheie pentru aprobarea și implementarea proiectului.

6.4.7 Ocrotirea sănătății

Pentru grupa funcțională „Ocrotirea sănătății” în proiectul de buget pentru anul 2021 se prevăd alocații în sumă de 7 901,8 mil. lei sau 14,3% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2019-2021 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	3 786,7	5 661,0	7 901,8	2 240,8	139,6
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	8,8	10,6	14,3	3,7	x
Cheltuieli curente	3 692,3	4 849,1	7 371,1	2 522,0	152,0
Cheltuieli capitale	94,4	811,9	530,7	-281,2	65,4
Resurse total,	3 786,7	5 661,0	7 901,8	2 240,8	139,6
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	3 518,8	4 594,1	6 945,6	2 351,5	151,2
venituri colectate	170,6	171,3	179,5	8,2	104,8
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	97,3	895,6	776,7	-118,9	86,7

Comparativ cu alocațiile aprobate (rectificate) pentru anul 2020, în anul 2021 se prevede o creștere de 2 240,8 mil. lei sau circa 39,6%, iar față de executat în anul 2019 - de 4 115,1 mil. lei sau de 2,1 mai mult.

Cheltuielile pentru anul 2021 au fost estimate reieșind din *prioritățile strategice ale sectorului, precum:*

- fortificarea sănătății publice pentru a asigura îmbunătățirea controlului bolilor transmisibile și netransmisibile;
- îmbunătățirea accesului la servicii comunitare, geriatrie, paliative și de reabilitare;
- îmbunătățirea accesului populației la servicii medicale de bază: asistență medicală primară, medicamente, investigații etc.;
- motivarea angajaților din sistemul de sănătate.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu aprobat (rectificat) 2020 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 2 454,7 mil. lei pentru:*

- asigurarea transferurilor de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală - 2 301,3 mil. lei, dintre care *64,5 mil. lei* pentru realizarea programului „Controlul și profilaxia diabetului zaharat”;

- cheltuieli de personal, legate de implementarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar - 120,4 mil. lei;

- continuarea proiectelor de investiții capitale - 12,8 mil. lei;

- contribuția Guvernului pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe - 12,0 mil. lei;

- cheltuielile prevăzute a fi efectuate din contul veniturilor colectate de instituțiile din domeniul ocrotirii sănătății - 8,2 mil. lei.

• *reduceri de alocații în sumă de 213,9 mil. lei:*

- implementarea proiectelor finanțate din surse externe - 118,9 mil. lei;

- optimizarea cheltuielilor cu caracter unic prevăzute pentru consolidarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor medico-sanitare publice pentru care Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale are calitatea de fondator - 88,8mil. lei;

- realizarea programelor naționale și speciale de ocrotire a sănătății - 3,2mil.lei;

- implementarea proiectelor de cercetare, dezvoltare și inovare - 3,0 mil. lei.

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 765,4 mil. lei sau 9,7%, iar 1 301,4 mil. lei sau 16,5% sunt destinate pentru *programe de dezvoltare a ramurii, principalele fiind:*

- programele naționale și speciale gestionate de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale - 307,7 mil. lei;

- programul ramural de servicii medicale pentru contingentul arondat - 28,2mil. lei;

- consolidarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor medico-sanitare publice pentru care Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale are calitatea de fondator - 61,4 mil. lei;

- contribuția Guvernului pentru proiecte finanțate din surse externe - 52,0mil.lei;

- proiecte de cercetare, dezvoltare și inovare - 43,1 mil. lei;

- proiecte de investiții capitale din surse interne - 32,3 mil. lei;

- proiecte finanțate din surse externe - 776,7 mil. lei.

Totodată, transferurile de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2021 constituie 5 835,0 mil. lei sau 73,8% din alocațiile prevăzute la grupa dată, din care:

a) asigurarea obligatorie de asistență medicală a unor categorii de persoane neangajate pentru care Guvernul are calitatea de asigurat - 2 931,6 mil. lei;

b) realizarea programului național de ocrotire a sănătății „Controlul și profilaxia diabetului zaharat” - 140,9 mil. lei;

c) asigurarea obligatorie de asistență medicală a deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Râbnița-Tiraspol, conform legislației - 0,7 mil. lei;

d) acoperirea insuficienței de venituri proprii ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, urmare a implementării măsurilor ce țin de majorarea salariilor personalului din instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală și acordarea sporului personalului antrenat în acordarea asistenței medicale persoanelor care întrunesc criteriile definiției de caz COVID-19 - 2 761,8 mil. lei.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2021 vor fi în derulare 7 proiecte finanțate din surse externe, inclusiv:

1) Proiectul „Programul de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, al infecțiilor cu transmitere sexuală și al tuberculozei” cu un volum de alocații de 115,1 mil. lei, din contul grantului oferit de Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei, destinat implementării următoarelor măsuri:

- asigurarea accesului universal la diagnosticarea și detectarea în timp util și de calitate a tuberculozei - prin lansarea testelor rapide de diagnostic molecular, îmbunătățirea calității prin acoperirea cu teste de sensibilitate și promovarea depistării active a cazurilor;

- îmbunătățirea rezultatelor tratamentului pacienților cu tuberculoză prin implementarea unor scheme de tratament mai scurte modificate și abordări centrate pe oameni, extinderea, sprijinul complet al pacientului și activități de urmărire;

- reducerea transmisiei tuberculozei prin extinderea tratamentului preventiv eficient și îmbunătățirea controlului infecțiilor;

- creșterea depistării precoce a HIV, extinderea tratamentului antiretroviral și îmbunătățirea calității îngrijirii HIV, prin promovarea abordărilor inovatoare de testare, asigurarea accesului la tratament antiretroviral de calitate, implementarea unor modele diferențiate de tratament și îngrijire centrate pe HIV și realizarea unor activități care vizează legăturile slabe între lanțul serviciilor de îngrijire continuă HIV.

2) Proiectul de susținere a Consiliului Național de Coordonare TB/SIDA, cu un volum de alocații de 0,9 mil. lei, din contul grantului oferit de Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei pentru acoperirea cheltuielilor aferente activității Consiliului Național de Coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei.

3) Proiectul „Îmbunătățirea infrastructurii de operare a serviciului mobil de urgență, resuscitare și descarcerare (SMURD) și de pregătire a personalului de

intervenție în situații de urgență în zona transfrontalieră dintre Republica Moldova și România” cu un volum de alocații de 12,4 mil. lei, din contul grantului oferit de Comisia Europeană, destinat construcției Unității de primiri urgențe a Institutului de Medicină Urgentă și reconstrucției Unității de primiri urgențe a Spitalului Clinic Municipal din Bălți.

4) Proiectul „Asigurarea cu ambulanțe” cu un volum de alocații de 178,9 mil. lei, din contul împrumutului oferit de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei pentru procurarea unui lot de 124 ambulanțe.

5) Proiectul „Răspuns de urgență la COVID-19” cu un volum de alocații de 191,0 mil. lei din contul împrumutului oferit de Banca Mondială destinat pentru procurarea echipamentului medical, testelor, instruirea personalului medical, reparația secțiilor de terapie intensivă.

6) Proiectul „Răspuns de urgență la COVID-19 și suport pentru întreprinderile micro, mici și mijlocii” - componenta „Sănătate”, cu un volum de alocații de 212,0 mil. lei, din contul împrumutului oferit de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei pentru următoarele tipuri de cheltuieli: achiziția, în cazul procedurilor de urgență, a echipamentelor medicale, și materiale consumabile, reabilitarea și transformarea spațiilor/unităților medicale, mobilizarea de expertiză suplimentară întru asigurarea măsurilor de răspuns de urgență la COVID-19.

7) Proiectul „Finanțare adițională pentru Proiectul „Răspuns de urgență la COVID-19” cu un volum de alocații de 66,4 mil. lei, din contul grantului oferit de Banca Mondială destinat pentru procurarea echipamentului medical, testelor.

6.4.8. Cultură, sport, tineret, culte și odihnă

Pentru grupa funcțională „Cultură, sport, tineret, culte și odihnă” în proiectul de buget pentru anul 2021 se prevăd alocații în sumă de 941,9 mil. lei sau 1,7% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2019-2021 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	809,5	863,2	941,9	78,7	109,1
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>1,9</i>	<i>1,6</i>	<i>1,7</i>	<i>0,1</i>	<i>x</i>
Cheltuieli curente	755,6	793,8	860,9	67,1	108,5
Cheltuieli capitale	53,9	69,4	81,0	11,6	116,7
Resurse total,	809,5	863,2	941,9	78,7	109,1
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	797,8	851,0	911,3	60,3	107,1

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
				(+,-)	%
venituri colectate	11,7	11,3	10,6	-0,7	93,8
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe		0,9	20,0	19,1	

Comparativ cu alocațiile aprobate (rectificate) pentru anul 2020, în anul 2021 se prevede o creștere de 78,7 mil. lei sau circa 9,1%, iar față de executat în anul 2019 - de 132,4 mil. lei sau circa 16,4%.

Cheltuielile pentru anul 2021 au fost estimate reieșind din *prioritățile strategice ale sectorului, precum:*

- dezvoltarea infrastructurii instituțiilor de cultură;
protejarca și promovarea patrimoniului cultural național;
- susținerea dezvoltării industriilor creative în Republica Moldova;
- consolidarea relațiilor interetnice în Republica Moldova;
- creșterea nivelului de implicare a tinerilor la procesul de consolidare a democrației participative;
- dezvoltarea infrastructurii sectorului de tineret și a mecanismelor de suport în asigurarea lucrului de tineret;
- dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sportive.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu aprobat (rectificat) 2020 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 79,4 mil. lei pentru:*
  - proiecte finanțate din surse externe - 19,1 mil. lei;
  - asigurarea cheltuielilor de personal generate de implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar-17,2 mil. lei, dintre care 13,0 mil. lei pentru școlile sportive finanțate din transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale;
  - asigurarea condițiilor optime pentru desfășurarea activității instituțiilor culturale - 13,7 mil. lei;
  - asigurarea transferurilor de la bugetul de stat către bugetele locale pentru finanțarea școlilor sportive - 7,8 mil. lei, dintre care 1,3 mil. lei sunt cheltuieli de personal;
  - efectuarea lucrărilor de reparație capitală a Muzeului de Istorie a Moldovei, Centrului Sportiv de Pregătire Loturilor Naționale și Școlii Republicane Specializate de Hipism și Pentatlon Modern - 7,5 mil. lei;
  - indexarea volumului subvențiilor acordate din bugetul de stat pentru furnizori publici de servicii media - 6,1 mil. lei;
  - desfășurarea activităților sportive - 3,0 mil. lei;
  - indexarea indemnizațiilor de merit persoanelor de creație - 2,3 mil. lei;

- acoperirea cheltuielilor de locațiune pentru școli sportive din subordinea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării - 1,2 mil. lei;

- dotarea căminelor Centrului Sportiv pentru Pregătire Loturilor Naționale - 0,8 mil. lei;

- majorarea cheltuielilor Agenției Naționale Antidoping pentru asigurarea activității și achitarea cotizațiilor Republicii Moldova în organizațiile internaționale - 0,7 mil. lei.

• *reduceri de alocații în sumă de 0,7 mil. lei, în legătură cu diminuarea cheltuielilor din contul veniturilor colectate.*

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 154,5 mil. lei sau 16,4%, iar 549,8 mil. lei sau 58,4% sunt destinate pentru *programe de dezvoltare a ramurii, principalele fiind:*

- televiziune și radiodifuziune - 135,4 mil. lei;

- susținerea cinematografiei - 10,4 mil. lei;

- susținerea culturii scrise - 7,4 mil. lei;

- sport - 93,2 mil. lei;

- activități în domeniul tineretului - 18,0 mil. lei;

- cultura și protejarea patrimoniului cultural național - 285,4 mil. lei.

Transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat către autoritățile publice locale pentru finanțarea activității școlilor sportive constituie 237,6 mil. lei sau 25,2% din total pe grupă.

Totodată, în proiectul de buget sunt incluse alocații în sumă totală de 311,9 mil. lei pentru susținerea/subvenționarea instituțiilor publice la autogestiuune, inclusiv pentru:

- susținerea activității teatrelor, a circuitului și a organizațiilor concertistice - 175,8 mil. lei;

- Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” - 132,3 mil. lei;

- Instituția Publică „Muzeul de istorie a evreilor din Republica Moldova” - 1,4 mil. lei;

- Instituția Publică „Noi”, „Alunelul” și „Florile Dalbe” - 2,4 mil. lei.

Astfel, în cadrul grupei respective, bugetul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării prevede alocații pentru:

- acordarea indemnizației de merit pentru oamenii de creație - 19,1 mil. lei, (pentru 200 persoane);

- susținerea proiectelor/programelor culturale ale organizațiilor necomerciale - 7,4 mil. lei;

- acordarea burselor pentru sportivii de performanță - 9,0 mil. lei;

- acordarea premiilor pentru sportivi - 4,0 mil. lei.

În scopul susținerii programului de granturi pentru inițiativele tinerilor la nivel local sunt prevăzute 1,5 mil. lei.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2021 vor fi în derulare 3 *proiecte finanțate din surse externe*, inclusiv:

1) Proiectul „*Programul Operațional Comun „Bazinul Mării Negre”*” cu un volum de alocații de 0,8 mil. lei, din contul grantului extern, destinate promovării turismului arheologic, istoric și cultural din regiunea Mării Negre prin prezentarea patrimoniului bogat și a moștenirii culturale într-un mod coerent, folosind tehnologiile informaționale.

2) Proiectul „*Istoria și muzica – valorile care ne unesc*” cu un volum de alocații de 2,4 mil. lei din contul grantului extern, contribuției Guvernului, destinate implementării următoarelor măsuri:

- promovarea patrimoniului cultural al Rezervației cultural-naturale Orheiul Vechi, prin crearea unei platforme electronice virtuale;

- restaurarea a trei imobile de arhitectură vernaculară (două case tradiționale țărănești din satul Butuceni și o casă tradițională boierească din satul Morovaia, raionul Orhei).

3) Proiectul „*Promovarea tradițiilor etnografice din România și Republica Moldova*” cu un volum de alocații de 16,8 mil. lei din contul grantului extern, contribuției Guvernului, destinate implementării următoarelor măsuri:

- promovarea patrimoniului istorico-etnografic din zona Basarabiei și a Moldovei istorice din perioada secolelor XVIII-XX;

- dezvoltarea complexelor muzeale în aer liber din Republica Moldova (mun. Chișinău; satul Mereni, r-nul Anenii Noi; mun. Cahul) și România (mun. Galați) prin suplینirea pieselor muzeale cu monumente arhitecturale, prin redobândirea aspectului sau structurii inițiale a bunurilor culturale ce urmează a fi expuse.

6.4.9. Învățământ

Pentru grupa funcțională „*Învățământ*” în proiectul de buget pentru anul 2021 se prevăd alocații în sumă de 12 625,8 mil. lei sau 22,8% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2019-2021 se prezintă în tabelul care urmează:

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	11 045,6	12 337,4	12 625,8	288,4	102,3
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	25,6	23,2	22,8	-0,4	x

mil. lei

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
				(+,-)	%
Cheltuieli curente	10 833,6	11 928,5	12 342,9	414,4	103,5
Cheltuieli capitale	212,0	408,9	282,9	-126,0	69,2
Resurse total,	11 045,6	12 337,4	12 625,8	288,4	102,3
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	10 900,9	12 045,9	12 355,2	309,3	102,6
venituri colectate	28,6	31,0	35,5	4,5	114,5
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	116,1	260,5	235,1	-25,4	90,2

Comparativ cu alocațiile aprobate (rectificate) pentru anul 2020, în anul 2021 se prevede o creștere de 288,4 mil. lei sau circa 2,3%, iar față de executat în anul 2019 - de 1 580,2 mil. lei sau circa 14,3%.

Cheltuielile pentru anul 2021 au fost estimate reieșind din *prioritățile strategice ale sectorului, precum:*

- crearea condițiilor pentru educația și îngrijirea timpurie a copiilor;
- asigurarea accesului la apă și sanitație în instituțiile de învățământ general;
- continuarea reformei curriculare în vederea implementării Curriculumului Național în învățământul general și elaborarea manualelor școlare în corespundere cu prevederile curriculare;
- asigurarea funcționalității SIA „Registrul Național al Calificărilor din RM”;
- elaborarea și punerea în aplicare a Programului național de dezvoltare a învățământului superior pentru perioada 2020-2023.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu aprobat (rectificat) 2020 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 500,2 mil. lei pentru:*
  - asigurarea implementării Legii nr.270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar pentru instituțiile de învățământ finanțate din contul transferurilor cu destinație specială către bugetele locale - 408,2 mil. lei;
  - desfășurarea procesului educațional în cadrul instituțiilor de educație timpurie și instituțiilor de învățământ extrașcolar finanțate din contul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale - 64,1 mil. lei, dintre care 21,2 mil. lei pentru deschiderea de grupe noi (inclusiv 14,7 mil. lei - cheltuieli de personal);
  - majorarea cuantumului burselor elevilor și studenților din cadrul instituțiilor de învățământ - 12,0 mil. lei;
  - asigurarea activității instituțiilor de învățământ liceal din subordinea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării - 9,2 mil. lei, dintre care 6,3 mil. lei pentru efectuarea reparațiilor capitale;

- efectuarea cheltuielilor din contul veniturilor colectate - 4,5 mil. lei, dintre care *1,1 mil. lei* sunt cheltuielile de personal;

- contribuția Guvernului pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe - 2,2 mil. lei.

• *reduceri de alocații în sumă de 211,8 mil. lei:*

- realizarea măsurilor din contul împrumutului acordat de Banca Mondială în cadrul proiectului „Reforma învățământului în Moldova” - 73,1 mil. lei;

- implementarea proiectelor de investiții capitale - 41,7 mil. lei;

- modificarea numărului de beneficiari ai instituțiilor de învățământ finanțate din contul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale - 28,7;

- implementarea proiectelor finanțate din surse externe - 25,4 mil. lei, dintre care *0,7 mil. lei* sunt pentru proiecte de investiții capitale;

- realizarea Comenzii de stat aferentă instituțiilor de învățământ profesional tehnic și superior - 22,1 mil. lei;

- excluderea cheltuielilor de o singură dată - 20,8 mil. lei.

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 403,3 mil. lei sau 3,2%, iar 2361,4 mil. lei sau 18,7% sunt destinate pentru *programe de dezvoltare a ramurii, principalele fiind:*

- suportul bugetar finanțat de Banca Mondială în cadrul Proiectului „Reforma învățământului în Moldova” - 25,4 mil. lei;

- asigurarea elevilor cu manuale școlare - 44,8 mil. lei;

- reparația și dotarea blocurilor sanitare în școli - 5,0 mil. lei;

- asigurarea alimentării elevilor din instituțiile de învățământ liceal și profesional tehnic secundar din subordinea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării - 52,5 mil. lei;

- Planul (Comanda de Stat) pentru pregătirea cadrelor de specialitate - 1635,3 mil. lei;

- asigurarea cu burse a elevilor din instituțiile de învățământ - 291,4 mil. lei;

- organizarea odihnei de vară pentru copii - 1,3 mil. lei;

- susținerea elevilor dotați - 8,7 mil. lei;

- curriculum școlar - 11,8 mil. lei;

- cotizațiile la organisme internaționale - 2,1 mil. lei;

- asigurarea funcționării limbilor - 1,6 mil. lei;

- contribuția Guvernului pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe - 4,9 mil. lei;

- implementarea proiectelor finanțate din surse externe - 235,1 mil. lei;

- realizarea proiectelor de investiții capitale - 39,5 mil. lei;

- asigurarea compensațiilor bănești pentru cadrele didactice din învățământul general - 2,0 mil. lei.

Totodată, în proiectul de buget sunt incluse alocații pentru transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat către autoritățile publice locale pentru finanțarea instituțiilor de învățământ în volum de 9 861,1 mil. lei sau 78,1% din totalul alocațiilor prevăzute pentru grupa dată.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2021 vor fi în derulare 6 *proiecte finanțate din surse externe*, inclusiv:

1) *Proiectul II al Fondului de Investiții Sociale* cu un volum de alocații de 13,4 mil. lei, din contul grantului extern, contribuției autorităților publice locale la proiect și soldului de mijloace la începutul anului, destinate implementării următoarelor măsuri:

- finalizarea lucrărilor de construcții începute anterior;
- recepțiile finale ale obiectelor finalizate.

2) *Proiectul „Programul de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova”* cu un volum de alocații de 37,8 mil. lei din contul grantului extern, contribuției autorităților publice locale la proiect și soldului de mijloace la începutul anului, destinate implementării următoarelor măsuri:

- dezvoltarea și modernizarea rețelei de instituții din localitățile rurale prin continuarea renovării a 244 instituțiilor preșcolare;
- precum și construcția unui bloc de studii la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din mun. Comrat.

3) *Proiectul „Reforma învățământului în Moldova”* cu un volum de alocații de 159,2 mil. lei din contul contribuției din împrumuturi externe, destinate implementării următoarelor măsuri:

- consolidarea calității educației prin lucrări de renovare a școlilor;
- implementarea standardelor minime educaționale;
- managementul proiectului.

Implementarea măsurilor respective va fi realizată de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Fondul de Investiții Sociale din Moldova.

4) *Proiectul „Susținerea învățământului superior* cu un volum de alocații de 24,2 mil. lei, din contul contribuției din împrumuturi externe destinate implementării următoarelor măsuri:

- elaborarea și revizuirea Standardelor de Calificare;
- gestionarea Registrului Național al Calificărilor;
- acreditarea programelor și instituțiilor de învățământ superior, care oferă programe de studii superioare de master și doctorat;

- elaborarea unui sistem electronic unificat de admitere în învățământul superior (e-admitere);
- elaborarea Sistemului Informațional de Management în Învățământul Superior;
- elaborarea Sistemului Informațional al Pieței Muncii.

5) Proiectul „*Programul cadru al UE Erasmus +*” cu un volum de alocații de 0,1 mil. lei din contul grantului extern și soldului de mijloace la începutul anului, destinate pentru analizarea nevoilor de dezvoltare și elaborarea planului de implementare a strategiei de implicare a părților interesate în activitățile de asigurare externă a calității ale Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

6) Proiectul „*Computerizarea școlilor din raionul Taraclia din Republica Moldova*” cu un volum de alocații de 0,4 mil. lei, din contul soldului de mijloace la începutul anului, destinate pentru modernizarea procesului de educație al elevilor din raionul Taraclia prin dotarea școlilor din regiune cu tehnică de calcul.

6.4.10. Protecție socială

Pentru grupa funcțională „*Protecție socială*” în proiectul de buget pentru anul 2021 se prevăd alocații în sumă de 10 833,5 mil. lei sau 19,6% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2019-2021 se prezintă în tabelul care urmează:

	Executat 2019	Aprobat (rectificat) 2020	Proiect 2021	Proiect 2021 față de aprobat (rectificat) 2020	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	8 762,7	11 367,9	10 833,5	-534,4	95,3
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	20,3	21,4	19,6	-1,8	x
Cheltuieli curente	8 725,6	11 341,5	10 812,0	-529,5	95,3
Cheltuieli capitale	37,1	26,4	21,5	-4,9	81,4
Resurse total,	8 762,7	11 367,9	10 833,5	-534,4	95,3
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	8 654,3	11 193,0	10 666,6	-526,4	95,3
venituri colectate	106,0	173,1	166,9	-6,2	96,4
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	2,4	1,8		-1,8	

Comparativ cu alocațiile aprobate (rectificate) pentru anul 2020, în anul 2021 se prevede o micșorare de 534,4 mil. lei sau circa 4,7%, iar față de executat în anul 2019 se prevede o creștere de 2 070,8 mil. lei sau circa 23,6%.

Cheltuielile pentru anul 2021 au fost estimate reieșind din *prioritățile strategice ale sectorului, precum:*

- asigurarea sustenabilității sistemului public de asigurări sociale;
- consolidarea sistemului de asistență socială care să răspundă nevoilor persoanelor vulnerabile;
- protecția socială a familiei și copilului;
- asigurarea măsurilor de prevenire a fenomenului violentei și dezvoltarea serviciilor de protecție a victimelor violenței;
- creșterea responsabilității sociale a angajatorilor (stimularea angajatorilor pentru investiții în condiții de muncă, prevenirea discriminării, servicii sociale la nivel local, lupta împotriva muncii forțate).

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu aprobat (rectificat) 2020 sunt:

• *majorări de alocații în sumă de 618,1 mil. lei pentru:*

- asigurarea transferurilor de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat, pentru plata prestațiilor sociale și acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat - 515,5 mil. lei;
- asigurarea transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale - 48,8,0 mil. lei;
- cheltuieli de personal legate de implementarea Legii 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar - 35,1 mil. lei;
- indexarea depunerilor bănești, inclusiv stabilirea categoriilor noi de vârstă a beneficiarilor de indexare pentru etapa 2 (cei născuți în anii 1952-1957) - 6,0 mil. lei;
- realizarea măsurilor de protecție socială a șomerilor - 5,0 mil. lei;
- indexarea unor cheltuieli ale instituțiilor din subordinea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale conform legislației în vigoare - 3,8 mil. lei;
- compensații persoanelor represate și ulterior reabilitate - 3,3 mil. lei;
- asigurarea mentenanței și dezvoltarea Sistemului Informațional Automatizat Asistență Socială - 0,6 mil. lei.

• *reduceri de alocații în sumă de 1 152,5 mil. lei:*

- reducerea cheltuielilor de o singură dată prevăzute de Legea nr.158/2019 și Hotărârea Guvernului nr.504/2020 cu privire la acordarea suportului financiar unic beneficiarilor de pensii și alocații sociale de stat și modificarea numărului de beneficiari - 1 081,7 mil. lei;
- raționalizarea cheltuielilor legate de activitatea curentă a instituțiilor bugetare, excluzând inclusiv cheltuielile cu caracter unic - 23,3 mil. lei
- modificarea numărului beneficiarilor la Programul „Prima casă” - 20,0 mil. lei;
- modificarea numărului beneficiarilor de indemnizații pentru tinerii specialiști din domeniul medical și farmaceutic - 14,5 mil. lei;

- diminuarea cheltuielilor Fondului de susținere a populației, în legătură cu reducerea veniturilor acestuia - 11,2 mil. lei;

- finalizarea implementării proiectului cu finanțare din surse externe „Îmbunătățirea politicii de ocupare pentru unele categorii de persoane” - 1,8 mil. lei.

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 399,4 mil. lei sau 3,6%, iar 356,5 mil. lei sau 3,2% sunt destinate pentru *programe de dezvoltare a ramurii, principalele fiind:*

- susținerea tinerilor specialiști cu studii medicale și farmaceutice plasați în câmpul muncii în mediu rural - 24,2 mil. lei;

- realizarea programelor cu destinație specială în domeniul asistenței sociale și finanțarea pachetului minim de servicii sociale din mijloacele Fondului de susținere a populației - 146,4 mil. lei;

- indexarea depunerilor bănești ale cetățenilor în Banca de Economii - 70,0 mil. lei;

- realizarea Programului de stat „Prima casă” - 20,0 mil. lei;

- măsuri de protecție socială a șomerilor - 41,6 mil. lei;

- acordarea subvențiilor pentru susținerea parțială a activității Asociațiilor Obștești (Asociația Nevăzătorilor, Asociația Surzilor și Societatea Invalizilor) - 2,3 mil. lei.

Totodată, în proiectul de buget sunt incluse alocații în sumă totală de 52,0 mil. lei pentru susținerea/subvenționarea Instituției publice la autogestiune „Centrul Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare”.

Ponderea cea mai semnificativă sau 90,0% în totalul grupei constituie transferurile de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2021 în sumă totală de 9 757,7 mil. lei. Din transferurile de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat 32,7% sau 3 191,6 mil. lei sunt direcționate pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat, cu 226,4 mil. lei mai mult față de aprobat (rectificat) 2020 și 6 566,1 mil. lei sau 67,2% pentru plata prestațiilor sociale, cu 792,6 mil. lei mai puțin. Modificarea volumului alocațiilor pentru plata prestațiilor sociale este condiționată de următorii factori:

✓ majorarea cuantumului indemnizației unice la nașterea copilului în corelare cu valoarea monetară a coșului minim de bunuri necesare la nașterea copilului, calculată pentru anul precedent de la 8 299 lei până la 9 459,0 lei - 42,4 mil. lei;

✓ majorarea cu 100 lei a cuantumului indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 2 ani, de la 640 lei până la 740 lei - 51,5 mil. lei;

✓ majorarea cu 50 lei a indemnizației lunare de suport pentru creșterea până la vârsta de 3 ani a copiilor gemeni de la 320 lei până la 370 lei - 2,4 mil. lei;

✓ majorarea scorului indicatorilor de bunăstare (proxy) cu 2,82 puncte - 28,8mil. lei;

✓ majorarea alocației lunare de stat din rândul participanților la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței RM, la acțiunile de luptă din Afganistan și pe teritoriile altor state de la 300 lei până la 500 lei - 67,1mil. lei;

✓ recalculul și stabilirea în condiții noi a pensiilor militarilor pentru pierderea întreținătorului, conform Legii nr.161/2020 pentru modificarea Legii nr.1544/1993 - 28,0 mil. lei;

✓ extinderea dreptului la alocațiile lunare de stat unor categorii de participanți la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl, începând cu 01.10.21 - 0,2mil.lei;

✓ aplicarea indicatorilor macroeconomici și modificarea contingentului - 68,7mil. lei;

✓ reducerea cheltuielilor de o singură dată prevăzute de Legea nr.158/2019 și Hotărârea Guvernului nr.504/2020 cu privire la acordarea suportului financiar unic beneficiarilor de pensii și alocații sociale de stat și modificarea numărului de beneficiar - 1 081,7 mil. lei.

Transferurile cu destinație specială către bugetele locale pentru asistența socială au fost estimate în sumă de 301,1 mil. lei, ceea ce constituie cu 48,8 mil. lei sau 119,3% mai mult față de aprobat (rectificat) 2020, factorii principali care au condiționat această majorare sunt:

✓ majorarea compensațiilor pentru serviciile de transport pentru persoanele cu dizabilități severe din APL de la 138 lei/trim. până la 360 lei/trim. și mun.Bălți de la 270 lei/trim. până la 360 lei/trim. - 25,7 mil. lei;

✓ indemnizații pentru copiii cu vârsta de 7 - 17 ani, în cazul elevilor/studentenților cu vârsta de până la 18 ani, persoanele apte de muncă, în cazul elevilor/studentenților cu vârstă mai mare de 18 ani potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.132/2020 - 34,1 mil. lei;

✓ cheltuieli salariale în legătură cu implementarea Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018 - 0,3 mil. lei;

✓ cheltuieli reieșind din majorările cu indicele prețurilor de consum pentru mărfuri și servicii - 1,3 mil. lei;

✓ reducerea numărului de beneficiari - 12,6 mil. lei.

6.5. Raporturile dintre bugetul de stat și componentele bugetului public național

6.5.1.Transferurile către bugetele locale

Pentru anul 2021, pentru toate autoritățile publice locale raporturile între bugetul de stat cu bugetele locale sunt stabilite în baza Legii nr.397/2003 privind

finanțele publice locale și Codul fiscal nr.1163/1997, precum și în baza Legii privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018.

Astfel, raporturile dintre bugetul de stat și bugetele locale se rezumă la:

- 1) transferuri cu destinație generală;
- 2) transferuri cu destinație specială;
- 3) transferuri pentru acoperirea insuficienței costurilor salariale aferente domeniilor proprii de activitate.

Conform calculelor, pentru anul 2021 volumul total al transferurilor de la bugetul de stat către bugetele locale se cifrează la 13 845,7 mil. lei, dintre care:

- transferuri cu destinație generală - 2 038,2 mil. lei;
- transferurile cu destinație specială - 11 566,5 mil. lei, dintre care 130,4 mil. lei din Fondul de susținere a populației pentru finanțarea pachetului minim de servicii sociale de către autoritățile publice locale de nivelul al doilea;
- transferuri pentru acoperirea insuficienței costurilor salariale aferente domeniilor proprii de activitate - 241,0 mil. lei.

Transferuri cu destinație generală

Suma *transferurilor cu destinație generală* de la bugetul de stat către bugetele locale de ambele nivele din Fondul de susținere financiară a unităților administrativ-teritoriale sunt calculate, conform legii, pe bază de formulă, distinctă pentru fiecare UAT de nivelul întâi și nivelul al doilea, pe baza datelor conform execuției bugetare din anul 2019.

Fondul de susținere financiară a UAT se formează din impozitul pe venitul persoanelor fizice nealocat sub formă de defalcări la bugetele locale, care pentru anul 2021, conform execuției bugetare din anul 2019, constituie 1 673,8 mil. lei. Totodată, fondul de susținere financiară a fost suplimentat cu 364,4 mil. lei sub formă de cotă-parte de 10% din impozitul pe venitul obținut din activitatea de întreprinzător încasat în anul 2019.

Începând cu anul 2020, conform Legii nr.397/2003 privind finanțele publice locale au fost modificate cotele defalcărilor de la impozitul pe venitul persoanelor fizice (IVPF), precum urmează:

- pentru bugetele satelor (comunelor) și ale orașelor (municipiilor), cu excepția orașelor-reședință de raion (municipiilor-reședință de raion) - 100% din volumul total colectat pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective;
- pentru bugetele orașelor-reședință de raion, bugetele municipiilor-reședință de raion - 50% din volumul total colectat pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective;
- pentru bugetul municipal Bălți și Chișinău - 50% din volumul total colectat pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective;
- pentru bugetele raionale - 25% din volumul total colectat pe teritoriul orașelor-reședință de raion și municipiilor-reședință de raion.

Transferuri cu destinație specială

Conform prevederilor Legii privind finanțele publice locale, *transferurile cu destinație specială* de la bugetul de stat către bugetele locale se alocă pentru finanțarea:

a) învățământului preșcolar, primar, secundar-general, special și complementar (extrașcolar);

b) competențelor delegate autorităților administrațiilor publice locale (în continuare - APL);

c) infrastructurii drumurilor;

d) investițiilor capitale;

e) altor măsuri speciale.

Totodată, ținând cont, că școlile sportive sunt instituții de învățământ extrașcolar, finanțarea acestora, la fel, se efectuează din contul transferurilor cu destinație specială.

Transferuri cu destinație specială pentru învățământ

Suma transferurilor cu destinație specială pentru instituțiile de învățământ constituie 9 861,1 mil. lei sau cu 438,4 mil. lei mai mult comparativ cu transferurile aprobate (rectificate) pentru anul 2020.

Calculul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale pentru acoperirea cheltuielilor din *învățământ* (în continuare – transferuri) pentru anul 2021 a fost efectuat după cum urmează:

1) transferurile cu destinație specială pentru *învățământul preșcolar* pentru fiecare unitate administrativ-teritorială au fost calculate în baza transferurilor stabilite pentru anul 2020 pentru nivelul de învățământ respectiv. Totodată, transferurile cu destinație specială pentru învățământul preșcolar au fost:

- majorate cu costul măsurilor de politici salariale prevăzute pentru anul 2021;

- majorate cu mijloace financiare suplimentare alocate pentru buna funcționare a instituțiilor de educație timpurie, inclusiv pentru deschiderea grupelor noi;

- ajustate în urma propunerilor de redistribuire a transferurilor cu destinație specială între bugetele locale, înaintate în baza deciziilor autorităților reprezentative și deliberative, ca urmare a reorganizărilor instituțiilor de învățământ (UAT Briceni, Căușeni, Orhei și Soroca);

- ajustate cu mijloace financiare ce țin de compensațiile bănești anuale în mărime de 2000 lei pentru personalul de conducere și didactic din instituțiile de învățământ general public, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.969/2018, în baza numărului de beneficiari prezentat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

2) transferurile cu destinație specială pentru *învățământul primar și secundar general* includ transferuri categoriale pentru școli primare, gimnazii și licee, calculate după metodologia de finanțare în bază de cost standard per elev.

Cuantumul normativului valoric pentru un „elev ponderat” și a normativului valoric pentru o instituție, luat în calcul la stabilirea transferurilor categoriale constituie 13 974,0 lei și, respectiv 750 003,0 lei.

Totodată, pentru acordarea dejunurilor calde elevilor, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.234/2005 „Cu privire la alimentarea elevilor”, s-a luat în calcul numărul elevilor claselor I-IV, la situația din 1 octombrie 2019 (disponibil de facto la sfârșitul perioadei de gestiune) și norma de alimentație de 10,8 lei/zi pentru un elev calculată pentru 171 zile de alimentație.

Pentru unele instituții de învățământ secundar general din unele localități ale raioanelor Anenii Noi, Căușeni și Dubăsari, amplasate în zona de securitate, au fost luați în calcul și elevii din clasele V-XII, la situația din 1 octombrie 2019 (disponibil de facto la sfârșitul perioadei de gestiune).

În legătură cu particularitățile specifice din planurile de învățământ privind *studierea limbilor minorităților naționale* și pentru studierea istoriei, culturii și tradițiilor poporului sunt luate în calcul mijloace financiare pentru acest scop.

Referitor la organizarea învățământului gimnazial și liceal pentru deținuții minori din penitenciare (municipiile Chișinău și Bălți și raioanele Cahul, Hâncești și Rezina), transferurile cu destinație specială includ mijloace pentru achitarea salariilor profesorilor, care activează în clasele din penitenciarele respective.

Transferurile cu destinație specială pentru învățământul primar și secundar general includ și mijloace financiare pentru *organizarea și desfășurarea examenelor de absolvire*, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.391/2014 ”Cu privire la acțiunile de organizare și desfășurare a examenelor de absolvire a nivelurilor de învățământ”.

Suplimentar, au fost prevăzute mijloace financiare pentru personalul școlilor primare, gimnaziilor și liceelor din partea stângă a Nistrului din raionul Dubăsari, satul Varnița din raionul Anenii Noi și din satele Copanca și Hagimus raionul Căușeni, care beneficiază de salariul de bază majorat cu 4 clase de salarizare succesive, determinat în condițiile Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018.

Pentru *liceele-internat cu profil sportiv* s-a luat în calcul numărul elevilor claselor V-XII, la sfârșitul perioadei de gestiune potrivit Raportului privind îndeplinirea planului de rețea, state și contingente în instituțiile de învățământ primar și secundar general pe anul 2020 norma de alimentație de 53,7 lei / zi pentru anul 2021, calculată pentru 273 zile de alimentație.

Totodată, transferurile cu destinație specială pentru învățământul primar și secundar general au fost:

- majorate cu costul măsurilor de politici salariale prevăzute pentru anul 2021;
- ajustate cu cheltuielile medii precedente per beneficiar, în baza numărului de elevi prezentat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;

- ajustate cu mijloacele financiare ce țin de compensațiile bănești anuale în mărime de 2 000 lei pentru personalul de conducere și didactic din instituțiile de învățământ general public, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.969/2018, în baza numărului de beneficiari prezentat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

3) transferurile cu destinație specială pentru *învățământul special* au fost calculate în baza transferurilor stabilite pentru anul 2020 pentru respectivele instituții. Totodată, transferurile pentru învățământul special au fost:

- majorate cu costul măsurilor de politici salariale prevăzute pentru anul 2021;
- ajustate cu mijloacele financiare ce țin de compensațiile bănești anuale în mărime de 2 000 lei pentru personalul de conducere și didactic din instituțiile de învățământ general public, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.969/2018, în baza numărului de beneficiari prezentat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

4) transferurile cu destinație specială pentru *învățământul extrașcolar și odihna de vară* au fost calculate în baza transferurilor stabilite pentru anul 2020 pentru instituțiile/măsurile respective. Totodată, transferurile pentru învățământul extrașcolar au fost:

- ajustate cu costul măsurilor de politici salariale prevăzute pentru anul 2021;
- ajustate în urma propunerilor de redistribuire a transferurilor cu destinație specială între bugetele locale, înaintate în baza deciziilor consiliilor locale, ca urmare a reorganizărilor instituțiilor de învățământ (UAT Taraclia);
- majorate cu mijloacele financiare suplimentare pentru buna funcționare a instituțiilor de învățământ extrașcolar, inclusiv pentru deschiderea grupelor noi;
- majorate cu mijloacele financiare ce țin de compensațiile bănești anuale în mărime de 2 000 lei pentru personalul de conducere și didactic din instituțiile de învățământ general public, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.969/2018, în baza numărului de beneficiari prezentat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Suplimentar, au fost prevăzute transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale în sumă de 25,4 mil. lei din contul împrumutului acordat de Banca Mondială în cadrul proiectului „Reforma Învățământului în Moldova”, dintre care pentru procurarea utilajului și mobilierului școlar - 22,9 mil. lei și pentru dotarea laboratoarelor - 2,5 mil. lei.

Transferuri cu destinație specială pentru școlile sportive

Suma transferurilor cu destinație specială pentru *școlile sportive* constituie 237,6 mil. lei, care au fost calculate în baza transferurilor cu destinație specială aprobate pentru anul 2020, în creștere cu 20,9 mil. lei comparativ cu transferurile aprobate (rectificate) pentru anul 2020. Totodată, transferurile cu destinație specială pentru școlile sportive au fost:

- majorate cu costul măsurilor de politici salariale prevăzute pentru anul 2021;

- majorate cu mijloacele financiare suplimentare pentru buna funcționare a școlilor sportive, inclusiv pentru deschiderea de secții sportive și instituții noi;

- ajustate cu mijloacele financiare ce țin de compensațiile bănești anuale în mărime de 2 000 lei pentru personalul de conducere și didactic din instituțiile de învățământ general public, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.969/2018, în baza numărului de beneficiari prezentat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Transferuri pentru unele plăți sociale, indemnizații și servicii sociale

Suma transferurilor cu destinație specială pentru plățile sociale efectuate din bugetul de stat către bugetele locale pentru anul 2021 a fost estimată reieșind din prioritățile strategice ale sectorului, precum și angajamentele de cheltuieli asumate în anii precedenți cu impact financiar asupra anilor următori și constituie 301,1 mil. lei, în creștere cu 48,8 mil. lei comparativ cu planul precizat în anul 2020.

Alocarea de mijloace financiare suplimentare este condiționată de următorii factori:

- majorarea compensațiilor pentru serviciile de transport pentru persoanele cu dizabilități severe din APL de la 138 lei/trimestru până la 360 lei/trimestru și pentru municipiul Bălți de la 270 lei/trimestru până la 360/trimestru (Hotărârea Guvernului nr.1413/2016) în sumă de 25,7 mil. lei;

- majorarea indemnizațiilor pentru copiii cu vârsta de 7-17 ani, în cazul elevilor/studentilor cu vârsta de până la 18 ani, persoanele apte de muncă, în cazul elevilor/studentilor cu vârsta mai mare de 18 ani (Hotărârea Guvernului nr.132/2020) în sumă de 34,1 mil.lei;

- creșterea cheltuielilor salariale în legătură cu implementarea Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018 în sumă de 0,3 mil.lei;

- micșorarea contingentului de beneficiari în sumă de 12,6 mil. lei;

- creșterea cheltuielilor reieșind din majorările cu indicele prețurilor de consum pentru mărfuri și servicii în sumă de 1,3 mil. lei.

Ca transferuri cu destinație specială pentru finanțarea competențelor delegate autorităților administrației publice locale sunt prevăzute:

A. Plăți sociale, care includ:

1) *Compensația pentru serviciile de transport*, care prevede compensația cheltuielilor pentru călătoria în transportul comun urban, suburban și interurban (cu excepția taximetrelor) și compensația anuală pentru cheltuielile legate de serviciile de transport, care se acordă persoanelor cu dizabilități locomotorii, persoanelor cu dizabilități severe și accentuate, copiilor cu dizabilități, precum și persoanelor care însoțesc persoane cu dizabilități severe sau copii cu dizabilități – prevăzute în articolul 49 al Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60/1992. Pentru anul 2021 se prevede acordarea compensației în volum de 95,8 mil. lei.

Prin urmare, cuantumul anual al compensației respective va constitui:

- pentru beneficiarii din UAT:

- pentru persoane cu dizabilități severe și copiii cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani (s-au estimat în mărime de 360 lei/trimestrial) și 1 440 lei/anual;
- pentru persoane cu dizabilități accentuate (s-au estimat în mărime de 69 lei/trimestrial) și 276 lei/anual.

- pentru beneficiarii din municipiul Chișinău:

- pentru persoane cu dizabilități severe și copiii cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani (s-au estimat în mărime de 360 lei/trimestrial) și 1 440 lei/anual;
- pentru persoane cu dizabilități accentuate (s-au estimat în mărime de 180 lei/trimestrial) și 720 lei/anual.

- pentru beneficiarii din municipiul Bălți:

- pentru persoane cu dizabilități severe și copiii cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani (s-au estimat în mărime de 360 lei/trimestrial) și 1440 lei/anual;
- pentru persoane cu dizabilități accentuate (s-au estimat în mărime de 135 lei/trimestrial) și 540 lei/anual.

Suplimentar la aceste compensații, persoanele cu dizabilități locomotorii (inclusiv copiii cu dizabilități locomotorii în vârstă de până la 18 ani) beneficiază de un supliment în mărime de 200 lei/trimestrial.

Condițiile de stabilire și plată a compensației pentru serviciile de transport sunt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1413/2016.

2) a) *Indemnizația pentru copiii adoptați și cei aflați sub tutelă/curatelă*, care prevede plata indemnizației pentru copii rămași fără ocrotire părintească și a celor rămași temporar fără ocrotire părintească, conform prevederilor prevăzute în art.14 și 15 din Legea nr.140 din 14 iunie 2013 “Privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți”.

Condițiile de stabilire și plată a indemnizațiilor pentru copii adoptați sau cei aflați sub tutelă/curatelă sunt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.581/2006 și Regulamentul cu privire la tipurile, cuantumul și condițiile specifice de acordare a indemnizațiilor pentru creșterea și îngrijirea copiilor plasați în serviciile de tutelă/curatelă, asistență parentală profesionistă și casă de copii de tip familial, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1278/2018.

b) *Indemnizația pentru copiii cu vârsta de 7-17 ani, în cazul elevilor/studentilor cu vârsta de până la 18 ani, persoane apte de muncă, în cazul elevilor/studentilor cu vârstă mai mare de 18 ani*, conform Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor pentru unele categorii de copii și tineri, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.132/2020.

Pentru anul 2021, pentru ambele categorii de beneficiari au fost prevăzute mijloace financiare în mărime de 94,0 mil. lei.

3) *Indemnizații și compensații pentru absolvenții instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar, încadrați în instituțiile de învățământ*

în primii trei ani după absolvirea acestora pentru plata indemnizației unice și pentru compensarea lunară a cheltuielilor pentru închirierea spațiului locativ, consumul de energie termică și electrică personalului didactic angajat în instituțiile de învățământ publice din mediul rural și centrele raionale, încadrați în instituțiile de învățământ, prin repartizare de către Ministerul Educației, potrivit art.134(5) și (6) din Codul Educației nr.152/2014. Modalitatea de calculare, repartizare, utilizare și evidență a transferurilor cu destinație specială pentru susținerea cadrelor didactice tinere sunt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.802/2015 (modificat prin H.G nr.217/2019). Pentru anul 2021 au fost prevăzute mijloace financiare în mărime de 52,1 mil. lei.

4) *Compensarea cheltuielilor pentru diferența de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Dubăsari și Căușeni și a satului Varnița din raionul Anenii Noi*, potrivit Legii pentru compensarea diferenței de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Dubăsari și Căușeni și a satului Varnița din raionul Anenii Noi nr.1435/2002. Pentru anul 2021, în acest scop sunt prevăzute mijloace financiare în mărime de 29,5 mil. lei.

5) *Prestațiile sociale pentru copiii plasați în serviciile sociale* - condițiile de stabilire și plată a indemnizațiilor zilnice pentru copii sunt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.378/2018. Pentru anul 2021 sunt prevăzute mijloace financiare în mărime de 11,9 mil.lei pentru asigurarea cu bani de buzunar a copiilor plasați în serviciile asistență parentală profesionistă, case de copii de tip familial, centre de plasament temporar și copii aflați sub tutelă/curatelă, începând cu clasa a V-a și până la împlinirea vârstei de 18 ani sau, după caz, finalizarea anului de studii.

B. Servicii sociale, care includ:

1) Centre de reabilitare a victimelor violenței în familie, prezente în municipiul Bălți, raioanele Anenii Noi, Căușeni, Drochia, Hâncești și UTA Găgăuzia, potrivit Legii nr.45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, costul cărora constituie 8,6 mil. lei.

2) Centru de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane, prezent în raionul Cahul, potrivit Legii privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane nr.241/2005, costul căruia constituie 1,1 mil. lei.

3) Centre regionale HIV/SIDA, prezente în municipiile Chișinău, Bălți și Comrat (UTA Găgăuzia), potrivit Hotărârii Guvernului nr.1010/2016 „Cu privire la aprobarea Regulamentului – cadru privind organizarea și funcționarea Centrului social regional pentru asistența persoanelor infectate HIV/SIDA și a membrilor familiilor acestora și a standardelor minime de calitate”, costul cărora constituie 4,4 mil. lei.

4) Întreținerea activității mediatorului comunitar, potrivit Hotărârii Guvernului nr.557/2013 ”Pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea activității mediatorului comunitar”, costul căruia constituie 3,6 mil. lei.

5) Cheltuieli pentru procurarea serviciilor de consiliere psihologică a victimelor infracțiunii în municipiile Bălți, Chișinău și raionul Leova, costul căruia constituie 0,1 mil. lei.

Suma transferurilor cu destinație specială pentru compensarea scutirilor de la plata impozitului funciar (venituri ratate) ale deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Râbnița-Tiraspol, în conformitate cu prevederile Legii nr.39/2006 privind instituirea unor măsuri suplimentare de susținere a activității de întreprinzător desfășurate în localitățile din stânga Nistrului ale raionului Dubăsari, precum și a Regulamentului privind modul de compensare a veniturilor bugetelor locale, bugetului asiguratilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, ratate în legătură cu scutirea deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Râbnița-Tiraspol de la plata impozitului funciar, plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și plata primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.567/2007 va constitui 0,6 mil.lei.

Transferuri cu destinație specială pentru infrastructura drumurilor

Suma transferurilor cu destinație specială pentru *infrastructura drumurilor* în anul 2021 va constitui 958,3 mil. lei.

Calculul *transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale de nivelul întâi pentru infrastructura drumurilor*, a fost efectuat în baza numărului populației prezente din teritoriul unității administrativ-teritoriale respective la data de 1 ianuarie 2020, precum și în baza volumului estimat de 395,0 mil. lei în cuantum de 50% al încasărilor din taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova.

Totodată, calculul *transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale de nivelul al doilea pentru infrastructura drumurilor locale*, a fost efectuat în funcție de numărul de kilometri echivalenți administrați de către autoritățile administrației publice locale în baza Legii fondului rutier nr.720/1996, cu modificările și completările ulterioare.

În conformitate cu angajamentele asumate ale Guvernului, reieșind din impactul generat de pandemia COVID-19 cât și a calamităților naturale produse pe întreg teritoriul Republicii Moldova, prioritățile de politici atât curente cât și pe termen mediu, au fost revizuite.

Astfel, reieșind din spațiul fiscal disponibil, volumul Fondului rutier pentru anul bugetar 2021 a fost diminuat. Drept urmare, volumul transferurilor cu destinație specială pentru infrastructura drumurilor alocate bugetelor locale se vor reduce cu 63,6 mil. lei comparativ cu anul 2020.

Transferuri cu destinație specială pentru cheltuieli capitale

În anul 2021, suma transferurilor cu destinație specială pentru cheltuieli capitale va constitui 52,0 mil. lei.

Transferuri din Fondul de susținere a populației

De rând cu aceasta, în relațiile între instituțiile bugetului de stat și instituțiile bugetelor locale de nivelul al doilea pentru anul 2021 sunt stabilite *transferuri din Fondul de susținere a populației* pentru finanțarea pachetului minim de servicii sociale în volum de 130,4 mil. lei.

Transferuri pentru acoperirea insuficienței costurilor salariale aferente domeniilor proprii de activitate

Pentru anul 2021, nu toate APL își vor acoperi integral costurile suplimentare generate de implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar aferente domeniilor proprii de activitate a APL. Din aceste considerente, pentru anul 2021 vor fi alocate transferuri pentru acoperirea insuficienței salariale aferente domeniilor proprii de activitate, care vor constitui 241,0 mil. lei.

Transferurile de la bugetul de stat la bugetele locale pentru anul 2021 se prezintă în Anexa nr.7 la proiectul de lege.

6.5.2. Transferurile către bugetul asigurărilor sociale de stat

Transferurile de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2021 au fost estimate în sumă de 9 757,7 mil. lei, ceea ce este cu 566,2 mil. lei mai puțin față de aprobat (rectificat) 2020.

Relațiile între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat se realizează prin:

- transferuri cu destinație specială pentru acordarea prestațiilor sociale și pentru alte cheltuieli care, potrivit legislației în vigoare, se suportă de la bugetul de stat prin intermediul bugetului asigurărilor sociale de stat. Pentru anul 2021 acestea au fost estimate în volum de 6 566,1 mil. lei, sau cu 792,6 mil. lei mai puțin față de aprobat (rectificat) 2020.

- transferuri de la bugetul de stat pentru acoperirea insuficienței veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat, în cazul în care resursele bugetului asigurărilor sociale de stat nu acoperă cheltuielile acestuia, care se estimează în sumă de 3 191,6 mil. lei, cu 226,4 mil. lei mai puțin față de aprobat (rectificat) 2020.

6.5.3. Transferurile către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

Pentru anul 2021, relațiile între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală se realizează prin transferuri de la bugetul de stat în sumă de 5 835,0 mil. lei pentru:

- asigurarea obligatorie de asistență medicală a unor categorii de persoane neangajate prevăzute la articolul 4, alineatul 4 din Legea nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat - 2 931,6 mil. lei;

- compensarea veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală a scutirilor de la plata primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (venituri ratate) a deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Râbnița-Tiraspol, în conformitate cu prevederile Legii nr.39/2006 privind instituirea unor măsuri suplimentare de susținere a activității de întreprinzător desfășurate în localitățile din stânga Nistrului ale raionului Dubăsari și Regulamentul privind modul de compensare a veniturilor bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, ratate în legătură cu scutirea deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Râbnița-Tiraspol de la plata impozitului funciar, plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și plata primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.567/2007 - 0,7 mil. lei;

- implementarea programului cu destinație specială „Controlul și profilaxia diabetului zaharat” - 140,9 mil. lei;

- acoperirea insuficienței de venituri proprii ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, urmare a implementării măsurilor ce țin de majorarea salariilor personalului din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală și acordarea sporului personalului antrenat în acordarea asistenței medicale persoanelor care întrunesc criteriile definiției de caz COVID-19 - 2 761,8 mil. lei.

Tabele la Nota informativă:

Tabelul nr.1 „Indicatorii macroeconomici pentru anii 2017-2023”

Tabelul nr.2 „Evoluția bugetului public național conform clasificății economice pe anii 2018-2023”

Tabelul nr.3 „Evoluția bugetului public național conform clasificății funcționale pe anii 2018-2023”

Tabelul nr.4 „Structura bugetului de stat conform clasificății economice pe anii 2018-2023”

Tabelul nr.5 „Structura veniturilor bugetului de stat conform clasificății economice pe anii 2018-2023”

Tabelul nr.6 „Structura cheltuielilor bugetului de stat conform clasificății funcționale pe anii 2018-2023”

Tabelul nr.7 „Structura cheltuielilor bugetului de stat conform clasificății economice pe anii 2018-2023”

Tabelul nr.8 „Sinteza programelor autorităților publice centrale incluse în bugetul de stat pe anii 2018-2023”

Tabelul nr.9 „Informație privind efectivul de personal pe autorități publice centrale pe anii 2020-2021”

Tabelul nr.10 „Sinteza proiectelor finanțate din surse externe, incluse în bugetul de stat pe anii 2018-2023”

Tabelul nr.11 „Investiții capitale finanțate din bugetul de stat pe proiecte pe anii 2018-2023”

Tabelul nr.12 „Sinteza măsurilor/proiectelor finanțate din fondul rutier pe anii 2019-2020”

Tabelul nr.13 „Sinteza măsurilor/proiectelor finanțate din Fondul național pentru dezvoltare regională pe anii 2019-2020”

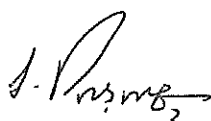
Tabelul nr.14 „Sinteza măsurilor/proiectelor finanțate din Fondul ecologic național pe anii 2019-2020”

Tabelul nr.15 „Propunerile de buget pentru anul 2021 ale autorităților bugetare independente/autonome”

Notă privind riscurile bugetar-fiscale

Sinteza rezultatelor monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2019 și semestrul I, 2020 a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat.

**Viceprim-ministru,
Ministru al Finanțelor**

Serghei PUȘCUȚA